

**Οι Σπουδές
Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
και Ιστορίας
στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου
2011-2012**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας**

Περιεχόμενα

A. Η Κοινωνική Ανθρωπολογία και η Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

1. Η επιστημονική ταυτότητα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	2
2. Η επιστήμη της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	2
3. Οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	3
4. Επαγγελματικές δυνατότητες των πτυχιούχων του Τμήματος	4
5. Προτεινόμενη βιβλιογραφία	5

B. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

1. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας	6
2. Ένα Πανεπιστήμιο στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και τη Μυτιλήνη	9
3. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου	10
4. Το πρόγραμμα ERASMUS	10
5. Διδακτικό προσωπικό	11
6. Αρμοδιότητες διδασκόντων	12
7. Διοικητικό και τεχνικό προσωπικό	12
8. Σύλλογος φοιτητών	13

Γ. Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

1. Οργάνωση των προπτυχιακών σπουδών	13
2. Προσφερόμενα μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια	16
3. Περιλήψεις μαθημάτων και πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων	17
4. Πρόγραμμα σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2011-2012	38
5. Θερινή Πρακτική Άσκηση	40

Δ. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία

1. Οργάνωση του Προγράμματος	42
2. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας	43
3. Προσφερόμενα μαθήματα	51
4. Περιλήψεις μαθημάτων	51

Ε Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις

1. Οργάνωση του Προγράμματος	56
2. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας	57
3. Προσφερόμενα μαθήματα	61
4. Περιλήψεις μαθημάτων	61

Την επιμέλεια της έκδοσης του Οδηγού Σπουδών είχαν ο Κώστας Γιαννακόπουλος και η Ποθητή Χαντζαρούλα.

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Λόφος Πανεπιστημίου
81 100 Μυτιλήνη Λέσβος
τηλ. 22510-36303, 36323
fax: 22510-36309
www.sa.aegean.gr

A. Η Κοινωνική Ανθρωπολογία και η Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

1. Η επιστημονική ταυτότητα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, υπηρετούμε μια αντίληψη που εστιάζεται στη μελέτη των κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμικών όψεων της ανθρώπινης δράσης. Σε μια εποχή κατά την οποία υπάρχει στροφή στη μερική και ακαδημαϊκά αποσπασματική γνώση, το Τμήμα μας εξακολουθεί να υποστηρίζει πολύπλευρες και διεπιστημονικές προσεγγίσεις καθώς πιστεύουμε ότι μόνο οι προσεγγίσεις αυτές υπηρετούν την καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οργανώνονται οι διδακτικές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος, τόσο σε προπτυχιακό όσο και μεταπτυχιακό επίπεδο. Η διδασκαλία επικεντρώνεται στην παροχή ολοκληρωμένων σπουδών στους τομείς της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Στο Τμήμα υπάρχει συστηματικό ενδιαφέρον για την καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στα δύο αυτά γνωστικά αντικείμενα και την προσέγγιση συγκεκριμένων θεμάτων, όπως η οικογένεια, το φύλο και οι συγγενικές σχέσεις, η μετανάστευση, οι μειονότητες και οι εθνοτικές ταυτότητες, κ.ά., τόσο από ανθρωπολογική όσο και από ιστορική σκοπιά.

Στο Τμήμα πιστεύουμε ότι η πολύπλευρη και σφαιρική προσέγγιση σύγχρονων κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων προϋποθέτει την κατανόησή τους ως ιστορικών φαινομένων, συνεπώς αναγνωρίζει την ιστορική τους διάσταση. Η διερεύνηση και κατανόηση της αλληλεπίδρασης παρόντος και παρελθόντος και των ποικίλων χρήσεων του παρελθόντος στο παρόν αποτελούν βασική πλευρά της ερευνητικής και εκπαιδευτικής φυσιογνωμίας του Τμήματος, ήδη από την εποχή της ίδρυσής του, και έχει αποδώσει μέχρι σήμερα πολλούς καρπούς. Η φυσιογνωμία αυτή αντανακλάται στη δομή του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος, στη θεματολογία διδακτορικών διατριβών αλλά και στα τέσσερα συνέδρια που έχει οργανώσει το Τμήμα στη βάση αυτού του διαλόγου.

Η εστίαση του ενδιαφέροντος στις κοινωνικές, ιστορικές και πολιτισμικές όψεις των ανθρωπίνων φαινομένων όσο και η σφαιρική τους θεώρηση συνεπάγονται στενούς δεσμούς με άλλους κλάδους των κοινωνικών επιστημών. Παρότι η διδασκαλία επικεντρώνεται στη συστηματική παιδεία στα πεδία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, το Τμήμα παρέχει και μαθήματα σε συγγενείς κλάδους των Κοινωνικών Επιστημών όπως η Ιστορία της Τέχνης, η Πολιτική Οικονομία, η Πολιτική Φιλοσοφία και η Γλωσσολογία. Τα μαθήματα αυτά διευρύνουν τις γνωστικές βάσεις του Τμήματος και βοηθούν σημαντικά στην εμπέδωση της παρεχόμενης γνώσης.

Τέλος, το Τμήμα αναγνωρίζοντας τη σημασία των νέων τεχνολογιών έχει μεριμνήσει για την κάλυψη των αναγκών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών του φοιτητών και φοιτητριών σε αυτόν τον τομέα και διαθέτει άρτια εξοπλισμένο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στο εργαστήριο προσφέρεται η δυνατότητα εξοικείωσης των φοιτητών/-τριών με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και παρέχονται ειδικά σεμινάρια για την εκμάθηση προγραμμάτων software. Το εργαστήριο είναι συνδεδεμένο με το δίκτυο του Πανεπιστημίου (Αιγαίο-NET) και η είσοδος των φοιτητών/-τριών του Τμήματος είναι ελεύθερη.

2. Η επιστήμη της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ είναι η μελέτη του ανθρώπου. Ως κλάδος των επιστημών της κοινωνίας και του ανθρώπου, η ανθρωπολογία αποσκοπεί στη διερεύνηση των διαφορετικών μορφών της ανθρώπινης ύπαρξης και εμπειρίας σε όλη τους την ευρύτητα. Στόχος της είναι η διαπίστωση των γενικών και ειδικών αρχών που διέπουν τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στις ανθρώπινες κοινωνίες.

Η ανθρωπολογία είναι μια κριτική επιστήμη του πολιτισμού. Ο κριτικός της προσανατολισμός στηρίζεται κυρίως στην ευρύτατη εποπτεία των ανθρωπίνων πολιτισμών, που συναντώνται σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη μας, και στη συγκριτική, διαπολιτισμική τους μελέτη. Πεποίθηση των ανθρωπολόγων είναι ότι οι άλλοι πολιτισμοί έχουν πολλά να μας διδάξουν πάνω σε θέματα μεγίστης σημασίας για την ανθρωπότητα, γι' αυτό και πρέπει να τους προσεγγίσουμε με σοβαρότητα και προσοχή. Η αντίληψη αυτή, που κυριαρχεί στην ευρωπαϊκή ανθρωπολογική παράδοση ήδη από τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας, δίνει μικρότερη σχετικά προσοχή σε τομείς όπως η βιολογική ανθρωπολογία ή η προϊστορική αρχαιολογία. Αυτό που κυρίως μας απασχολεί είναι οι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι οργανώνουν την καθημερινή τους ζωή και το νόημα που αυτοί αποδίδουν στις πράξεις τους.

Αντικείμενο της ανθρωπολογίας είναι η πολιτισμική ετερότητα, η διαφορετικότητα. Η ανθρωπολογία, λοιπόν, ιστορικά, αντλεί τον δυναμισμό της από τη συστηματική, την «από τα μέσα»,

επιτόπια γνώση και εμπειρία άλλων, διαφορετικών κοινωνιών που ανήκουν στις περιφέρειες του βιομηχανικού κόσμου, στην Αφρική, την Ασία, τη Νότιο Αμερική, την Αυστραλία ή τη Μελανησία. Από την απόσταση που εξασφαλίζει η γνώση του διαφορετικού, η ανθρωπολογία στρέφεται και στη μελέτη του «οικείου», και ειδικότερα, στη διερεύνηση των λεγόμενων «δυτικών», βιομηχανικών κοινωνιών.

Η σύγκριση του διαφορετικού με το οικείο αναιρεί το αυτονόητο και ανατρέπει ό,τι θεωρούμε «φυσικό». Έτσι η ανθρωπολογία αμφισβητεί στερεότυπες θεωρίες και στάσεις που επικρατούν στη σύγχρονη κοινωνική ζωή. Για παράδειγμα, η ανθρωπολογία ελέγχει, κριτικά, θεωρίες που βασίζονται σε γενικεύσεις για την «ανθρώπινη φύση», πολλές από τις οποίες αντανακλούν βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις των δυτικών κοινωνιών για την οικογένεια, την ταυτότητα του κοινωνικού φύλου και τη σεξουαλικότητα, την εθνοτική και κοινωνική ένταξη, την κοινωνική ευταξία, τον χώρο ή τον χρόνο.

Η δουλειά των ανθρωπολόγων καταδεικνύει πόσο αυτές οι θεωρίες είναι οροθετημένες από ιστορικούς και πολιτισμικούς παράγοντες και εκθέτει τους τρόπους με τους οποίους τέτοιες προκαταλήψεις στενεύουν και διαστρεβλώνουν την κατανόηση του ανθρώπινου παρόντος και παρελθόντος. Συγχρόνως δείχνει τους πολιτισμικούς περιορισμούς και τις εξαρτήσεις της ανθρώπινης πρακτικής σε σημαντικούς τομείς όπως είναι, για παράδειγμα, η οικονομική ανάπτυξη, η επικοινωνία, η διοικητική οργάνωση, η παραγωγή της τροφής, η παροχή περίθαλψης, ακόμα και η αντιμετώπιση θεομηνιών και, επομένως, συμβάλλει στην αντιμετώπιση των ανθρώπινων δυσκολιών.

Η ανθρωπολογία τοποθετείται κατά του «εθνοκεντρισμού», της τάσης δηλαδή να ερμηνεύουμε και να αξιολογούμε άλλους πολιτισμούς ή μη οικείες μορφές κοινωνικής ζωής με ιδέες και κοινωνικές αρχές του δικού μας πολιτισμού. Η συγκριτική, διαπολιτισμική γνώση που παράγει η ανθρωπολογία έχει επανειλημμένα αποδείξει ότι πολλές θεωρίες της Κοινωνικής Επιστήμης δεν έχουν οικουμενική ισχύ – παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς της.

Σε πολλά πανεπιστημιακά τμήματα της Ευρώπης και της Αμερικής, όπως και στο δικό μας, η έμφαση στη σχέση της ανθρωπολογίας με μη-βιομηχανικούς «εξωτικούς» πολιτισμούς, εξισορροπείται από τη συστηματική αναφορά και στον δυτικό πολιτισμό. Οι φοιτητές/-τριες καλούνται να αναπτύξουν ζητήματα που έχουν σχέση όχι μόνο με άλλες κοινωνίες αλλά και με τη δική τους, να ανιχνεύσουν και να συζητήσουν τις συνέχειες και τις ασυνέχειες ανάμεσα στον αγροτικό χώρο και την πόλη, ανάμεσα στις λεγόμενες «αναπτυσσόμενες» και τις «ανεπτυγμένες» χώρες.

Η ανθρωπολογία δίνει ιδιαίτερη σημασία σε έναν ειδικό τύπο έρευνας, την επιτόπια παρατήρηση, που εμπλέκει τον ερευνητή σε άμεση, καθημερινή και μακρόχρονη σχέση με τους ανθρώπους που μελετά. Η ερευνητική αυτή πρακτική, εφαρμοσμένη στον Ελλαδικό χώρο, αποτελεί βασικό στοιχείο των μεταπτυχιακών ανθρωπολογικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ήδη από τα πρώτα του βήματα, το Τμήμα ανέπτυξε έντονο ερευνητικό προσανατολισμό στο μεταπτυχιακό επίπεδο, επιδιώκοντας τον συστηματικό συνδυασμό της διδασκαλίας με την έρευνα.

Με δεδομένα την πλούσια ερευνητική εμπειρία του διδακτικού μας προσωπικού στη μελέτη της ελληνικής κοινωνίας, τις αξιόλογες διδακτορικές διατριβές που εκπονούνται από μεταπτυχιακούς φοιτητές/-τριές μας και τη διεθνή αναγνώριση του ερευνητικού έργου που επιτελούμε, μπορούμε δικαίως να υποστηρίξουμε ότι το Τμήμα μας έχει συμβάλει σημαντικά στην ανθρωπολογία της Νότιας Ευρώπης και της Βαλκανικής.

3. Οι Ιστορικές Σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ασχολείται με τη μελέτη του παρελθόντος και αποτελεί κλάδο των κοινωνικών επιστημών. Η μελέτη του παρελθόντος είναι πολύ πιο πολύπλοκη απ' ό,τι εκ πρώτης όψεως φαίνεται, και κυρίως από την εικόνα που έχουν τόσο οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσο και ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας. Συνήθως η αντίληψη που επικρατεί για την Ιστορία είναι ότι πρόκειται για μια ενότητα σταθερών γνώσεων για το παρελθόν, στις οποίες μπορεί να ανατρέχει κανείς όποτε χρειαστεί. Μια πολύ συνηθισμένη εκδοχή αυτής της αντίληψης εκλαμβάνει την Ιστορία ως ένα διαχρονικό άθροισμα συμβαντολογικών πληροφοριών σχετικών με ημερομηνίες σημαντικών γεγονότων, διαδοχές αυτοκρατόρων, μοναρχών ή πολιτικών κυβερνήσεων, μάχες κ.ά. Αυτή η αντίληψη υποβαθμίζει τόσο τις συστηματικές προσπάθειες αποκατάστασης του παρελθόντος, στο βαθμό που αυτό μπορεί να αποκατασταθεί, όσο και τον πλούσιο μεθοδολογικό και θεωρητικό προβληματισμό των ιστορικών στην Ελλάδα και διεθνώς. Οι ιστορικές σπουδές δεν συνδέονται απλώς με την ανακάλυψη ήδη γνωστών πραγμάτων αλλά με την επέκταση της ιστορικής σκέψης σχετικά με το τι ακριβώς συνιστά το παρελθόν.

Στο πλαίσιο αυτό το παρελθόν αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα μάλλον, παρά ως σαφώς οριοθετημένη πηγή γνώσεων. Μετά την εισαγωγή και εδραίωση της κοινωνικής ιστορίας που ήρθε σε ρήξη με

παλαιότερα παραδείγματα ιστορικής έρευνας που επικεντρώνονταν στην διερεύνηση των «μεγάλων γεγονότων» και των επιφανών προσώπων, η συζήτηση για το παρελθόν και την ιστορία διευρύνεται συνεχώς με αποτέλεσμα το πεδίο των ιστορικών σπουδών να απασχολούν πλέον θέματα όπως η ιστορία του φύλου, η πολιτισμική ιστορία, ο τρόπος γραφής της ιστορίας κ.ά. Η ιστορικοποίηση, η απόπειρα κατανόησης των φαινομένων στο πλαίσιο της εποχής τους, η διερεύνηση της τομής και της συνέχειας στον ιστορικό χρόνο αποτελούν πλέον βασικά μελήματα της ιστορικής έρευνας. Ταυτόχρονα όλο και περισσότερο αναγνωρίζεται η σημασία των χρήσεων του παρελθόντος στο παρόν, ο τρόπος δηλαδή που συγκεκριμένες κοινωνίες επανεξημενούν το παρελθόν, θετικά ή αρνητικά, και το χρησιμοποιούν συστηματικά στα συμφραζόμενα της δικής τους εποχής, συχνά πολύ απομακρυσμένης από το παρελθόν που επικαλούνται.

Αν και δεν υπάρχει συναίνεση στον χώρο των ιστορικών σχετικά με επιστημολογικά ζητήματα (όπως το ιδεώδες της αντικειμενικότητας, η δυνατότητα πλήρους και οριστικής αποκατάστασης του παρελθόντος, η ανάγκη της διεπιστημονικότητας, κ.ά.) ή με ζητήματα που αφορούν τις προτεραιότητες της ιστορικής έρευνας (όπως η έμφαση στη μακρά ή τη μικρή διάρκεια, η προτεραιότητα στην κοινωνική ιστορία σε σχέση με την παλαιότερη προτίμηση στην διπλωματική ιστορία, κ.ά.) οι συζητήσεις που γίνονται στους κόλπους της ιστορικής κοινότητας είναι ιδιαίτερα πλούσιες και οι καρποί της ιστορικής έρευνας έχουν επηρεάσει πολλαπλά άλλες συγγενείς επιστήμες.

Οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας παρακολουθούν αυτόν τον πλούσιο προβληματισμό και προσαρμόζονται συνεχώς στα νέα δεδομένα της ιστορικής έρευνας. Μακριά από την «ελληνοκεντρική» αντίληψη των ιστορικών σπουδών που κυριάρχησε στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση και εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να ισχύει σε πολλά προγράμματα ιστορικών σπουδών, οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα έχουν προσανατολιστεί στην προσφορά ενός σύγχρονου και πλούσιου προγράμματος που παρέχει γνώσεις τόσο σε γενικά όσο και σε εξειδικευμένα θέματα.

Η οργάνωση των σπουδών αυτών διακρίνεται σε δύο αλληλένδετα επίπεδα. Το πρώτο αφορά την παροχή μαθημάτων γενικού χαρακτήρα τα οποία εξετάζουν μεγάλες ή μικρότερες χρονικές ενότητες εστιασμένες στην ιστορία συγκεκριμένων χώρων. Στο πλαίσιο αυτό διδάσκεται η Νεότερη και η Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία, η Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία, η Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου, η Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κ.ά. Τα μαθήματα αυτά διαχέονται, ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας και στους δύο κύκλους σπουδών του Τμήματος. Στόχος τους είναι η παροχή γνώσεων, η εξοικείωση των φοιτητών/-τριών με τα θέματα αυτά και ο εμπλουτισμός της κριτικής τους σκέψης.

Το δεύτερο επίπεδο οργάνωσης των ιστορικών σπουδών αφορά εξειδικευμένα μαθήματα που εξετάζουν θέματα όπως η πολιτισμική μνήμη, ο εθνικισμός, το αστικό φαινόμενο, η ιστορική δημογραφία, η ιστορία του τοπίου, η δουλεία στην αρχαιότητα, κ.ά. Στα μαθήματα αυτά οι φοιτητές/-τριες όχι μόνο έρχονται σε επαφή με την έρευνα και τον προβληματισμό που αναπτύσσεται, αλλά και σε συστηματική επαφή με πηγές για τα συγκεκριμένα αντικείμενα. Το Τμήμα θεωρεί ότι η προσφορά των ιστορικών μαθημάτων δίνει ένα σύγχρονο και ευέλικτο στίγμα για τις ιστορικές σπουδές και την κατεύθυνση που πρέπει να έχουν. Επιπλέον, υπάρχει μέριμνα έτσι ώστε οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα να επικοινωνούν με τα μαθήματα της ανθρωπολογίας παρέχοντας έτσι στους φοιτητές/-τριες ολοκληρωμένη και όχι αποσπασματική εικόνα για την αλληλεπίδραση παρελθόντος και παρόντος.

4. Επαγγελματικές δυνατότητες των πτυχιούχων του Τμήματος

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει σπουδές γενικής παιδείας που συνδέονται με μεγάλο φάσμα επαγγελματικών επιλογών. Τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του Τμήματος ορίζονται με βάση Προεδρικό Διάταγμα το οποίο δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 228/6.11.1995. Σύμφωνα με το διάταγμα αυτό, οι απόφοιτοι του Τμήματος μπορούν να απασχοληθούν στην έρευνα και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε μουσεία, στους ευρύτερους χώρους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, της κοινωνικής ιατρικής και της επιδημιολογίας, της ψυχολογίας, της πολεοδομίας και του προγραμματισμού. Επίσης μπορούν να βρουν απασχόληση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους δημόσιους οργανισμούς και υπηρεσίες, καθώς και σε τομείς, όπως της διαφήμισης, των δημοσκοπήσεων και ερευνών αγοράς, αλλά και στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο. Σε αρκετά από αυτά τα επαγγέλματα η απαραίτητη επαγγελματική εκπαίδευση προσφέρεται στον ίδιο τον χώρο απασχόλησης, υπό τη μορφή μιας επιπλέον εξειδίκευσης στην ευρύτερη διαπολιτισμική παιδεία που διαθέτει ο πτυχιούχος. Πάντως η υψηλή ποιότητα σπουδών δίνει σημαντικά εφόδια στους αποφοίτους για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Στην κατεύθυνση αυτή οι πτυχιούχοι του Τμήματος μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους προκειμένου να προχωρήσουν στην απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος Masters, ή και διδακτορικού διπλώματος. Σε αυτή την

περίπτωση οι δυνατότητες απασχόλησης στον χώρο της έρευνας και της εκπαίδευσης αυξάνονται σημαντικά.

5. Προτεινόμενη βιβλιογραφία

ΟΣΟΙ ενδιαφέρονται να ακολουθήσουν προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα ίσως βοηθηθούν αν κάνουν ένα προκαταρκτικό διάβασμα στην κοινωνική ανθρωπολογία και την ιστορία. Ειδικότερα για την κοινωνική ανθρωπολογία που είναι ένας σχετικά νέος κλάδος στον ελληνικό επιστημονικό χώρο, διαθέτουμε ήδη έναν σημαντικό αριθμό κειμένων που εισάγουν τον αναγνώστη σε διαφορετικούς τομείς του κλάδου. Η προτεινόμενη βιβλιογραφία εισάγει τους/τις φοιτητές/τριες στους σύγχρονους προβληματισμούς στο χώρο της ανθρωπολογίας και της ιστορίας και διευκρινίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές τους με συγγενείς κλάδους, όπως η κοινωνιολογία, η γεωγραφία και άλλες κοινωνικές επιστήμες.

Ενδεικτικά προτείνουμε τα εξής βιβλία:

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

- Eriksen T.H., *Μικροί Τόποι, Μεγάλα Ζητήματα*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2007.
- Laburthe-Tolra P.H. και J.-P. Warnier, *Εθνολογία – Ανθρωπολογία*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2003.
- Colley, J-P, *Στοιχεία κοινωνικής και πολιτισμικής Ανθρωπολογίας*, Πλέθρον, Αθήνα, 2005
- Lienhardt, *Κοινωνική Ανθρωπολογία*, Gutenberg, Αθήνα, 1985
- Evans-Pritchard E.E., *Κοινωνική Ανθρωπολογία*, Εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα 1987.
- Lévi-Strauss, C., *Φυλές και Ιστορία – Φυλή και Πολιτισμός*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2003.
- Kuper, A., *Ανθρωπολογία και Ανθρωπολόγοι*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1994.
- Δημητρίου-Κοτσώνη, Σ. – Σ. Δημητρίου, *Ανθρωπολογία και Ιστορία*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1996.
- Περιοδικό *Διαβάζω* (τεύχ. 323, 1993), Αφιέρωμα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία.
- Augé M., *Για μια Ανθρωπολογία των Σύγχρονων Κόσμων*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1999.
- Γκέφου-Μαδιανού, Δ. (επιμ.), *Ανθρωπολογική Θεωρία και Εθνογραφία*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998.
- Godelier, M., *Μαρξιστικοί Ορίζοντες στην Κοινωνική Ανθρωπολογία*, 2 τόμοι, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1992.
- Balandier, G., *Πολιτική Ανθρωπολογία*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1990.
- Dumont Louis, *Εισαγωγή σε δύο Θεωρίες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1996.
- Παπαταξιάρχης, Ε. – Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Ταυτότητες και Φύλο στη Σύγχρονη Ελλάδα: Ανθρωπολογικές Θεωρήσεις*, Εκδόσεις Καστανιώτη και Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Αθήνα 1992.
- Herzfeld, M., *Η Ανθρωπολογία μέσα από τον Καθρέφτη*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1998.
- Sahlins, M., *Πολιτισμός και Πρακτικός Λόγος*, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, Αθήνα 2003.
- Geertz, G., *Η ερμηνεία των πολιτισμών*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2003.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

- Λιάκος Α., *Πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία*, Εκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2007.
- Καρρ, E.X., *Τι Είναι η Ιστορία*, Εκδόσεις Γκοβόστης, Αθήνα 1999.
- Bloch, M., *Απολογία για την Ιστορία*, Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα 1994.
- Ασδραχάς, Σπ., *Ζητήματα Ιστορίας*, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1983.
- Le Goff, J., *Ιστορία και Μνήμη*, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 1998.
- Διανοητική Ιστορία: όψεις μιας σύγχρονης συζήτησης*, Εκδόσεις Μνήμων, Αθήνα 1996.
- Iggers, G., *Η ιστοριογραφία στον 20ο αιώνα: από την επιστημονική αντικειμενικότητα στην πρόκληση του μεταμοντερνισμού*, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 1999.
- Λιάκος, Α., «Δοκίμιο για την ποιητική της Ιστορίας», *Τα Ιστορικά*, τόμος X (31), 1999, σ. 259-290.
- Dosse, F., *Η Ιστορία σε Ψίχουλα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 1993.
- Burke, P., *Ιστορία και Κοινωνική Θεωρία*, Εκδόσεις νήσος, Αθήνα 2002.
- Farge, A., *Η Γέυση του Αρχείου*, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 2004.

B. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

1. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας υπήρξε το πρώτο Πανεπιστημιακό Τμήμα στην Ελλάδα που ανέπτυξε από το τέλος της δεκαετίας του '80 ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και στην Ιστορία, καλλιεργώντας το διάλογο των δύο επιστημών. Επίσης υπήρξε ένα από τα πρώτα Τμήματα που συγκρότησαν έναν ολοκληρωμένο διετή κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών προτού θεσμοθετηθούν με νόμο οι μεταπτυχιακές σπουδές.

Η μέριμνα για την καλλιέργεια των επιστημών της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, στη βάση επιστημονικών και παιδαγωγικών αρχών, ο συγχρονισμός του επιστημονικού δυναμικού του, όπως δείχνουν οι ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις του και οι επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος, με το διεθνές επιστημονικό γίνεσθαι αποτελούν σταθερά στοιχεία της ταυτότητας του Τμήματος. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, οι πρόσφατες επιτυχίες όπως η πανελλαδική διάκριση στο Πρόγραμμα της Θερινής Πρακτικής Άσκησης αλλά και η υψηλή επίδοση στα Προγράμματα Μεταδιδακτορικής και Διδακτορικής Έρευνας αναδεικνύουν μια δυναμική προοπτική για την περαιτέρω ανάπτυξη του.

Το 2012 το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας συμπληρώνει 25 χρόνια λειτουργίας. Η ίδρυση του Τμήματος ταυτόχρονα με την ίδρυση του Πανεπιστημίου Αιγαίου το 1984 και η λειτουργία του αρχικά σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών και σχεδόν αμέσως μετά σε προπτυχιακό σηματοδότησαν την έναρξη μιας πορείας εντυπωσιακής ανάπτυξης σε φοιτητικό δυναμικό, ακαδημαϊκό προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή.

Το Τμήμα στοχεύει στην παροχή ολοκληρωμένων σπουδών στους τομείς της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας. Η θεσμική εμπέδωση μιας αυτόνομης ανθρωπολογικής ταυτότητας αποτέλεσε προτεραιότητα την πρώτη περίοδο λειτουργίας του Τμήματος. Η κοινωνική ανθρωπολογία, μια διεθνώς καθιερωμένη επιστήμη που έκανε όμως τότε στην Ελλάδα τα πρώτα της βήματα, έλαβε στο Τμήμα πλήρη θεσμική αποκατάσταση. Ήδη από τα πρώτα βήματα του Τμήματος η ανάπτυξη της επικοινωνίας με την ιστοριογραφία και η συστηματική καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στα δύο γνωστικά αντικείμενα αποτέλεσε πρωταρχικό μέλημα. Η μετονομασία του Τμήματος αναβάθμισε το ρόλο της ιστορίας και αποτέλεσε την τυπική επισφράγιση της προϋπάρχουσας δημιουργικής συνομιλίας ιστορίας και κοινωνικής ανθρωπολογίας.

Μέσα από ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών, δόθηκε έμφαση στη διδασκαλία, ενώ μέσα από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα αναπτύχθηκε η έρευνα σε επικοινωνία και συγχρονισμό με τις διεθνείς επιστημονικές εξελίξεις στα πεδία της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας. Μία σημαντική διάσταση του προγράμματος ήταν η ανανέωση των δύο κλάδων και ο συνεχής διάλογος με τα διεθνή ακαδημαϊκά περιβάλλοντα, ξεφεύγοντας από την περιχαράκωση σε ελληνοκεντρικά σχήματα τα οποία σε μεγάλο βαθμό κυριαρχούσαν στο ελληνικό ακαδημαϊκό περιβάλλον. Ο διεπιστημονικό χαρακτήρας του ενισχύθηκε και εμπλουτίστηκε από συγγενείς κλάδους των κοινωνικών επιστημών, όπως η ιστορία της τέχνης, η γλωσσολογία, η πολιτική φιλοσοφία και η πολιτική οικονομία.

Το Τμήμα αποτέλεσε βασικό αγωγό διάδοσης των ανθρωπολογικών ιδεών στην ελληνική κοινωνία υλοποιώντας ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα για την ανθρωπολογία στην Ελλάδα, που δίνει προτεραιότητα στην κλασική εθνογραφική μέθοδο, παραπέμπει στη σύγχρονη ανθρωπολογική θεωρία όχι με όρους απλής κατανάλωσης δάνειων σχημάτων αλλά παραγωγής μέσα από εθνογραφικές εφαρμογές στην οικεία και σε «άλλες» κοινωνίες, και καλεί στη συγκρότηση ελληνόφωνου ανθρωπολογικού λόγου. Στις ιστορικές σπουδές, η εισαγωγή νέων θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων στη μελέτη του παρελθόντος, οι οποίες μετασχημάτισαν διεθνώς το ιστοριογραφικό παράδειγμα, συνέβαλε στην ανανέωση του προγράμματος σπουδών. Ο σχεδιασμός του προγράμματος των ιστορικών σπουδών στοχεύει στην παροχή γνώσεων και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, χώρων και περιόδων αλλά και στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με νέα πεδία, όπως η κοινωνική ιστορία, η πολιτισμική ιστορία, η διανοητική ιστορία, η ιστορική δημογραφία, η προφορική ιστορία, η ιστορία του φύλου, η ιστορία της οικογένειας, αλλά και με μία ανανεωμένη πολιτική ιστορία και ιστορία των θεσμών.

Η εξέλιξη του φοιτητικού δυναμικού του Τμήματος ΚΑΙ ήταν η ακόλουθη:

Πίνακας 1. Εξέλιξη του φοιτητικού δυναμικού του Τμήματος ΚΑΙ

Ενεργοί φοιτητές	2009/10	2008/09	2007 /08	2006/07	2005/06	2004/05	2003/04
Προπτυχιακοί * Φοιτητές	685	678	658	614	606	601	562
Μεταπτυχιακοί φοιτητές	64	65	67	71	66	74	59
Υποψήφιοι διδάκτορες	24	25	24	20	19	17	18
Αποφοιτήσαντες φοιτητές κατά έτος							
Προπτυχιακοί φοιτητές	67	52	72	26	92	68	45
Μεταπτυχιακοί φοιτητές	18	32	31	5	33	17	13
Διδάκτορες	3	4	2	-	1	2	3

* ονομαστικός αριθμός κατά τη έναρξη του ακαδημαϊκού εξαμήνου

Από το 2001, χρονιά θεσμοθέτησης πρώτου κύκλου των μεταπτυχιακών σπουδών, μέχρι σήμερα λειτουργεί το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία». Στα 20 χρόνια λειτουργίας έκαναν αίτηση για μεταπτυχιακές σπουδές στην Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία περισσότεροι από 750 φοιτητές εκ των οποίων έγιναν δεκτοί και φοίτησαν οι 283, οι 180 την πρώτη περίοδο και οι υπόλοιποι την περίοδο 2001-2007 (Πίνακας 2). Έντεκα επιπλέον φοιτητές γράφτηκαν για διδακτορική διατριβή την τελευταία περίοδο. Μέχρι σήμερα 25 διδακτορικές διατριβές έχουν ολοκληρωθεί με επιτυχία στο Τμήμα μας. Συνολικά μιλάμε για 23 χρόνια μεταπτυχιακών σπουδών στο Τ.Κ.Α.Ι.

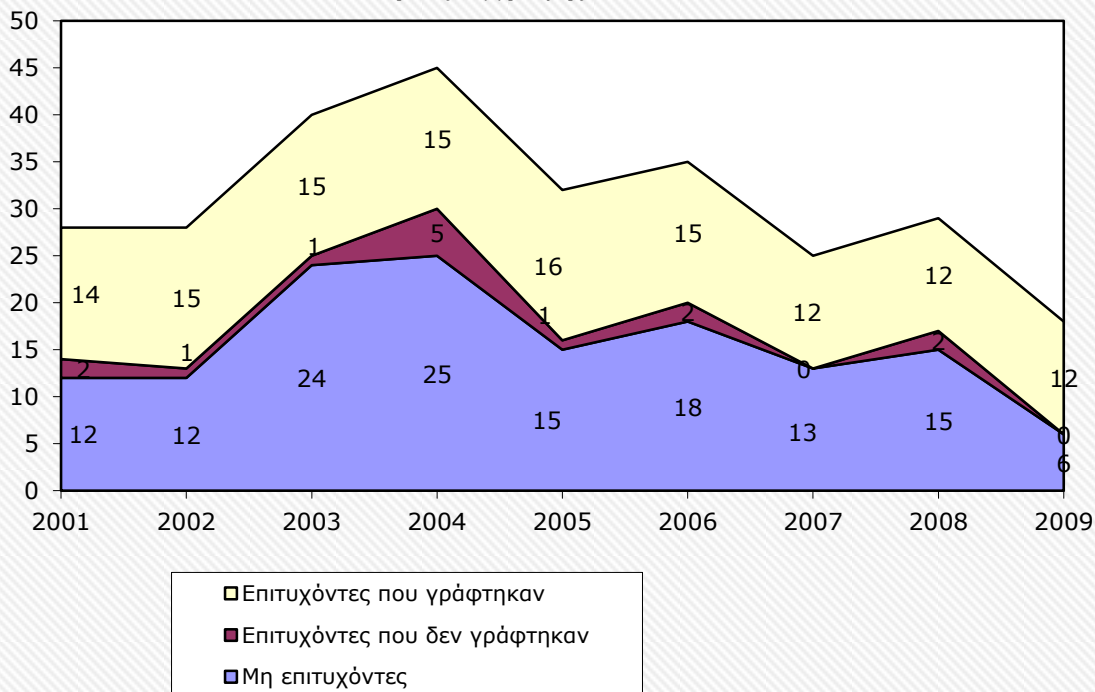
Πίνακας 2

Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".

Αιτήσεις Εγγραφής: 2001-2009.

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα υπήρξε ένα από τα πρώτα στις κοινωνικές επιστήμες στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδικότητας σε δύο κατευθύνσεις, την Ανθρωπολογική και Ιστορική Κατεύθυνση. Σκοπός του προγράμματος είναι η προαγωγή της ανθρωπολογικής και ιστορικής έρευνας. Επικεντρώθηκε στην προσπάθεια συστηματικής εισαγωγής των ανθρωπολογικών σπουδών στο ελληνικό πανεπιστήμιο, στην παροχή βασικής, συστηματικής παιδείας στην κοινωνική ανθρωπολογία καθώς και στην συστηματική διερεύνηση ιστοριογραφικών ζητημάτων που σχετίζονται με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις των κοινωνιών του παρελθόντος. Εξειδικεύεται στην εθνογραφία και κοινωνική ιστορία του ευρύτερου ελληνικού, βαλκανικού και μεσογειακού χώρου. Ως προς τον βασικό πυρήνα των ανθρωπολογικών σπουδών καθιερώθηκε μια βασική δομή μαθημάτων και γνωστικών αντικειμένων που διεθνώς συνιστά την εκπαιδευτική ταυτότητα της σύγχρονης κοινωνικής ανθρωπολογίας. Στο πρόγραμμα σπουδών η ιστορική και θεωρητική τοποθέτηση του κλάδου συνοδεύτηκε από την παρουσίαση των πολιτισμικών (μέσω της θρησκείας, της τελετουργίας και του συμβολισμού) και των κοινωνικών (μέσω της συγγένειας και της κοινωνικότητας) διαστάσεων του βίου σε πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο. Το πρόγραμμα μαθημάτων της ιστορίας είναι προσανατολισμένο στη διεπιστημονικότητα, στη χρήση αναλυτικών εργαλείων και εννοιών της κοινωνικής ανθρωπολογίας στη μελέτη ζητημάτων της ευρωπαϊκής ιστορίας, στη σε βάθος μελέτη ζητημάτων της κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας: ιστοριοποίηση του εθνικού φαινομένου, μηχανισμοί παραγωγής ιδεολογίας, πολιτικοί θεσμοί, αξίες με τις οποίες οι θεσμοί ανατοί είναι επενδυμένοι και κοινωνικές δυνάμεις που δρουν σε αυτούς. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα είναι διετούς φοιτήσεως και δέχεται πτυχιούχους διαφόρων ειδικοτήτων.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 λειτουργεί ένα νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μονοετούς φοιτήσεως με θέμα «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις». Το πρόγραμμα εγκρίθηκε το 2002 στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II. Το νέο αυτό πρόγραμμα με έμφαση στη διεπιστημονικότητα ήταν πρωτοπόρο στις μεταπτυχιακές σπουδές φύλου στην Ελλάδα, συγκέντρωσε σημαντικές προσωπικότητες του ακαδημαϊκού χώρου με μακρά ερευνητική δραστηριότητα και παρουσία στο πεδίο. Η δυναμική του αποτυπώνεται σε μια σειρά συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια αλλά και σε βιβλιογραφικές μελέτες οι οποίες είναι αναρτημένες στον κόμβο του προγράμματος και χρησιμοποιούνται όχι μόνο από τις φοιτήτριες/τές αλλά και από άλλους φορείς και πανεπιστήμια. Το πρόγραμμα παρείχε κύκλο διαλέξεων και σεμιναρίων για τους επιμορφωτές/τριες του ΚΕΘΙ τον Ιούλιο

του 2007. Το πρόγραμμα έχει ήδη αξιολογηθεί από εξωτερικούς κριτές σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΕΠΕΑΕΚ.

Πίνακας 3. Αριθμός αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο ΠΜΣ «Γυναίκες και φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές προσεγγίσεις»

	2008-2009	2007-2008
Αιτήσεις (α+β)	37	32
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	7	3
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	30	29
Προσφορές	15	15
Εγγραφές	13	15
Απόφοιτοι	14	14

Στο καθένα από τα μεταπτυχιακά προγράμματα γίνονται δεκτοί έως 15 φοιτητές/-τριες κατ' έτος μετά από εξέταση του φακέλου υποψηφιότητας, γραπτές εξετάσεις στην αγγλική γλώσσα και προφορική συνέντευξη (βλέπε κατωτέρω το σχετικό κεφάλαιο). Και τα δύο μεταπτυχιακά προγράμματα απονέμουν Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ). Το Τμήμα δέχεται επίσης υποψήφιους διδάκτορες μετά από σχετική διαδικασία που ορίζει ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.

Στο Τμήμα λειτουργούν τρία θεσμοθετημένα εργαστήρια τα οποία υποστηρίζουν ενεργά τις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Πρόκειται για το Εργαστήριο Εθνογραφίας, το Εργαστήριο Ιστορίας και το Εργαστήριο Οικογένειας και Συγγένειας. Στο Τμήμα λειτουργεί επίσης από το 1992 εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών με 25 θέσεις εργασίας για τις ανάγκες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών. Περισσότερες πληροφορίες για τα Εργαστήρια διατίθενται στον δικτυακό τόπο του Τμήματος.

Σημ.: Η επεξεργασία των ποσοτικών δεδομένων έγινε από τον Χρίστο Μπέλλα.

2. Ένα Πανεπιστήμιο στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και τη Μυτιλήνη

ΤΟ Πανεπιστήμιο Αιγαίου αποτελεί, ως σύλληψη και ως εφαρμογή, ένα πρωτοποριακό εγχείρημα που αποβλέπει στην οργάνωση πλέγματος τριτοβάθμιων σπουδών, σε ένα εκτεταμένο νησιωτικό σύμπλεγμα με χαρακτηριστικά αρχιπελάγους.

Ο ακαδημαϊκός στόχος του Πανεπιστημίου Αιγαίου είναι να χαράξει ριζικά νέες κατευθύνσεις σε επιλεγμένους χώρους της Ανώτατης Παιδείας, κατευθύνσεις που υπαγορεύονται επιτακτικά από την εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας στον σύγχρονο κόσμο, αλλά που η απουσία τους είναι εμφανής στο χώρο των γενικών πανεπιστημίων. Οι τομείς στους οποίους έχει ρίξει το βάρος της προσπάθειάς του το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είναι οι Κοινωνικές Επιστήμες, το Περιβάλλον, η Διοίκηση Επιχειρήσεων, οι Μαθηματικές Σπουδές, η Πληροφορική και οι Νέες Τεχνολογίες και η Παιδαγωγική.

Στον οργανωτικό τομέα, η αντισυμβατική δομή του προγράμματος του Πανεπιστημίου Αιγαίου έγκειται κυρίως στην προσπάθειά του να διασπείρει οργανωτικά τις σπουδές – και τις εν γένει πανεπιστημιακές δραστηριότητες – σε τουλάχιστον πέντε από τα νησιά του αιγαίουκού συμπλέγματος, με ακραίες αποστάσεις μεταξύ τους που φτάνουν σχεδόν τα 200 μίλια, και όχι να συγκεντρώσει τις εγκαταστάσεις τους, κατά τα συμβατικά πρότυπα, σε ενιαίο σύνολο και σε ένα ορισμένο σημείο του αιγαιοπελαγίτικου χώρου.

Στο πνεύμα αυτής της αντίληψης, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου είναι το πρώτο, απ' όσο γνωρίζουμε στον κόσμο που επιχειρεί την εδραίωση Τμημάτων του στα πλαίσια μικροκοινωνιών ημιαστικού τύπου, που η φυσιογνωμία των οικονομικών τους δραστηριοτήτων δεν παρουσιάζει ομοιότητες με τα οικονομικά περιβάλλοντα μέσα στα οποία εγκαθιδρύονται κατά κανόνα τα νέα πανεπιστήμια στην Ευρώπη και αλλού.

Η χωροταξική αυτή επιλογή υπήρξε προϊόν έντονου προβληματισμού και εκτεταμένων συζητήσεων και έγινε με πλήρη συνείδηση των πολλών δυσκολιών που θα συναντούσε στην πρακτική εφαρμογή της. Ήταν ωστόσο μια επιλογή που υπαγορευόταν ευθέως από την ομόθυμη παραδοχή πως το Πανεπιστήμιο Αιγαίου όφειλε να ιδρυθεί για να διασπείρει ακριβώς σε όσο το δυνατόν περισσότερα σημεία του αιγαιοπελαγίτικου χώρου δυναμικές δραστηριότητες παραγωγής και αναπαραγωγής γνώσης. Και τούτο με την προσδοκία ότι αυτές θα λειτουργήσουν ως εναύσματα ενεργοποίησης

κοινωνικών διεργασιών, που με τη σειρά τους θα ήταν δυνατόν να συμβάλουν στην εδραίωση δυναμικών κοινωνικών συγκεντρώσεων σε μία ευαίσθητη περιοχή όπως είναι το Αιγαίο.

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Μυτιλήνη βρίσκεται εγκατεστημένο κυρίως σε ένα συγκρότημα τεσσάρων κτιρίων σε μικρή απόσταση από την πόλη της Μυτιλήνης αλλά και στο κέντρο της πόλης. Ειδικότερα για το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες του προπτυχιακού προγράμματος και οι διοικητικές υπηρεσίες του στεγάζονται στο συγκρότημα των τεσσάρων κτιρίων. Ειδικότερα, οι διοικητικές υπηρεσίες είναι εγκατεστημένες στο κτίριο Διοίκησης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες των μεταπτυχιακών προγραμμάτων, το εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών και τα γραφεία των διδασκόντων του Τμήματος στεγάζονται στο κτίριο Μπίνειο, στο κτίριο της ΑΤΕ και στο κτίριο Καραντώνη.

3. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ του Πανεπιστημίου Αιγαίου ιδρύθηκε το 1984 και έχει κεντρική έδρα τη Μυτιλήνη. Το Τμήμα μας, αλλά και η ευρύτερη ακαδημαϊκή Κοινότητα του Πανεπιστημίου, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο της Βιβλιοθήκης, στην ανάπτυξη του ερευνητικού πνεύματος και την εμπέδωση, μεταξύ των φοιτητών/-τριών, της αντίληψης για την πολλαπλότητα των πηγών στη σπουδή των διαφόρων ζητημάτων που απασχολούν τις Κοινωνικές Επιστήμες. Υπ' αυτή την έννοια, για το Τμήμα μας και για την ευρύτερη ακαδημαϊκή κοινότητα, η Βιβλιοθήκη αποτελεί έναν από τους πιο ουσιαστικούς μοχλούς της έρευνας, της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της ανάπτυξης της ακαδημαϊκής ζωής στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης, στο μεγαλύτερο ποσοστό της, αποτελείται από ξενόγλωσσα βιβλία και υπερβαίνει τους 120.000 τόμους. Ο αριθμός των τίτλων των ξενόγλωσσων περιοδικών ανέρχεται σε 435 και ο αριθμός τίτλων των ελληνικών περιοδικών ανέρχεται σε 231. Τη συλλογή των περιοδικών συμπληρώνουν 59 περίπου τίτλοι ξενόγλωσσων και ελληνικών στατιστικών εκδόσεων. Εκτός από τα παραπάνω, η Βιβλιοθήκη διαθέτει μεγάλη ψηφιακή συλλογή (ηλεκτρονικά περιοδικά, ψηφιακή χαρτοθήκη, κ), πληροφοριακό υλικό (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, χάρτες, κ.λ.π.), διδακτορικές διατριβές και εκδόσεις της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Στη Μυτιλήνη, εκτός από την Κεντρική Υπηρεσία της Βιβλιοθήκης, η οποία εξυπηρετεί όλα τα Παραρτήματα Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, λειτουργεί και το Παράρτημα Βιβλιοθήκης Μυτιλήνης, το οποίο άρχισε να λειτουργεί από το έτος 1987 και έχει αναπτύξει τη συλλογή του προς τις κατευθύνσεις των Τμημάτων της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και του Τμήματος Περιβάλλοντος.

Η συλλογή βιβλίων και περιοδικών στον τομέα της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας είναι η πλουσιότερη στην Ελλάδα. Γίνεται συστηματική ενημέρωσή της, πράγμα που επιτρέπει την ανελλιπή παρακολούθηση των ανθρωπολογικών εξελίξεων στον διεθνή χώρο. Η συλλογή βιβλίων και περιοδικών στον τομέα της Ιστορίας έχει ενισχυθεί σημαντικά και επιτρέπει την πλήρη υποστήριξη του διδακτικού έργου. Επιπλέον, στο Εργαστήριο Ιστορίας διατηρείται μεγάλη συλλογή από εφημερίδες και περιοδικά του 19ου και του 20ου αιώνα η οποία εμπλουτίζεται συνεχώς.

Το ταξινομικό σύστημα που χρησιμοποιεί η Βιβλιοθήκη είναι το δεκαδικό σύστημα ταξινόμησης DEWEY. Τα βιβλία είναι τοποθετημένα σε ανοιχτά βιβλιοστάσια ελεύθερης πρόσβασης κατά την ταξινομική τους κατηγορία, ενώ η ακριβής θέση του κάθε βιβλίου στο ράφι προσδιορίζεται από τον ταξινομικό αριθμό του, που είναι επικολημένος στη ράχη. Η αναζήτηση των βιβλίων γίνεται μέσω Η/Υ, είτε κατά συγγραφέα, είτε κατά τίτλο, είτε κατά θέμα, είτε με λέξεις-κλειδιά. Στην εγγραφή κάθε βιβλίου εμφανίζεται και ο ταξινομικός αριθμός του ο οποίος καθοδηγεί τον χρήστη για την ανεύρεση του βιβλίου.

Όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας έχουν δικαίωμα δανεισμού του υλικού της Βιβλιοθήκης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τον κανονισμό λειτουργίας της. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρήση της Βιβλιοθήκης είναι η κατοχή κάρτας χρήστη της Βιβλιοθήκης.

Η Βιβλιοθήκη λειτουργεί κάθε εργάσιμη ημέρα το πρωί και μερικά απογεύματα την εβδομάδα.

4. Το Πρόγραμμα ERASMUS

Το πρόγραμμα Erasmus χορηγεί υποτροφίες κινητικότητας σε φοιτητές, διοικητικούς υπαλλήλους και διδάσκοντες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο την ενθάρρυνση δραστηριοτήτων που στοχεύουν στη βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών και την ανάπτυξη νέων και καινοτόμων κύκλων σπουδών μέσω της διακρατικής συνεργασίας. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην προώθηση της πλήρους ακαδημαϊκής αναγνώρισης των σπουδών που πραγματοποιούνται σε άλλες συμμετέχουσες χώρες, συμβάλλοντας, με τον τρόπο αυτό, στην ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού χώρου, ανοικτού στις ανταλλαγές

και τη συνεργασία στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στον τομέα της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Για τους φοιτητές/-τριες που παρακολουθούν πρόγραμμα σπουδών σε ένα πανεπιστήμιο-εταίρο στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus, ισχύουν τα εξής:

- Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν όλοι οι φοιτητές/τριες που είναι εγγεγραμμένοι σε πρόγραμμα σπουδών προπτυχιακού, μεταπτυχιακού και διδακτορικού επιπέδου. Απαραίτητη προϋπόθεση για τους προπτυχιακούς φοιτητές/-τριες είναι να έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρώτο έτος των ακαδημαϊκών τους σπουδών και να έχουν περάσει τα 2/3 των μαθημάτων μέχρι το έτος φοίτησης στο οποίο βρίσκονται.

- Παρέχεται πλήρης ακαδημαϊκή αναγνώριση της περιόδου σπουδών στο εξωτερικό, ακόμη και αν το περιεχόμενο διαφέρει. Η περίοδος αυτή είναι συνήθως από τρεις μήνες μέχρι ένα ακαδημαϊκό έτος.

- Τα πανεπιστήμια-εταίροι και ο κάθε φοιτητής/-τρια συνάπτουν συμφωνία όσον αφορά το πρόγραμμα σπουδών στο εξωτερικό. Στο τέλος της περιόδου σπουδών στο εξωτερικό, το πανεπιστήμιο υποδοχής χορηγεί εγγράφως βεβαίωση όπου αναφέρονται τα αποτελέσματα που πέτυχε ο φοιτητής/-τρια. Τα μαθήματα αυτά είτε αντιστοιχίζονται με μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος είτε αναγνωρίζονται ως ελεύθερες επιλογές.

- Δεν καταβάλλεται κανενός είδους αμοιβή (δίδακτρα, εγγραφή, εξέταστρα, δικαίωμα χρήσης εργαστηρίων και βιβλιοθηκών, κλπ.) προς το πανεπιστήμιο υποδοχής. Επιβαρύνονται μόνον με τις δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνονται και οι κανονικοί φοιτητές/-τριες του ιδρύματος (π.χ. μειωμένα έξοδα διαμονής, χρήση φωτοαντιγραφικών μηχανημάτων).

- Συνεχίζεται η καταβολή στο ακέραιο των εθνικών υποτροφιών και δανείων προς τους εξερχόμενους φοιτητές/-τριες.

Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus παρέχεται, επίσης, η δυνατότητα πρακτικής άσκησης στο εξωτερικό σε φορείς που επιλέγονται από το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο ή μετά από πρωτοβουλία του φοιτητή/-τριας. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή ενός φορέα είναι να δραστηριοποιείται σε χώρες που καλύπτει το πρόγραμμα Erasmus και να σχετίζεται με το αντικείμενο σπουδών του Τμήματος. Η πρακτική άσκηση στο εξωτερικό μπορεί να διαρκέσει από 3 έως 12 μήνες.

Η διαχείριση του προγράμματος Erasmus γίνεται συνολικά για το πανεπιστήμιο από το Γραφείο Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Διεθνών Συνεργασιών του Πανεπιστημίου Αιγαίου που εδρεύει στη Μυτιλήνη, με υπεύθυνη την κ. Αριστέα Καζαντζή και συντονίζεται σε συνεργασία με τους υπεύθυνους διδάσκοντες κάθε Τμήματος.

Αναλυτικές πληροφορίες για το πρόγραμμα Erasmus υπάρχουν στην ιστοσελίδα <http://erasmus.aegean.gr>

5. Διδακτικό προσωπικό

Α. ΜΕΛΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Παπαταξιάρχης Ευθύμιος, Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, London School of Economics, University of London.

Τράκα Ντιάννα, Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Michigan State University.

Αναστασιάδης Βασίλης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Γαλανή-Μουτάφη Βασιλική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών, State University of New York.

Γιαννακόπουλος Κώστας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.

Δουκέλλης Παναγιώτης, Αναπληρωτής καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Université Besançon.

Εξερτζόγλου Χάρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, King's College, University of London.

Καράβας Σπύρος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Université Lumière Lyon 2.

Μπέλλας Χρίστος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στα Οικονομικά, Queen Mary and Westfield College, University of London.

Πανόπουλος Παναγιώτης, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παραδέλλης Θεόδωρος, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πάντειον Πανεπιστήμιο, Αθήνα.

Πλεξουσάκη Έφη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.

Σταματογιαννοπούλου Μαρία, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.

Γιαννιτσιώτης Γιάννης, Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στην Ιστορία, Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Γκαρά Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Ιστορία, Wien Universität.

Κανάκης Κώστας, Επίκουρος Καθηγητής, Διδακτορικό στη Γλωσσολογία, University of Chicago.

Καντσά Βενετία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, London School of Economics, University of London.

Πετρίδου Έλια, Λέκτορας, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, University College London, University of London.

Τσεκένης Αιμίλιος, Λέκτορας, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, École des Hautes Études en Sciences Sociales de Paris.

Χαντζαρούλα Ποθητή, Λέκτορας, Διδακτορικό στην Ιστορία, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Φλωρεντίας.

B. ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ Π.Δ. 407/1980

Πλακωτός Γιώργος, Διδακτορικό στην Ιστορία, University of Glasgow.

Σμαρνάκης Γιάννης, Διδακτορικό στην Ιστορία, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Τοπάλη Πηνελόπη, Διδακτορικό στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

6. Αρμοδιότητες διδασκόντων

Πρόεδρος: Βασίλης Αναστασιάδης.

Εκπρόσωποι στην Επιτροπή Ερευνών: Κώστας Γιαννακόπουλος (τακτικός), Γιάννης Γιαννιτσιώτης (αναπληρωματικός).

Συντονιστές ΠΜΣ «Κοινωνική Ανθρωπολογία & Ιστορία»: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης (διευθυντής), Θεόδωρος Παραδέλλης, Μαρία Σταματογιαννοπούλου.

Συντονιστές ΠΜΣ «Γυναίκες & Φύλα»: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη (επιστημονική υπεύθυνη), Κώστας Γιαννακόπουλος, Χάρης Εξερτζόγλου, Βενετία Καντσά.

Εργαστήριο Εθνογραφίας: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης (διευθυντής).

Εργαστήριο Ιστορίας: Χάρης Εξερτζόγλου (διευθυντής).

Εργαστήριο Μελετών Οικογένειας & Συγγένειας: Βενετία Καντσά (διευθύντρια).

Επιτροπή Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Βασίλης Αναστασιάδης, Ελένη Γκαρά, Παναγιώτης Πανόπουλος.

Υπεύθυνος για θέματα Βιβλιοθήκης: Θεόδωρος Παραδέλλης.

Υπεύθυνη Φοιτητικών Θεμάτων: Μαρία Σταματογιαννοπούλου.

Επιτροπή Θερινής Πρακτικής Άσκησης: Έφη Πλεξουσάκη (επιστημονική υπεύθυνη), Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Χάρης Εξερτζόγλου, Μαρία Σταματογιαννοπούλου.

Υπεύθυνη Προγράμματος Erasmus: Έλια Πετρίδου.

Υπεύθυνος Εργαστηρίου Υπολογιστών: Χρίστος Μπέλλας.

Υπεύθυνοι Οδηγού Σπουδών: Κώστας Γιαννακόπουλος, Ποθητή Χαντζαρούλα.

Υπεύθυνη Δικτυακού Τόπου του Τμήματος: Έφη Πλεξουσάκη.

Επιτροπή Παραλαβής & Εκτέλεσης Εργασιών: Έλια Πετρίδου, Κώστας Γιαννακόπουλος, Χάρης Εξερτζόγλου, Βασίλης Αναστασιάδης.

Υπεύθυνη Προγράμματος Vista: Ελένη Γκαρά

7. Διοικητικό και τεχνικό προσωπικό

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Κουτσαφτή Σοφία (Προϊστάμενη) – τηλ. 22510-36323

Σχαλλίγ Μαριολέν (Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών) – τηλ. 22510-36303

Παππά Γεωργία (Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών) – τηλ. 22510-36331

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Μουχτή Θεοφανώ τηλ. 22510-36315

Τουζένης Παναγιώτης τηλ. 22510-36325

8. Σύλλογος φοιτητών

Ο Σύλλογος Φοιτητών Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας «Οδυσσέας Ελύτης» ιδρύθηκε στις 12/5/1989 μετά από απόφαση του πολυμελούς πρωτοδικείου Μυτιλήνης.

Μέλος του συλλόγου μας θεωρείται κάθε φοιτητής αυτόματα με την εγγραφή του στο πρώτο εξάμηνο (όλοι οι εγγεγραμμένοι φοιτητές στους καταλόγους του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας). Οι πρωτοετείς φοιτητές θα μπορούσαν να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τον Σύλλογο μέσω της υποδοχής πρωτοετών που οργανώνει ο Σύλλογος μας στο κτίριο Παπαρίσβα κάθε χρόνο.

Σκοπός του Συλλόγου μας είναι η συμμετοχή, η συσπείρωση και οργάνωση των φοιτητών για την μελέτη των προβλημάτων, ο συλλογικός προσδιορισμός και η αγωνιστική προώθηση της θέλησης των φοιτητών πάνω σε θέματα κοινωνικά, πολιτικά (όχι κομματικά) και πολιτιστικά και η ένταξη των αγώνων τους στα πλαίσια του λαϊκού κινήματος για ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία και κοινωνική δικαιοσύνη.

Επίσης η βελτίωση των όρων ζωής και σπουδών των φοιτητών και ανύψωση του μορφωτικού και του πολιτιστικού επιπέδου τους, η κατάκτηση και περιφρούρηση των συνδικαλιστικών, ακαδημαϊκών και πολιτικών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φοιτητών και της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών, η υπεράσπιση του δημοκρατικού φοιτητικού κινήματος από κάθε φασιστική ή νεοφασιστική επίθεση, η δημιουργία και η καλλιέργεια σχέσεων αλληλεγγύης, επικοινωνίας και συνεργασίας με σπουδαστικούς, μορφωτικούς, επιστημονικούς και πνευματικούς συλλόγους, εκπροσώπους παραγωγικών τάξεων, τοπικών φορέων και γενικά κάθε σωματείο, οργάνωση, οργανισμό ελληνικό ή διεθνή που επιδιώκει τους ίδιους ή παρεμφερείς σκοπούς.

Τέλος, σκοπός μας είναι η υποστήριξη του αγώνα των εργαζομένων και ιδιαίτερα των επαγγελματιών, του κλάδου μας για την προώθηση των συμφερόντων τους παράλληλα με την λήψη μέτρων για την πλήρη επαγγελματική αποκατάσταση του τμήματος μας, η σύσφιξη των σχέσεων του Τμήματος μας με τα υπόλοιπα τμήματα και σχολές του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Π σύλλογος επίσης υποστηρίζει την προώθηση και ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής έρευνας.

Γ. Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

1. Οργάνωση των Προπτυχιακών Σπουδών

I. ΓΕΝΙΚΑ

ΤΟ πρόγραμμα σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει μαθήματα καταναμημένα σε δύο κύκλους σπουδών καθένας από τους οποίους διαρκεί τέσσερα εξάμηνα. Η οργάνωση του προγράμματος σπουδών στηρίζεται στην προσφορά μαθημάτων εισαγωγικού ή εξειδικευμένου χαρακτήρα και την κατανομή τους στους δύο κύκλους σπουδών αναλόγως του βαθμού δυσκολίας. Στόχος της οργάνωσης αυτής είναι η καλύτερη δυνατή άρθρωση των μαθημάτων και η μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής των φοιτητών/-τριών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών προσφέρεται ο βασικός κορμός μαθημάτων στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία αλλά και υποστηρικτικά μαθήματα, όπως Πολιτική Οικονομία, Γλωσσολογία κ.ά., τα οποία διευρύνουν τους γνωστικούς ορίζοντες των φοιτητών/-τριών προσφέροντάς τους τη δυνατότητα καλύτερης εξοικείωσης με τα δύο κύρια γνωστικά αντικείμενα που υπηρετεί το Τμήμα.

Στον δεύτερο κύκλο σπουδών προσφέρεται ένας μεγάλος αριθμός μαθημάτων στη βάση των οποίων οι φοιτητές/-τριες μπορούν να αναπτύξουν τα ενδιαφέροντά τους ή να εξειδικευτούν επιλέγοντας μαθήματα με συγγενή θεματολογία. Για την επιλογή των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου οι φοιτητές/-τριες μπορούν να συμβουλευτούν το/τη σύμβουλο σπουδών τους. Στον ίδιο κύκλο σπουδών προσφέρεται και μια ειδική κατηγορία μαθημάτων, οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

Συνολικά το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος προσφέρει σε τετραετή βάση ογδόντα πέντε περίπου μαθήματα που καλύπτουν ευρύ φάσμα των γνωστικών αντικειμένων της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών προσφέρονται 26 μαθήματα και τα υπόλοιπα μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων, κατανέμονται στα τέσσερα εξάμηνα του δεύτερου κύκλου. Τα μαθήματα είναι 3ωρης διάρκειας ανά εβδομάδα. Ο κωδικός κάθε μαθήματος δείχνει τη θέση του στην αντίστοιχη κατηγορία μαθημάτων.

Π. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΟΛΑ τα μαθήματα κατανέμονται σε τρεις (3) κατηγορίες: τα υποχρεωτικά, τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής και τις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

α) Υποχρεωτικά είναι τα μαθήματα που καλύπτουν βασικά γνωστικά αντικείμενα και η διδασκαλία τους επαναλαμβάνεται κάθε διδακτικό έτος. Οι φοιτητές/-τριες πρέπει να εξετασθούν σε αυτά με επιτυχία προκειμένου να αποφοιτήσουν και δεν μπορούν να τα αντικαταστήσουν με άλλα. Στα υποχρεωτικά μαθήματα περιλαμβάνονται όλα τα μαθήματα του πρώτου διετούς κύκλου (συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων ξένων γλωσσών). Η Γενική Συνέλευση έχει το δικαίωμα να αλλάξει ένα υποχρεωτικό μάθημα αντικαθιστώντας το όμως ταυτόχρονα με κάποιο άλλο έτσι ώστε να παραμείνει σταθερός ο αριθμός των μαθημάτων του πρώτου κύκλου. Κάθε υποχρεωτικό μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και 5 πιστωτικές μονάδες. Εξαιρέση αποτελούν τα μαθήματα αγγλικών Ι και ΙΙ, τα οποία αντιστοιχούν σε 6 πιστωτικές μονάδες.

β) Τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής είναι μαθήματα τα οποία εξειδικεύουν και καλλιεργούν τα ενδιαφέροντα των φοιτητών/-τριών και προσφέρονται αποκλειστικά στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Όλα τα μαθήματα αυτής της κατηγορίας, καθώς και τα μαθήματα αγγλικών ΙΙΙ και ΙV αντιστοιχούν σε 3 διδακτικές μονάδες και 6 πιστωτικές μονάδες. Τα μαθήματα επιλογής δεν είναι σταθερά στο πρόγραμμα και η διδασκαλία τους δεν επαναλαμβάνεται, αν ο διδάσκων/-ουσα δεν το επιθυμεί. Η ευχέρεια αυτή παρέχει στους διδάσκοντες/-ουσες την ευελιξία να οργανώνουν τη διδασκαλία νέων μαθημάτων στη θέση των παλαιών και στους φοιτητές/-τριες τη δυνατότητα μεγαλύτερης επιλογής γνωστικών αντικειμένων. Στο πλαίσιο της λειτουργίας της πανεπιστημιακής μονάδας της Μυτιλήνης, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος έχει αποφασίσει να δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές/-τριες του Τμήματος να επιλέγουν διατμηματικά μαθήματα ως ελεύθερες επιλογές από το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Γεωγραφίας, Τμήματος Κοινωνιολογίας και Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας καθώς και το μάθημα της Επιχειρηματικότητας.

γ) Οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια [ΠΑ/Σ] αποτελούν μια ειδική κατηγορία μαθημάτων και παρέχονται αποκλειστικά στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Βασικό χαρακτηριστικό των εν λόγω μαθημάτων είναι ο μικρός αριθμός φοιτητών/-τριών που εγγράφονται σε αυτά (όχι περισσότεροι από οκτώ) και το εξειδικευμένο αντικείμενό τους. Στόχος των ασκήσεων/σεμιναρίων είναι η εξοικείωση των φοιτητών/-τριών με μεθοδολογικά και θεωρητικά εργαλεία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους υπό την άμεση επίβλεψη του διδάσκοντα/-ουσας. Για την παρακολούθηση των μαθημάτων της κατηγορίας αυτής υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα στα οποία οι φοιτητές/-τριες πρέπει να έχουν εξεταστεί επιτυχώς προκειμένου να έχουν το δικαίωμα να τα παρακολουθήσουν. Η εβδομαδιαία διδασκαλία της πρακτικής άσκησης/σεμιναρίου είναι τρίωρη και αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και 6 πιστωτικές μονάδες. Οι φοιτητές/-τριες υποχρεούνται να επιτύχουν σε μια τουλάχιστον πρακτική άσκηση/σεμινάριο για να αποφοιτήσουν. Στη βάση της αναδιοργάνωσης του Προγράμματος Σπουδών, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφάσισε ότι, αρχής γενομένης με τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν στο Τμήμα το ακαδημαϊκό έτος 2007/8, η αποφοίτηση προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση 3 πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων.

ΙΙΙ. Η ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στο πλαίσιο του δεύτερου κύκλου σπουδών προσφέρεται η δυνατότητα εκπόνησης πτυχιακής εργασίας στους φοιτητές/-τριες που έχουν ήδη εγγραφεί στον κύκλο αυτό. Η πτυχιακή εργασία είναι προαιρετική και αντιστοιχεί σε 3 μαθήματα επιλογής και 18 πιστωτικές μονάδες. Η επιλογή του θέματος της πτυχιακής εργασίας γίνεται σε συνεννόηση με έναν επιβλέποντα/-ουσα καθηγητή/-τρια ενώ το θέμα επιλέγεται σε σχέση με κάποιο από τα παρεχόμενα μαθήματα του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Για την τελική αξιολόγηση της πτυχιακής εργασίας αποφασίζει επιτροπή που αποτελείται από τρεις διδάσκοντες.

ΙV. ΚΥΚΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ των μαθημάτων στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας διαφοροποιείται ανάλογα με τον κύκλο σπουδών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών η έμφαση δίνεται στις παραδόσεις, δηλαδή στην εποπτική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου από τον διδάσκοντα/-ουσα. Το πρόγραμμα σπουδών συμπληρώνεται κατά περίπτωση με φροντιστηριακές ασκήσεις αλλά οι παραδόσεις καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του. Στα μαθήματα αυτά γίνεται συστηματική χρήση οπτικού υλικού. Κατά την κρίση του διδάσκοντος/-ουσας, σε μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών οι φοιτητές/-τριες εξετάζονται σε πρόοδο κατά τη διάρκεια του εξαμήνου στο οποίο παρέχεται το μάθημα. Η βαθμολογία της προόδου προσμετράται στην τελική βαθμολογία του φοιτητή/-τριας.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου σπουδών το Τμήμα ενθαρρύνει τρόπους διδασκαλίας που συνδυάζουν τις διαλέξεις που παρέχονται από τους διδάσκοντες/-ουσες με την ενεργοποίηση των φοιτητών/-τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό επιτυγχάνεται με την οργάνωση φροντιστηριακών κύκλων που συνοδεύουν το κάθε μάθημα, με την ανάθεση εργασιών στους φοιτητές/-τριες και την παρουσίασή τους στη διάρκεια του μαθήματος, ή τέλος με τον συνδυασμό διαλέξεων και επιτόπιων ερευνών. Η επιλογή του κατάλληλου συνδυασμού αποτελεί συνάρτηση των δυνατοτήτων που παρέχει το κάθε μάθημα και βρίσκεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του κάθε διδάσκοντα/-ουσας. Η επίδοση των φοιτητών/-τριών συνυπολογίζεται στην τελική βαθμολογία. Στα μαθήματα του δεύτερου κύκλου σπουδών συνεκτιμάται η συστηματική παρακολούθηση των φοιτητών/-τριών στην αξιολόγησή τους από τον διδάσκοντα/-ουσα.

Η διδασκαλία των μαθημάτων έχει ως στόχο την εμπέδωση των γνώσεων που παρέχονται στο Τμήμα και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων των φοιτητών/-τριών στον γραπτό και τον προφορικό λόγο. Οι διδάσκοντες/-ουσες ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των φοιτητών/-τριών στα μαθήματα και προσαρμόζουν τον τρόπο διδασκαλίας έτσι ώστε να μεγιστοποιείται το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα.

V. ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών οι φοιτητές/-τριες παρακολουθούν αποκλειστικά τα μαθήματα του εξαμήνου στο οποίο είναι εγγεγραμμένοι καθώς και μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων στα οποία είχαν αποτύχει ή δεν είχαν δηλώσει. Οι φοιτητές /-τριες του πρώτου και του δεύτερου εξαμήνου δεν μπορούν να εγγραφούν σε λιγότερο από τέσσερα (4) μαθήματα ανά εξάμηνο και οι φοιτητές/-τριες του τρίτου και του τετάρτου εξαμήνου δεν μπορούν να εγγραφούν σε λιγότερα από τέσσερα (4) και περισσότερα από δέκα (10) μαθήματα ανά εξάμηνο. Η εγγραφή στον δεύτερο κύκλο (πέμπτο εξάμηνο) είναι ελεύθερη και δεν προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση του φοιτητή/-τριας σε όλα τα μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου σπουδών οι φοιτητές/-τριες έχουν τη δυνατότητα να δηλώσουν και μαθήματα που κατά την ίδια περίοδο (εαρινό ή χειμερινό εξάμηνο) προσφέρονται σε άλλο εξάμηνο από αυτό στο οποίο οι ίδιοι έχουν εγγραφεί. Σε καμία περίπτωση πάντως οι φοιτητές/-τριες του κύκλου αυτού δεν έχουν δικαίωμα να δηλώσουν περισσότερα από δέκα (10) ή λιγότερα από τέσσερα (4) μαθήματα ανά εξάμηνο.

Για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν πριν από το ακαδημαϊκό έτος 2007/8, απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη πτυχίου από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας είναι η επιτυχής εξέταση σε 46 μαθήματα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται 26 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 19 μαθήματα επιλογής και 1 πρακτική άσκηση/σεμινάριο. Οι φοιτητές/-τριες έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν σε περισσότερα μαθήματα επιλογής και, αν επιτύχουν, να επιλέξουν για την τελική βαθμολογία τους εκείνα που έχουν τον υψηλότερο βαθμό. Για τους φοιτητές/-τριες που εισήχθησαν το ακαδημαϊκό έτος 2007/8 και εξής, ο αριθμός μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου ορίστηκε στα 44, τα οποία αντιστοιχούν σε 240 πιστωτικές μονάδες. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται τα 26 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 15 μαθήματα ελεύθερης επιλογής και 3 πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

Στα μαθήματα ελεύθερης επιλογής περιλαμβάνονται και όλα τα μαθήματα των Τμημάτων Περιβάλλοντος, Κοινωνιολογίας, Γεωγραφίας και Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου καθώς και το μάθημα της Επιχειρηματικότητας, με τον περιορισμό ότι στον συνολικό αριθμό μαθημάτων ελεύθερης επιλογής για τη λήψη πτυχίου του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, ο πτυχιούχος έχει το δικαίωμα να συμπεριλάβει συνολικά 4 διατμηματικά μαθήματα που προσφέρονται στα Τμήματα αυτά.

Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια και των δύο κύκλων σπουδών το πρόγραμμα μπορεί να υφίσταται αλλαγές αν αυτό κριθεί απαραίτητο από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Σε περίπτωση κατά την οποία αφαιρεθεί μάθημα από το πρόγραμμα σπουδών, αυτό δεν αφαιρείται και από το ενεργητικό των φοιτητών/-τριών που έχουν ήδη εγγραφεί και επιτύχει σε αυτό.

Τέλος, από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2002-2003 προσφέρεται το μάθημα «Εισαγωγή στην Πληροφορική» (ΠΑΡ-70). Σε κάθε εξάμηνο προσφέρεται ένας κύκλος 8 σεμιναρίων 2ωρης διάρκειας. Το μάθημα το διδάσκει ο υπεύθυνος του εργαστηρίου Η/Υ του Τμήματος, ο οποίος καθορίζει τον αριθμό των φοιτητών/-τριών που θα παρακολουθούν τα σεμινάρια κάθε εξάμηνο. Στο τέλος του εξαμήνου παραδίδει στη Γραμματεία κατάλογο με τους φοιτητές/-τριες οι οποίοι παρακολούθησαν τα σεμινάρια. Οι φοιτητές/-τριες παίρνουν από τη Γραμματεία του Τμήματος βεβαίωση στην οποία αναγράφεται ότι έχουν παρακολουθήσει τον κύκλο σεμιναρίων στο μάθημα «Πληροφορική» καθώς και το περιεχόμενο των σεμιναρίων αυτών.

Το μάθημα «Πληροφορική» δεν βαθμολογείται, συνεπώς δεν έχει διδακτικές και πιστωτικές μονάδες και δεν συνυπολογίζεται στον αριθμό των 44 μαθημάτων για την λήψη πτυχίου από το Τμήμα. Συνιστάται στους προπτυχιακούς φοιτητές/-τριες να έχουν ολοκληρώσει τη σειρά των σεμιναρίων στην πληροφορική κατά τα δύο πρώτα έτη των σπουδών τους. Τον κύκλο σεμιναρίων στην πληροφορική μπορούν να παρακολουθήσουν επίσης οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/-τριες και οι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος.

VI. ΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Με δεδομένη την περιφερειακή θέση του Τμήματος, τον μεγάλο αριθμό φοιτητών/-τριών από άλλες περιοχές εκτός του νομού Λέσβου, και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές/-τριες έως ότου εξοικειωθούν στο νέο ακαδημαϊκό και κοινωνικό περιβάλλον, το Τμήμα έχει εισαγάγει τον θεσμό του συμβούλου σπουδών. Με την εγγραφή τους στο Τμήμα οι φοιτητές/-τριες κατανέμονται σε ομάδες για την εποπτεία των οποίων υπάρχει υπεύθυνος/-η σύμβουλος σπουδών. Ο σύμβουλος σπουδών ανήκει στο διδακτικό προσωπικό του Τμήματος και έχει την υποχρέωση να συναντά τους φοιτητές/-τριες που επιβλέπει και να συζητά μαζί τους προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην ακαδημαϊκή τους ζωή. Οι σύμβουλοι σπουδών ορίζονται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους.

2. Προσφερόμενα μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια

- KA-100 Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία I (Y)
- KA-101 Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία II (Y)
- KA-102 Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας I (E)
- KA-103 Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας II (E)
- KA-110 Εθνογραφία μη Δυτικών κοινωνιών (Y)
- KA-112 Ελληνική Εθνογραφία (Y)
- KA-119 Μετανάστευση και ρατσισμός: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις (E)
- KA-120 Ανθρωπολογία της συγγένειας (Y)
- KA-122 Ανθρωπολογία των φύλων (E)
- KA-129 Ανθρωπολογία της επιστήμης (E)
- KA-130 Ανθρωπολογία της θρησκείας (Y)
- KA-140 Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Y)
- KA-141 Ανθρωπολογική θεωρία (Y)
- KA-143 Ανθρωπολογία του υλικού πολιτισμού (E)
- KA-150 Οικονομική Ανθρωπολογία (Y)
- KA-153 Ανθρωπολογία του τουρισμού (E)
- KA-180 Ανθρωπολογία της εκπαίδευσης (E)
- KA-192 Ανθρωπολογία της μουσικής (Y)
- I-200 Εισαγωγή στην Ιστορία (Y)
- I-208 Προφορική ιστορία (Y)
- I-212 Ιστορία του τοπίου (E)
- I-214 Εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ιστορία του Βυζαντίου (Y)
- I-218 Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της Μεσαιωνικής και Πρώιμης Νεότερης Ευρώπης (Y)
- I-220 Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (E)
- I-221 Κράτος και κοινωνία στην Ελλάδα το 19^ο αιώνα (Y)

- I-230 Η Οθωμανική Αυτοκρατορία (19^ο^ς-αρχές 20ού αιώνα) (E)
- I-235 Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1300-1839) (Y)
- I-241 Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου I: Πολιτεύματα και πολιτική ιστορία στην αρχαία Ελλάδα (Y)
- I-242 Ιστορία Αρχαίου Κόσμου II: Δομές και λειτουργία μιας μεσογειακής πολιτείας: Η Ρώμη από τα χρόνια της βασιλείας ως τα τέλη της ρεπουμπλικανικής περιόδου. (Y)
- I-245 Ιστορία Αρχαίου Κόσμου IV: Πολιτικές και κοινωνικές ιδέες και συμπεριφορές από τον Αλέξανδρο στον Ιουστινιανό. (E)
- I-258 Συγγένεια, γάμος, οικογένεια στον οθωμανικό και ελληνικό χώρο (18^ο^ς και 19^ο^ς αι.) (E)
- I-265 Η Ευρώπη και η ιστορία των «λαών χωρίς ιστορία» (Y)
- I-267 Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (τέλη 18ου-αρχές 20ού αι.) (Y)
- I-272 Φύλο και εργασία στη νεότερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία (E)
- ΓΛ-300 Εισαγωγή στη Γλωσσολογία (Y)

- ΟΙ-400 Αρχές Πολιτικής Οικονομίας (Υ)
 ΟΙ-402 Ιστορία της οικονομικής σκέψης (Ε)
 ΟΙ-404 Θέματα θεωρίας οικονομικής ανάπτυξης (Ε)
 ΞΓΛ-01,02,03,04 Αγγλικά Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV
 ΠΑ/Σ-001 Όψεις της έννοιας του προσώπου (Αφρική, Μελανησία)
 ΠΑ/Σ-004 Ιστορία Αρχαίου Κόσμου ΙΙΙ : Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας και κριτικής των πηγών
 ΠΑ/Σ-022 Μετανάστευση και μεταναστευτικοί πληθυσμοί
 ΠΑ/Σ-026 Ιστορική Δημογραφία
 ΠΑ/Σ-028 Κανόνες και πρακτικές στη μεταβίβαση αγαθών στον ελληνο-οθωμανικό χώρο, 18ος – 19ος αι.
 ΠΑ/Σ-030 Ιστοριογραφία του Βυζαντίου
 ΠΑ/Σ-032 Ανθρωπολογία του αστικού χώρου
 ΠΑ/Σ-039 Εθνογραφία της Μεσογείου
 ΠΑ/Σ-041 Έγκλημα και τιμωρία στη Μεσαιωνική και Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη
 ΠΑ/Σ-042 Αυτοβιογραφίες
 ΠΑ/Σ-043 «Φιλοξενία» και πολιτισμική διαφοροποίηση
 ΠΑ/Σ-045 Ανθρωπολογία, ένδυμα και μόδα
 ΠΑ/Σ-046 Η δομή της σερβοκροατικής: Κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση
 ΠΑ/Σ-047 Ζητήματα τουριστικής έρευνας
 ΠΑ/Σ-048 Ζητήματα Κοινωνιογλωσσολογίας: Γλώσσα και κοινωνία στα Βαλκάνια
 - Η γιουγκοσλαβική εμπειρία
 ΠΑ/Σ-049 Οι λιμοί στον αναπτυσσόμενο κόσμο κατά τον 20ό αιώνα

(Υ) Υποχρεωτικό μάθημα

(Ε) Μάθημα επιλογής

ΚΩΔΙΚΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Κοινωνική Ανθρωπολογία (ΚΑ) κωδικοί 100-192

Ιστορία (Ι) κωδικοί 200-272

Γλώσσα (ΓΛ) κωδικοί 300-311

Οικονομία (ΟΙ) κωδικοί 400-404

Πρακτικές Ασκήσεις/Σεμινάρια (ΠΑ/Σ) Κωδικοί 001-044

Ξένες Γλώσσες (ΞΓΛ) κωδικοί 01-14

Πληροφορική (ΠΛΡ) κωδικοί 70-89

3. Περιλήψεις μαθημάτων και πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων

ΚΑ-100 Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία Ι

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έφη Πλεξουσάκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Οι φοιτητές/-τριες εισάγονται σε βασικές έννοιες και ορισμούς της κοινωνικής ανθρωπολογίας με έμφαση στον πολιτισμό και την πολιτισμική διαφορά. Παρουσιάζεται η ιστορία του κλάδου στην Ελλάδα και διεθνώς και η σχέση του με άλλες κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες. Εξετάζονται οι μεθοδολογικές ιδιαιτερότητες της κοινωνικής ανθρωπολογίας όσον αφορά την έρευνα, την ανάλυση και τη συγγραφή. Μέσα από εθνογραφικά παραδείγματα, προσεγγίζονται οι ποικίλοι τρόποι με τους οποίους σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια προσλαμβάνεται και ταξινομείται ο κόσμος με έμφαση σε ζητήματα σχετικά με το χρόνο, την ηλικία και το σώμα. Μέσα από την κατανόηση της πολιτισμικής ποικιλίας και διαφοροποίησης, επιζητείται επίσης η διερεύνηση των «δικών μας», πολιτισμικά ορισμένων και συχνά εθνοκεντρικών τρόπων, αντίληψης του κόσμου.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειώσει τους πρωτοετείς φοιτητές με το αντικείμενο και την μεθοδολογία της κοινωνικής ανθρωπολογίας καθώς και με βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται στη μελέτη διαφόρων κοινωνιών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, προβολή εθνογραφικών ταινιών.
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση, μικρές εργασίες.
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-101 Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία II

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έλια Πετρίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ. Στην Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία II εξετάζονται επιμέρους πεδία της ανθρωπολογικής έρευνας όπως η οικονομία, η πολιτική, η θρησκεία και η τελετουργία. Στις ενότητες του μαθήματος παρουσιάζονται έννοιες και θεωρίες που θέτουν τις βάσεις για την ενασχόληση με τα πεδία αυτά: π.χ. ταξινόμηση, μιαιρότητα, δώρο, εξουσία. Το μάθημα είναι χωρισμένο σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα το ενδιαφέρον εστιάζεται στο οικονομικό πεδίο και εξετάζονται οι σχέσεις ανταλλαγής που μπορεί κάποιος να συναντήσει σε έναν πολιτισμό, οι διάφορες μορφές κοινωνικής οργάνωσης σε σχέση με το περιβάλλον, και η σχέση των ανθρώπων με τα αντικείμενα μέσα από την κατανάλωση. Στη δεύτερη ενότητα εξετάζονται το φαινόμενο της εξουσίας, διάφορες μορφές κοινωνικής ιεραρχίας και πολιτικής οργάνωσης, μορφές τυπικού και άτυπου κοινωνικού ελέγχου, το φαινόμενο του εθνικισμού και του εθνοτισμού, και άλλα ζητήματα που εντάσσονται στον χώρο της πολιτικής ανθρωπολογίας. Τέλος, η τρίτη ενότητα περιλαμβάνει έννοιες, θεωρίες και προβληματισμούς που εμπίπτουν στον χώρο της μαγείας, της θρησκείας, της τελετουργίας και των συμβολικών συστημάτων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ. Να αποκτήσουν οι πρωτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες υπόβαθρο στον τρόπο που η ανθρωπολογική ματιά προσεγγίζει κριτικά μερικούς από τους κυριότερους τομείς της ανθρώπινης δράσης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις με χρήση οπτικο-ακουστικού υλικού.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Δύο προαιρετικές πρόοδοι ή τελική γραπτή εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-102 Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας I: συγγένεια, κοινωνική οργάνωση, πρόσωπο

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Αιμίλιος Τσεκένης

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εισαγάγουμε τους φοιτητές σε ζητήματα που απασχόλησαν τους ανθρωπολόγους και τους ιστορικούς της μαύρης ηπείρου. Στόχος είναι αφενός να αναδείξουμε την «διαιτερότητα» των εθνογραφιών και των ζητημάτων της συγκεκριμένης «περιοχής» αλλά και πώς αυτά τροφοδότησαν (την), και τροφοδοτήθηκαν (από) τα ζητήματα της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο ζήτημα της αναπαράστασης και στις σχέσεις ανθρωπολογίας και ιστορίας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στην πρώτη ενότητα κάνουμε μια ανασκόπηση των ζητημάτων που αφορούν στην συγγένεια και την κοινωνική οργάνωση: θεωρία των ομάδων μονογραμμικής καταγωγής (*descent groups/lineage theory*) με παραδείγματα από μελέτες για τους Nuer και Tallensi (Evans-Pritchard και Fortes). Συγγένεια και κοινωνική οργάνωση προσεγγίζονται καταρχάς 'περιγραφικά' δηλαδή παρουσιάζονται, μέσα από κλασικά κείμενα και μονογραφίες, σαν δεδομένα και αυτονόητα. Στη συνέχεια περνάμε σε μια κριτική ανάγνωση αυτών των εθνογραφιών, τις βλέπουμε δηλαδή σαν αναπαραστάσεις και τις τοποθετούμε στο ιστορικό και πολιτικό τους συμφραζόμενο (δουλεμπόριο και αποικιοκρατία). Τέλος τις εντάσσουμε στο γενικότερο ανθρωπολογικό λόγο δείχνοντας ότι αποτέλεσαν μια επινόηση, έναν λόγο για τον «άλλο» που παρήγαγε η «δύση» για να (ετερό)προσδιοριστεί.

Η δεύτερη ενότητα πραγματεύεται την έννοια του προσώπου που απασχόλησε εκτενώς τους αφρικανιστές κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 70 και μέχρι και τη δεκαετία του 80. Εξετάζονται οι διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις της παραπάνω έννοιας και πιο συγκεκριμένα η διάκριση «άτομο»/ «πρόσωπο»/ «εαυτός» και η αντίθεση «άτομο»/ «κοινωνία» σε διάφορες κλασικές εθνογραφίες.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ανθρωπολογία της συγγένειας, αγγλικά IV.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή, εργασία, τελική (προφορική) εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΚΑ-103 Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας II: «Φυλή», «εθνογένεση», αποικιοκρατία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Αιμίλιος Τσεκένης

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εισαγάγουμε τους φοιτητές σε ζητήματα που απασχόλησαν τους ανθρωπολόγους και τους ιστορικούς της μαύρης ηπείρου. Στόχος είναι αφενός να αναδείξουμε την «διαιτερότητα» των εθνογραφιών και των ζητημάτων της συγκεκριμένης «περιοχής» αλλά και πώς αυτά τροφοδότησαν (την), και τροφοδοτήθηκαν (από) τα ζητήματα της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο ζήτημα της αναπαράστασης και στις σχέσεις ανθρωπολογίας και ιστορίας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Πρώτη ενότητα: Εξετάζονται οι έννοιες της «φυλής», του «αφρικανικού συνόρου» και της «εθνογένεσης» (*ethnogenesis*) ως αναπαραστάσεις των κοινωνιών της υποσαχάριας Αφρικής. Γίνεται μια σύντομη αναφορά στην εφαρμογή της θεωρίας του χάους (*chaos theory, fractal theory*) στις ιστορικές μελέτες για την Αφρική. Η έννοια του 'Αφρικανικού συνόρου' ειδικότερα αναλύεται θεωρητικά ενώ στη συνέχεια αναδεικνύεται η παραγωγικότητα του μοντέλου και οι βελτιώσεις που επιδέχεται μέσα από την εφαρμογή του σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

Οι τρόποι με τους οποίους μπορεί κανείς να αναπαραστήσει την εθνογραφία και την (προ-αποικιακή) ιστορία μιας συγκεκριμένης περιοχής μας απασχολούν και στην δεύτερη ενότητα.

Στόχος εδώ είναι να δείξουμε ότι έννοιες όπως π.χ. «εθνοτοπίο» (*ethnoscape*) και «αθαγενοποίηση» (*indigenization*), που συνήθως περιγράφουν καταστάσεις του σύγχρονου (δυτικού κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά) κόσμου μπορούν να χρησιμοποιηθούν και στην περίπτωση των προ-αποικιακών *Grassfields* του δυτικού Καμερούν. Έτσι, στη συγκεκριμένη περίπτωση συναντά κανείς διαδικασίες «παραγωγής της τοπικότητας» (*production of locality*), «κατακερματισμένες» (*fragmented*) και ρευστές (*fluid*) «ταυτότητες», ακόμα και χαρακτηριστικά της «παγκοσμιοποίησης» (*globalization*). Η χρήση των όρων αυτών και της αναπαράστασης που προκύπτει αμβλύνει τις θεωρούμενες ως αγεφύρωτες διαφορές ανάμεσα στις εθνογραφικές και ιστορικές πρακτικές και τις εθνογραφίες και ιστορίες του «χθες» και του «σήμερα», του «εκεί» και του «εδώ». Μπορούμε συνεπώς να τις εντάξουμε στο γενικότερο, παγκόσμιο εθνογραφικό και ιστορικό *corpus*.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας I, Αγγλικά IV.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή, εργασία, τελική (προφορική) εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΚΑ-110 Εθνογραφία μη-Δυτικών Κοινωνιών

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Αιμίλιος Τσεκένης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα οργανώνεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζεται εκτενώς το βιβλίο του Lévi-Strauss, *Θλιβεροί Τροπικοί*. Αναπτύσσουμε το θέμα της ετερότητας μέσα από την παρουσίαση εθνογραφικών παραδειγμάτων (κυρίως Ινδιάνοι της κεντρικής Βραζιλίας και φυλαρχίες Μπαμιλεκέ του δυτικού Καμερούν).

Στη δεύτερη ενότητα προσεγγίζουμε το πρόβλημα της εθνογραφίας, ορίζοντας το αντικείμενο και παρουσιάζοντας τη σημασία της επιτόπιας έρευνας και της συμμετοχικής παρατήρησης στην ανθρωπολογική έρευνα. Υπογραμμίζεται η στενή σχέση ανάμεσα στην εθνογραφική μέθοδο και τη θεωρία (λειτουργισμός, δομολειτουργισμός και συμμετοχική παρατήρηση). Εξετάζεται η σχέση παρατηρητή / παρατηρουμένων. Παρουσιάζονται οι τρεις βασικότερες ανθρωπολογικές σχολές (αμερικανική, βρετανική και γαλλική) και ιδιαίτερα ο τρόπος με τον οποίο αναπτύχθηκε στην καθεμιά η εθνογραφία.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα έχει σκοπό 1) να δώσει μια εικόνα της πολιτισμικής ποικιλότητας εστιάζοντας σε παραδείγματα από μη δυτικές κοινωνίες και 2) να εισαγάγει ζητήματα που αφορούν την εθνογραφική πρακτική – δηλαδή πώς παρατηρεί, μελετάει και περιγράφει κανείς μια κοινωνία – καθώς και τη σχέση της εθνογραφίας με την ανθρωπολογική θεωρία.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Προβολή ταινιών, διαλέξεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-112 Ελληνική Εθνογραφία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Εξετάζεται η συμβολή της κοινωνικής ανθρωπολογίας στη μελέτη της ελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας και των πολιτικών της χρήσεων. Παράλληλα διερευνώνται οι κοινωνικές σχέσεις και οι νοοτροπίες που διαμορφώνονται στους χώρους της ελληνικής υπαίθρου και της πόλης, ενώ δίνεται έμφαση στη διαπραγμάτευση εννοιών όπως οικιακή ομάδα και οικογένεια, συγγένεια και φύλα, θρησκεία και πολιτικές σχέσεις. Τέλος εξετάζονται προσεγγίσεις που συνδυάζουν την Ανθρωπολογία και την Ιστορία στη μελέτη του νεοελληνικού παρελθόντος.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να προσφέρει μια εμπειριστατωμένη εικόνα της σύγχρονης ανθρωπολογικής θεωρίας, τόσο από ιστορική άποψη όσο και από την άποψη των σύγχρονων εθνογραφικών κειμένων στα οποία εφαρμόζονται τα διαφορετικά θεωρητικά παραδείγματα της ανθρωπολογικής σκέψης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-119 Μετανάστευση και ρατσισμός: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Πηνελόπη Τοπάλη

Το μάθημα αποτελεί μία εισαγωγή σε ζητήματα μετανάστευσης και ρατσισμού στις σημερινές κοινωνίες. Πιο συγκεκριμένα ασχολείται με τις πολιτικές και επιστημονικές χρήσεις της έννοιας της ‘φυλής’ και μελετά θέματα ρατσισμού στη Γερμανία, τις ΗΠΑ, τη Νότια Αφρική και τη σημερινή Ελλάδα. Επιπλέον, διερευνά σύγχρονες μορφές ρατσισμού στην Ευρώπη και τον τρόπο με τον οποίο αυτές αλληλοδιαπλέκονται με την έννοια του ‘πολιτισμού’ και το ζήτημα της μετανάστευσης. Επεξεργάζεται το περιεχόμενο της έννοιας του/της μετανάστη/τριας σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια, ανιχνεύοντας μορφές διακρίσεων που διατρέχουν τη χρήση της. Τέλος, εστιάζει στη σημερινή Ελλάδα μελετώντας αναλυτικά διαφορετικές περιπτώσεις μεταναστευτικών πληθυσμών και ζητημάτων που αφορούν σε ομάδες προσφύγων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η εξοικείωση των φοιτητών/τριων με θεωρητικούς προβληματισμούς που αφορούν σε ζητήματα ρατσισμού και μετανάστευσης, ‘φυλής’ και εθνότητας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσιάσεις εργασιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εξέταση, υποχρεωτική πρόοδος, προαιρετικές εργασίες σε συνεννόηση με τη διδάσκουσα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΚΑ-120 Ανθρωπολογία της συγγένειας

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βενετία Καντσά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η συγγένεια υπήρξε το προνομιακό πεδίο μελέτης και έρευνας της ανθρωπολογίας για περίπου έναν αιώνα, μέχρι τη δεκαετία του 1970, όταν το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τη μελέτη των συγγενειακών σχέσεων μειώθηκε αισθητά, ύστερα από την κριτική που δέχτηκαν οι επονομαζόμενες «ολιστικές προσεγγίσεις της συγγένειας». Ωστόσο, οι επιδράσεις της συμβολικής προσέγγισης της συγγένειας και των φεμινιστικών αναλύσεων του φύλου, της αναπαραγωγής και της σεξουαλικότητας, αλλά και οι εθνογραφικές καταγραφές των τρόπων με τους οποίους κατασκευάζονται και νοηματοδοτούνται οι συγγενειακές και οικογενειακές σχέσεις στις δυτικές κοινωνίες είχαν ως συνέπεια την ανανέωση του ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος για τη μελέτη της συγγένειας και της οικογένειας τις τελευταίες δεκαετίες.

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται, καταρχήν, η γνωριμία με τις κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες της συγγένειας και η κατανόηση βασικών εννοιών. Αναλυτικότερα, εξετάζονται η θεωρία της μονογραμμικής καταγωγής και η θεωρία της επιγαμίας, οι οποίες αντιμετωπίζουν τη συγγένεια ως συνολικό τρόπο οργάνωσης μιας κοινωνίας, και αναλύονται, ανάμεσα σε άλλες, οι έννοιες της καταγωγής, της αγιστείας, της αιμομιξίας, της εξωγαμίας, του έδνου, της προίκας, της εγκατάστασης, της οικογένειας και της οικιακής ομάδας. Εξετάζονται ακόμα, τόσο η συμβολική προσέγγιση, όσο και φεμινιστικές θεωρήσεις που προτείνουν την από κοινού ανάλυση της συγγένειας και του φύλου, και οι οποίες αμφισβήτησαν παλαιότερες ολιστικές θεωρίες περί συγγένειας και προετοίμασαν το έδαφος για την ανάδυση σύγχρονων προσεγγίσεων. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη χρήση νέων μεθόδων αναπαραγωγής και την εμφάνιση καινούργιων τρόπων συμβίωσης και μορφών γαμήλιων σχέσεων οι οποίες αμφισβήτησαν ρητά την άποψη ότι οι πλέον διαδεδομένες κοινωνικές μας σχέσεις είναι βασισμένες στη «βιολογία» ή τη «φύση», διαφοροποίησαν τις αντιλήψεις μας σχετικά με το «τι κάνει»

κάποιον συγγενή, και επανέφεραν με ένταση στο προσκήνιο την ερώτηση αναφορικά με τις εννοιολογήσεις της συγγένειας και της οικογένειας σε διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα.

ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ είναι, αφενός, η κατανόηση και κριτική αποτίμηση των κυριότερων ανθρωπολογικών προσεγγίσεων που αφορούν τη συγγένεια, και, αφετέρου, η γνωριμία και εξοικείωση με τους βασικούς όρους, έννοιες και μεθοδολογίες της ανθρωπολογίας της συγγένειας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσιάσεις κειμένων από τους/τις φοιτητές/-ήτριες, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εργασία, τελική γραπτή εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-122 Ανθρωπολογία των φύλων

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Γιαννακόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Φεμινισμός/-οί και ανθρωπολογία/κοινωνικές επιστήμες: το ζήτημα της σχέσης κοινωνικών κινήματων, κοινωνικής θεωρίας και «επιστήμης». Από την ανθρωπολογία των γυναικών στην ανθρωπολογία των φύλων: σύγχρονα θεωρητικά ρεύματα. Το ζήτημα της έμφυλης διαφοράς: φύση:γυναίκα/πολιτισμός:άνδρας; Βιολογικό/κοινωνικό φύλο (*sex/gender*), σεξουαλικότητα, αναπαραγωγή, συγγένεια. Φύλο και σχέσεις εξουσίας: ανδρική εξουσία και γυναικεία αντίσταση, ανδρισμός και εξουσία. Το φύλο ως μεταφορά: το φύλο ως τρόπος νοηματοδότησης και νομιμοποίησης των κοινωνικών σχέσεων και σχέσεων εξουσίας πέρα από το φύλο. Φύλο, σεξουαλικότητα και αναστοχαστική ανθρωπολογία: έμφυλες, σεξουαλικές ταυτότητες και διυποκειμενικότητα στην ανθρωπολογική έρευνα και γραφή.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειώσει τους φοιτητές/-τριες με τις κυριότερες ανθρωπολογικές προβληματικές για το φύλο και με τη χρήση του φύλου ως εργαλείο προβληματισμού για ευρύτερα ζητήματα που απασχολούν την ανθρωπολογία, όπως η σχέση μεταξύ του βιολογικού και του κοινωνικού/πολιτισμικού και οι σχέσεις εξουσίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσιάσεις κειμένων από τις/τους φοιτήτριες/-ές, προβολή ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική πρόοδος, προφορικές παρουσιάσεις, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΚΑ-129 Ανθρωπολογία της επιστήμης

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βενετία Καντσά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της επιστήμης. Μέχρι πρόσφατα η μελέτη της επιστήμης αφορούσε σχεδόν αποκλειστικά την ιστορία και φιλοσοφία των επιστημών, ενώ, τα τελευταία μόλις χρόνια ένας νέος κλάδος, οι σπουδές επιστήμης και τεχνολογίας (ΣΕΠ), επέφεραν την διεύρυνση του ενδιαφέροντος, από ζητήματα γνωσιολογίας, στα κοινωνικά πλαίσια παραγωγής της γνώσης.

Στα πλαίσια του μαθήματος θα αναφερθούμε στο έργο δύο κύριων εκπροσώπων των σπουδών επιστήμης και τεχνολογίας, του Γάλλου φιλοσόφου και ανθρωπολόγου Bruno Latour και του συνεργάτη του Steve Woolgar—με αναφορά κυρίως στο έργο τους για την «εθνογραφία του εργαστηρίου»—, και θα εξετάσουμε τη σχέση ανάμεσα στις ΣΕΠ και την ανθρωπολογία της επιστήμης.

Πέρα από την ενασχόληση με τις πολιτισμικές συνθήκες παραγωγής «αντικειμενικής γνώσης» και την έννοια του εργαστηρίου, ένας δεύτερος κεντρικός άξονας του μαθήματος θα κινηθεί σε ζητήματα επιστημολογίας, τρόπου παραγωγής γνώσης και σχέσεων εξουσίας, όπως αυτές αναδύονται μέσα από τον διάλογο των σπουδών της επιστήμης με τις φεμινιστικές και μετααποικιακές σπουδές. Η ανθρωπολογία εξαιτίας της ενασχόλησής της με το φύλο ως αναλυτικό εργαλείο και τρόπο θέασης του πολιτισμού, αλλά και του «παραδοσιακού» ενδιαφέροντός της για τους τρόπους γνώσης και κατανόησης του κόσμου από άλλους πολιτισμούς, ήταν επαρκώς εφοδιασμένη να μελετήσει τις πολιτισμικές συνθήκες παραγωγής γνώσης σε δυτικές και μη δυτικές κοινωνίες και να τονίσει τη σημασία μιας ανάλυσης «από τη σκοπιά του ιθαγενούς»—είτε πρόκειται για τους μάγους μιας φυλής, είτε για τους ερευνητές σε ένα εργαστήριο. Περαιτέρω δε, επισήμανε την ανάγκη να μελετώνται τα δίκτυα, οι σχέσεις εξουσίας και οι πολλαπλοί λόγοι που υπερβαίνουν τον λόγο των ερευνητών και αφορούν σύνθετες σχέσεις σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί, ως μελέτη περίπτωσης, στο επιστημονικό πεδίο της βιολογίας και ειδικά της γενετικής, στη συζήτηση για τη σχέση «φύση»-«επιστήμη», και τις νέες μορφές εξουσίας, συλλογικότητας και ιδιότητας του πολίτη, όπως προκύπτουν μέσα από τις πρόσφατες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η κριτική προσέγγιση της επιστήμης ως «αποκομμένη» γνώση και η προσπάθεια κατανόησής της με αναφορά στα ευρύτερα πολιτισμικά της συμφραζόμενα μέσω μιας «πολυεπίπεδης» εθνογραφικής μεθόδου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση και σχολιασμός κειμένων, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτή εργασία, τελική γραπτή εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΚΑ-130 Ανθρωπολογία της θρησκείας

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Θεόδωρος Παραδέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στο πρώτο μέρος του μαθήματος εξετάζεται η ιστορική προέλευση, διαμόρφωση και μετασχηματισμός των εννοιών θρησκεία, μαγεία και επιστήμη στη δυτική σκέψη και οι επιδράσεις τους στον ανθρωπολογικό λόγο. Παρουσιάζονται οι κοινωνιολογικές, λειτουργικές και συμβολικές προσεγγίσεις στη θρησκεία και μαγεία. Τέλος διερευνώνται οι διάφορες θρησκευτικές μορφές κοινωνικής διαμαρτυρίας (μεσσιανισμός, χιλιασμός, εκστατικές λατρείες, πνευματοληψία κ.ά.) με αναφορά σε διάφορα εθνογραφικά παραδείγματα από άλλους πολιτισμούς. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος αφιερώνεται στο παράδειγμα του Ισλάμ. Αναλύεται η ιστορική και πολιτική δυναμική, το δόγμα και οι ηθικές και κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της ισλαμικής θρησκείας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις μορφές της λαϊκής λατρείας, στο εσωτερικό Ισλάμ (σουφισμός) και στην πολλαπλότητα των ισλαμικών παραδόσεων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Εμβάθυνση στις βασικές κοινωνιολογικές και ανθρωπολογικές θεωρίες των θρησκευτικών φαινομένων με βασικό παράδειγμα το Ισλάμ.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις και προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-140 Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Πηνελόπη Τοπάλη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στο μάθημα γίνεται παρουσίαση, μέσα από μια κριτική σκοπιά, των κυριότερων θεωριών και ρευμάτων που κυριάρχησαν στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το 19ο αιώνα μέχρι και τη δεκαετία του 1970. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι φοιτητές διαμορφώνουν μια πλήρη εικόνα για τις ιστορικές τάσεις της σύγχρονης ανθρωπολογίας ενώ, παράλληλα, κατανοούν την προέλευση και τα χαρακτηριστικά των τριών «εθνικών» της «σχολών» (της αγγλικής, της γαλλικής και της αμερικανικής). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε βασικές έννοιες, όπως εξέλιξη, πολιτισμός, κουλτούρα, λειτουργία, διαδικασία και δομή. Ένα ζήτημα το οποίο εξετάζεται συστηματικά στο μάθημα αφορά τη χρήση της ιστορίας και τη προσέγγιση της πολιτισμικής και κοινωνικής αλλαγής.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να γνωρίσουν οι φοιτητές το αντικείμενο και τις μεθόδους της κοινωνικής ανθρωπολογίας όπως διαμορφώθηκαν ιστορικά και να κατανοήσουν ότι η ανθρωπολογική σκέψη έχει επηρεαστεί από – και έχει ασκήσει επιρροή σε – φιλοσοφικά ρεύματα και πολιτικές αντιλήψεις που κυριάρχησαν σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση και προβολή ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική πρόοδος, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-141 Ανθρωπολογική θεωρία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Γιαννακόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Κριτική παρουσίαση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών (λειτουργισμός, δομολειτουργισμός, μαρξισμός, δομισμός, ερμηνευτική, μεταδομισμός) και η ένταξή

τους σε ευρύτερα θεωρητικά ρεύματα. Έτσι, εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο η ανθρωπολογία συνομιλεί με άλλες επιστήμες όπως τη φιλοσοφία και τη ψυχανάλυση. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μετάβαση από τον δομισμό στον μεταδομισμό και στα σύγχρονα θέματα στην ανθρωπολογική θεωρία όπως υποκειμενικότητα, εξουσία-γνώση, ανθρωπολογία της ενσωμάτωσης/σωματοποίησης και του συναισθήματος. Η πρόσφατη, με βάση τις παραπάνω θεωρίες και θεματικές, επανεξέταση της εθνογραφικής έρευνας και γραφής θα αποτελέσει έναν από τους βασικούς άξονες του μαθήματος.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειωθούν οι φοιτητές/-τριες με τις βασικές θεωρίες που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια κυρίως της κοινωνικής ανθρωπολογίας αλλά και γενικότερα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Να αναγνωρίσουν το γεγονός ότι η λεγόμενη «θεωρία» δεν είναι πολιτισμικά και πολιτικά «ουδέτερη», ούτε άσχετη προς τη λεγόμενη «πράξη».

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση κειμένων από τους φοιτητές/-τριες και συζήτηση, προβολή και ανάλυση εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική πρόοδος, προφορικές παρουσιάσεις, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-143 Ανθρωπολογία του υλικού πολιτισμού

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έλια Πετρίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η ανθρωπολογική μελέτη του υλικού πολιτισμού ασχολείται με τον τρόπο που ο υλικός κόσμος διαμορφώνει και διαμορφώνεται μέσα από κοινωνικές σχέσεις, πολιτισμικές αντιλήψεις και πρακτικές. Στο μάθημα αυτό επιχειρείται καταρχάς μια κριτική διερεύνηση της έννοιας της υλικότητας και των ορίων μεταξύ προσώπων και πραγμάτων, τα οποία δεν θεωρούνται δεδομένα αλλά πολιτισμικά καθορισμένα. Στη συνέχεια γίνεται μια επισκόπηση των κυριότερων θεωρητικών προσεγγίσεων του υλικού κόσμου που εμφανίζονται στην ιστορία της ανθρωπολογικής σκέψης. Με στόχο να κατανοηθεί ο τρόπος που θεωρητικές προσεγγίσεις βρίσκουν εφαρμογή σε επιμέρους πεδία μελέτης του υλικού πολιτισμού, εξετάζονται ζητήματα μουσειακής αναπαράστασης, μαζικής κατανάλωσης, ενδύματα, τροφή, παιχνίδια και τεχνολογικά αντικείμενα.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: α) επανεξέταση της σχέσης των ανθρώπων με τα αντικείμενα πέρα από τους πολιτισμικούς περιορισμούς που επιβάλλει η Δυτική σκέψη, β) ανάπτυξη μιας κριτικής ματιάς στους τρόπους μουσειακής αναπαράστασης γ) προβληματισμός για τη σχέση των ανθρώπων με τα αντικείμενα στο πλαίσιο της μαζικής κατανάλωσης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, προβολή οπτικοακουστικού υλικού.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική εργασία και τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΚΑ-150 Οικονομική Ανθρωπολογία

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το πρώτο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στη διαμόρφωση της Οικονομικής Ανθρωπολογίας (θεωρίες και ρεύματα) καθώς και τις βασικές προσεγγίσεις της έννοιας του «οικονομικού». Γίνεται κριτική παρουσίαση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών για την πρωτόγονη οικονομία και, ειδικότερα, για την ανταλλαγή, το δώρο και τους τρόπους/σχέσεις παραγωγής. Επίσης εξετάζονται διάφορες αντιλήψεις που έχουν επικρατήσει για τον συμβολισμό και την ηθική του χρήματος καθώς και απόψεις για τις διαφορές μεταξύ δυτικού και πρωτόγονου χρήματος. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει ενότητες οι οποίες προορίζονται για την εξέταση των εξής θεμάτων: θεωρίες/έννοιες του εκσυγχρονισμού, της ανάπτυξης και των παγκοσμίων συστημάτων, προσεγγίσεις των διαδικασιών κοινωνικοοικονομικού μετασχηματισμού, και αναλυτικές σκοπιές πάνω στο ζήτημα εργασία και κοινωνικό φύλο.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειωθούν οι φοιτητές με την ανθρωπολογική αντιμετώπιση διαφόρων θεωρητικών και ερευνητικών ζητημάτων συναφών με οικονομικές σχέσεις, πρακτικές και αντιλήψεις, τόσο από μεθοδολογική άποψη όσο και από αναλυτική σκοπιά. Ειδικότερα, να κατανοήσουν πώς η εθνογραφική έρευνα ερμηνεύει τις ιδιαιτερότητες των εκάστοτε οικονομικών πρακτικών, συμπεριφορών και αντιλήψεων, εντάσσοντάς τες στα κοινωνικά και πολιτισμικά τους συμφραζόμενα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση και προαιρετική εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΚΑ-153 Ανθρωπολογία του τουρισμού

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Οι παρακάτω άξονες αποτελούν τη βάση για τη συγκρότηση του μαθήματος: οι εννοιολογικές προσεγγίσεις του τουρισμού και της κατηγορίας του τουρίστα (δομικές αναλύσεις, ταξινομικά σχήματα και η προσέγγιση του τουρισμού ως διαδικασία). Αναλυτικές προσεγγίσεις του τουριστικού λόγου, των τουριστικών αναπαραστάσεων και της διαπολιτισμικής, διυποκειμενικής τουριστικής συνάντησης· το ζήτημα της ανάπτυξης (development) και οι διαδικασίες του κοινωνικοοικονομικού μετασχηματισμού τις οποίες βιώνουν οι τοπικές κοινωνίες υποδοχής· η διαχείριση της κληρονομιάς, αντιλήψεις για την «παράδοση», τη φύση, το παρελθόν και την «αυθεντικότητα» (εναλλακτικές μορφές τουρισμού), και η ανασυγκρότηση της πολιτισμικής ταυτότητας· η διαπλοκή/αλληλεπίδραση του τουρισμού με έμφυλες «πραγματικότητες» (ιδεολογίες, σχέσεις, αντιλήψεις)· ζητήματα πολιτικής και σχεδιασμού του τουρισμού, καθώς και το ζήτημα της εννοιολόγησης του πολιτισμού από τη σκοπιά διαφόρων απόψεων που έχουν διατυπωθεί για την αιεφορία και την επίτευξή της.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειωθούν οι φοιτητές με την ανθρωπολογική προσέγγιση του τουρισμού, από μεθοδολογική και αναλυτική άποψη· ειδικότερα, να κατανοήσουν πώς η ανθρωπολογική/ εθνογραφική έρευνα είναι σε θέση να φωτίσει τις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών μέσα από το πρίσμα των διασυνδέσεων τους με μια παγκόσμια οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα, τον τουρισμό.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, πρακτικές ασκήσεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Εργασία ή/και γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΚΑ-180 Ανθρωπολογία της εκπαίδευσης

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έφη Πλεξουσάκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή στη μελέτη του σχολείου και της εκπαίδευσης από ανθρωπολογική σκοπιά. Βασικός άξονας της ανθρωπολογικής προσέγγισης είναι η σχέση του σχολείου με το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο εντάσσεται και λειτουργεί και η ποικιλομορφία των πολιτισμικών νοημάτων της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Δύο ερευνητικές κατευθύνσεις διακρίνονται στη σχετική ανθρωπολογική προβληματική. Η πρώτη στρέφεται γύρω από τη θέση, τις λειτουργίες και τους συμβολισμούς που έχει το σχολείο σε διαφορετικές κοινωνίες και σε διαφορετικές περιοχές του κόσμου από την οπτική γωνία της «πολιτισμικής μεταβίβασης», όπως την επεξεργάστηκε, κατά κύριο λόγο, η αμερικανική πολιτισμική ανθρωπολογία. Από αυτή την οπτική, το «δυτικό» σχολείο ως επίσημη μορφή εκπαίδευσης στο σύγχρονο κόσμο είναι μία από τις μορφές πολιτισμικής μεταβίβασης και άρα στόχος της έρευνας είναι η διαπολιτισμική σύγκριση διαφορετικών πρακτικών ανατροφής και κοινωνικοποίησης των παιδιών.

Σύμφωνα με τη δεύτερη, η ανθρωπολογική προσέγγιση της εκπαίδευσης δεν αποτελεί ένα γνωστικό κλάδο που συγκροτείται με βάση ένα αντικείμενο (την εκπαίδευση στους «άλλους» πολιτισμούς) αλλά μια ευρύτερη αναλυτική σκοπιά η οποία εστιάζει στο σχολείο ως πεδίο παραγωγής και διαχείρισης των κοινωνικών σχέσεων και των συμβολισμών σε κάθε πολιτισμό καθώς και τη δυναμική της κοινωνικής και πολιτισμικής αλλαγής, όπως αποτυπώνεται στο εκπαιδευτικό πεδίο.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: - Η κατάκτηση των βασικών θεωρητικών εργαλείων μέσω των οποίων ερευνήθηκε το σχολείο από την ανθρωπολογία.

- Η εξοικείωση με την εθνογραφία του σχολείου υπό το πρίσμα της ανθρωπολογίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, προβολή ταινιών, επεξεργασία σύντομων κειμένων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση, μικρές εργασίες στη διάρκεια του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΚΑ-192 Ανθρωπολογία της μουσικής

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Πανόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στο μάθημα αυτό, θα εξετάσουμε πώς εφαρμόζεται η ανθρωπολογική προσέγγιση στη μελέτη της μουσικής. Θα ασχοληθούμε με ποικίλες μουσικές επιτελέσεις σε διάφορες κοινωνίες και θα εστιάσουμε στις κοινωνικές και συμβολικές συνιστώσες της μουσικής μέσα στον πολιτισμό, αλλά και της μουσικής ως πολιτισμού. Θα μελετήσουμε, επομένως, τη μουσική όχι ως αυτόνομη καλλιτεχνική μορφή οργάνωσης του ήχου, αλλά ως κοινωνική σχέση και πολιτισμική πρακτική, εστιάζοντας στην πολλαπλότητα και την ποικιλομορφία των πολιτισμικών σημασιών των μουσικών επιτελέσεων από κοινωνία σε κοινωνία, αλλά και μέσα στα πλαίσια της ίδιας κοινωνίας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Μέσα από την ανάλυση των ποικίλων κοινωνικών χρήσεων της μουσικής σε διάφορους πολιτισμούς, θα εξηγήσουμε γιατί η ανθρωπολογία της μουσικής δεν αποτελεί σήμερα έναν γνωστικό κλάδο που συγκροτείται πάνω στη βάση ενός γνωστικού αντικείμενου (τη μουσική στις «άλλες» κοινωνίες), αλλά μια ευρύτερη θεωρητική σκοπιά, που προσεγγίζει τη μουσική ως πεδίο παραγωγής και διαχείρισης των πολιτισμικών πρακτικών, των κοινωνικών σχέσεων και των σχέσεων εξουσίας, και που μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε κοινωνία και σε κάθε πολιτισμικό σύστημα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, ακρόαση μουσικών παραδειγμάτων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εξέταση, εργασία (προαιρετική) κατόπιν συνεννοήσεως με τον διδάσκοντα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-200 Εισαγωγή στην Ιστορία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χάρης Εξερτζόγλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποσκοπεί σε μια πρώτη επαφή των φοιτητριών/ών με το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας και την διδασκαλία του στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας. Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές σε ορισμένα κεντρικά προβλήματα της Ιστορίας όπως το υλικό της (αρχεία- πηγές –ιστοριογραφία) και η προσέγγισή του. Επιχειρεί να εξοικειώσει τους φοιτητές με βασικές έννοιες όπως η ιστορικότητα και η χρονικότητα. Παρουσιάζει τη σχέση της Ιστορίας με το παρελθόν και το παρόν, εξετάζοντας ζητήματα όπως η κοινωνική μνήμη και η ιστορική κουλτούρα. Τέλος διερευνά τη σχέση της Ιστορίας με την Κοινωνική Ανθρωπολογία αλλά και τις κοινωνικές επιστήμες γενικότερα.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να αναδειχθεί η συνθετότητα της ιστορικής προσέγγισης και η χρησιμότητα της ιστορίας στην κατανόηση της του τρόπου με τον οποίο οι σύγχρονες κοινωνίες αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, προβολή οπτικού υλικού, παρουσίαση εργασιών

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή πρόοδος, εργασίες, τελική εξέταση

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-208 Προφορική ιστορία

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ποθητή Χαντζαρούλα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στα κεντρικά θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα της προφορικής ιστορίας: Αποτελεί η προφορική ιστορία ένα διαφορετικό είδος ιστορίας και σε τι συνίσταται η διαφορά της; Τι είδους τεκμήρια είναι οι προφορικές μαρτυρίες; Για ποιο λόγο αποτελούν πρόκληση για τον ιστορικό του πρόσφατου παρελθόντος; Ποιες πλευρές της ανθρώπινης ιστορίας φωτίζουν οι προφορικές μαρτυρίες; Πώς προέκυψε και από ποιες ανάγκες η συγκρότηση της προφορικής ιστορίας σε ξεχωριστό γνωστικό πεδίο;

Τα θέματα στα οποία εστιάζει αφορούν: τη σχέση μνήμης και ιστορίας, τη μνήμη ως πηγή της ταυτότητας (ταξικής, έμφυλης, φυλετικής, σεξουαλικής, θρησκευτικής κλπ.), τη διαδικασία διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας (ατομικής και συλλογικής), τη σχέση μεταξύ ερευνητή/τριας/τή και πληροφορητή/τριας/τή, ζητήματα δεοντολογίας της προφορικής συνέντευξης και χρήσης της προφορικής μαρτυρίας, τις πολιτικές της συγκρότησης της αφήγησης (μνήμη, απόκρυψη, σιωπή, τραύμα).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειώσει τις φοιτήτριες/τές με τις θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της προφορικής ιστορίας μέσα από συγκεκριμένα ιστοριογραφικά παραδείγματα (ιστορία του Ολοκαυτώματος, εμφύλιου, απαρτχάιντ κλπ.). Επιπλέον, να τις/τους εισαγάγει σε ζητήματα πρακτικής της προφορικής ιστορίας όπως ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή συνεντεύξεων και η ερμηνεία των προφορικών μαρτυριών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, χρήση οπτικού και ηχητικού υλικού, ηλεκτρονικά αρχεία προφορικής ιστορίας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική πρόοδος, γραπτή τελική εξέταση.
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-212 Ιστορία του τοπίου

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Δουκέλλης
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα πραγματεύεται πτυχές από τον γενικό και παλαιό προβληματισμό περί των σχέσεων ανάμεσα στην ιστορία και την γεωγραφία, επιχειρώντας ταυτόχρονα την υπέρβασή του. Στην πραγματικότητα, εφόσον δεχόμαστε ότι τοπίο είναι «ένα μέρος μιας γεωγραφικής περιοχής, έτσι όπως αυτό γίνεται αντιληπτό από τους ανθρώπους και του οποίου ο χαρακτήρας προκύπτει από την δράση φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων, όπως και από τις αναμεταξύ τους αμοιβαίες επιδράσεις», καλούμαστε να το μελετήσουμε τόσο υπό το πρίσμα μιας υποκειμενικής προσέγγισης, όσο και υπό αυτό των δομικών και λειτουργικών του χαρακτηριστικών. Κατ' αυτή την έννοια το μάθημα διεμβολίζει ποικίλα όσα ζητήματα συλλογικής μνήμης, ταυτοτήτων, ιδεολογιών αλλά και αγροτικών δομών, γεωμορφολογικών παραμέτρων, περιβαλλοντικών ζητημάτων, αναδεικνύοντας την σχετικότητα των φυσικών και πολιτιστικών συνιστωσών του. Τοποθετείται επομένως στο σημείο συνάντησης διαφόρων κλάδων του επιστητού, της ιστορίας, της γεωγραφίας, της ανθρωπολογίας, με την διευκρίνιση βεβαίως ότι πρόκειται για ένα μάθημα με σαφή ιστορικό προσανατολισμό. Το μάθημα διαρθρώνεται σε δύο μέρη, ένα πρώτο που επιχειρεί να παρουσιάσει συνοπτικά μείζονα χαρακτηριστικά των αγροτικών δομών παραδοσιακών ευρο-μεσογειακών τοπίων και ένα δεύτερο που θέτει τον τόνο σε ζητήματα φαινομενολογίας του τοπίου
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Οι φοιτητές ενθαρρύνονται να αναλάβουν γραπτή εργασία, εφόσον παρακολουθούν το μάθημα. Γραπτή τελική εξέταση.
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

I-214 Εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ιστορία του Βυζαντίου

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Σμαρνάκης
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή στη μελέτη της κοινωνίας και του πολιτισμού της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Μετά από μερικές αρχικές διαλέξεις για τα σύνορα, τους λαούς, τις γλώσσες και την πολιτική ιστορία του Βυζαντίου, εξετάζονται η εννοιολόγηση από τους Βυζαντινούς της «αυτοκρατορίας», η οργάνωση της διοίκησης και του στρατού. Στη συνέχεια αναδεικνύονται κάποια βασικά χαρακτηριστικά της βυζαντινής οικονομίας και κοινωνίας, όπως η οργάνωση της παραγωγής, η κοινωνική διαστρωμάτωση, η ζωή στις πόλεις και στην ύπαιθρο. Το μάθημα ολοκληρώνεται με διαλέξεις για τις κοσμοθεωρίες και τις ταυτότητες των Βυζαντινών, την εκπαίδευση και τους αιρετικούς.
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-218 Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της Μεσαιωνικής και Πρώιμης Νεότερης Ευρώπης

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιώργος Πλακωτός
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην κοινωνία και τον πολιτισμό της Ευρώπης από τον 5^ο μέχρι το 18^ο αιώνα. Εξετάζονται η μετάβαση από την αρχαιότητα και η διαμόρφωση του μεσαιωνικού κόσμου και στη συνέχεια το πέρασμα στην πρώιμη νεότερη περίοδο. Κύριους άξονες του μαθήματος αποτελούν η διαμόρφωση του πολιτικού χάρτη της Ευρώπης («βαρβαρικά βασίλεια», κοινοτικό φαινόμενο, ανάδυση του θεσμικού και εδαφικού κράτους), η κοινωνική διαστρωμάτωση (τριμερής διάκριση της μεσαιωνικής κοινωνίας, φεουδαρχική οργάνωση, αστική κοινωνία, ελίτ και υπάλληλα στρώματα), τα δημογραφικά μεγέθη, η οικονομία (χωροδεσποτεία και αγροτικός κόσμος, αστική οικονομία, μετάβαση από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό, πρωτοεκβιομηχάνιση, επέκταση στον εξωευρωπαϊκό κόσμο), οι διανοητικοί ορίζοντες (ο μεσαιωνικός χριστιανισμός, το κίνημα της Αναγέννησης, τα κινήματα της Μεταρρύθμισης και Αντιμεταρρύθμισης) και η συγκρότηση ταυτοτήτων (κοινωνικών, έμφυλων, θρησκευτικών).
ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: - η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με βασικές πτυχές της ιστορίας των δυτικοευρωπαϊκών κοινωνιών κατά τη μεσαιωνική και πρώιμη νεότερη περίοδο.
- η γνωριμία με βασικές ιστοριογραφικές παραδόσεις.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, χρήση οπτικού υλικού και κειμένων
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-220 Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σπύρος Καράβας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αρθρώνεται σε τέσσερις ενότητες, όπου εξετάζονται τα ακόλουθα ζητήματα: α) Η διαδικασία εδαφικής συγκρότησης της ελληνικής επικράτειας το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Οι πληθυσμιακές ανακατατάξεις, σε συνδυασμό με τις τοπικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες που αναδείχθηκαν. Οι μηχανισμοί ομογενοποίησης και τα όριά τους. β) Η ρητορική της Μεγάλης Ιδέας και οι εκδοχές της. Τα επιτεύγματα και τα αδιέξοδα των «εθνικών βλέψεων». Η οικονομική και πολιτισμική διάσταση της Μεγάλης Ιδέας μετά το 1922. γ) Το αντιστασιακό φαινόμενο και η ιδεολογική επίδραση του εμφυλίου πολέμου. Κράτος, παρακράτος και κοινοβουλευτική δημοκρατία στη μετεμφυλιακή Ελλάδα. Η αποδοχή της Δικτατορίας και η αποενοχοποίηση το 1974. δ) Μεταναστευτικές πολιτικές και οικονομική ανάπτυξη. Η μεταπολεμική αναδιάρθρωση της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και οι νέες συνθήκες των ταξικών αντιθέσεων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα προσφέρεται στο δεύτερο κύκλο σπουδών και αποσκοπεί στην παρουσίαση και εξέταση βασικών θεματικών της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σχετική βιβλιογραφία και εργάζονται επάνω σε πηγές της περιόδου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ. Διαλέξεις, παρουσίαση οπτικού και ακουστικού υλικού, διανομή φωτοτυπιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση, προαιρετική ανάθεση εργασιών η βαθμολογία των οποίων συνυπολογίζεται στην βαθμολογία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

I-221 Κράτος και κοινωνία στην Ελλάδα το 19^ο αιώνα

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Γιαννιτσιώτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στο μάθημα εξετάζονται θέματα που άπτονται της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής συγκρότησης της ελληνικής κοινωνίας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι και το κίνημα στο Γουδί. Η προσοχή μας εστιάζεται στη διερεύνηση του ρόλου του κράτους και της θεσμικής οργάνωσης στην προοπτική διαμόρφωσης μιας συνεκτικής και ομογενοποιημένης εθνικής κοινότητας, στον πελατειακό χαρακτήρα του πολιτικού συστήματος και τη μετεξέλιξή του, στη διαμόρφωση των κοινωνικών ομάδων και την εμφάνιση των ομογενών της Διασποράς, στις αντιλήψεις και πρακτικές εκσυγχρονισμού της οικονομίας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποσκοπεί στην κριτική παρουσίαση της Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας. Επιπλέον, επιχειρείται μια πρώτη επαφή των φοιτητών με ιστοριογραφικά κείμενα για τη συγκεκριμένη περίοδο, τα οποία παρουσιάζονται σε μια σειρά φροντιστηρίων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις υποστηριζόμενες από οπτικό υλικό και κείμενα. Φροντιστήρια κατά τη διάρκεια των οποίων ομάδες φοιτητών παρουσιάζουν κείμενα της σύγχρονης βιβλιογραφίας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Α' τρόπος: Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου

Β' τρόπος: Πρόοδος (με άριστα το 5), εργασία (με άριστα το 4), άσκηση βιβλιογραφικής αναζήτησης (με άριστα το 1).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-230 Η Οθωμανική Αυτοκρατορία (19^{ος}-αρχές 20^{ου} αιώνα)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χάρης Εξερτζόγλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ. Το μάθημα θα εξεταστεί η ύστερη περίοδος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα μέχρι και την οριστική κατάλυσή της το 1923. Θα παρουσιαστούν συγκεκριμένες θεματικές που αφορούν τις μεταρρυθμιστικές απόπειρες και τον μετασχηματισμό του οθωμανικού κράτους, τις οικονομικές μεταβολές που επήλθαν μέσα από την

εντατικοποίηση των ανταλλαγών με τη Δύση στο επίπεδο, του εμπορίου και των δημόσιων οικονομικών, τους ιδεολογικούς μετασχηματισμούς της οθωμανικής ελίτ, τις κοινωνικές μεταβολές στις πόλεις και την ύπαιθρο, την αναδιοργάνωση της κοινωνικής και πολιτισμικής ζωής των μουσουλμανικών κοινοτήτων, καθώς και την ένταση που προέκυψε από την εμφάνιση του εθνικισμού στην οθωμανική αυτοκρατορία. Τέλος θα διερευνηθεί η κρίσιμη περίοδος των τελευταίων χρόνων της αυτοκρατορίας και των εθνοτικών ανταγωνισμών που τη σημάδεψαν.

ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ. Εβδομαδιαίες συναντήσεις με διαλέξεις και χρήση οπτικού υλικού. Το μάθημα υποστηρίζεται από ηλεκτρονική σελίδα.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ. Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ. Εξέταση προόδου, γραπτή τελική εξέταση

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

I-235 Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1300-1839)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ελένη Γκαρά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στα τέλη του 13ου αι. δημιουργήθηκε στο βορειοδυτικό άκρο της πολιτικά κατακερματισμένης Μικράς Ασίας μια μικρή μουσουλμανική ηγεμονία με αρχηγό κάποιον Οσμάν μπέη. Αντίθετα όμως με τις υπόλοιπες ηγεμονίες της εποχής, το κράτος του Οσμάν επεκτάθηκε εδαφικά και μετεξελίχθηκε σε μια πολυεθνική αυτοκρατορία, την Οθωμανική, η οποία κυριάρχησε στα Βαλκάνια, τη Μικρά Ασία και τη Μέση Ανατολή για πέντε αιώνες. Αντικείμενο του μαθήματος είναι η πολιτική, κοινωνική και οικονομική ιστορία της οθωμανικής επικράτειας από την παγίωση του οθωμανικού εμιράτου στις αρχές του 14ου αιώνα μέχρι την έναρξη της εποχής των μεταρρυθμίσεων το 1839, που εγκαινίασαν τη μετεξέλιξη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε νεωτερικό κράτος.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την ιστορία του οθωμανικού κράτους και των πληθυσμών που ζούσαν στην επικράτειά του κατά τον ύστερο Μεσαίωνα και τους πρώιμους νεότερους χρόνους.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις με συζήτηση, χρήση οπτικού και κειμενικού υλικού.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή πρόοδος (30%), γραπτή τελική εξέταση (70%).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-241 Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου I: Πολιτεύματα και πολιτική ιστορία στην Αρχαία Ελλάδα

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Βασίλης Αναστασιάδης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Οι αρχαιοελληνικές πόλεις-κράτη παρουσιάζουν σημαντική ποικιλία πολιτευμάτων, τα οποία μάλιστα οργανώνονταν στο πλαίσιο της πολιτικής φιλοσοφίας σε περίπλοκα σχήματα ομοιοτήτων και αντιθέσεων. Παράλληλα, φαίνεται να υπήρξε έντονος ο προβληματισμός σχετικά με τη μετάλλαξη, τον εκφυλισμό ή την ολίσθησή τους, φαινόμενα τα οποία θα ήταν δυνατό να τεκμηριώνονται από την ίδια την πολιτική ιστορία. Το μάθημα αυτό αποβλέπει στην παρουσίαση των σπουδαιότερων πτυχών της σχετικής γραμματείας, πάντοτε σε συνάρτηση με τις σύγχρονες τους εξελίξεις στην οικονομία, την κοινωνία, τους θεσμούς και τη διπλωματία.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-242 Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου II: Δομές και λειτουργία μιας μεσογειακής πολιτείας: Η Ρώμη από τα χρόνια της βασιλείας ως τα τέλη της ρεπουμπλικανικής περιόδου.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Δουκέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα πραγματεύεται μείζονα ζητήματα της ρωμαϊκής ιστορίας από την δημιουργία της αρχαϊκής πόλεως-κράτους και τις σχέσεις της με τις γειτονικές της πόλεις, τους Ετρούσκους και τις ελληνικές αποικίες της Κάτω Ιταλίας μέχρι τον 1^ο αιώνα π.Χ., και την διαμόρφωση νέων σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στην ηγεμονική Ρώμη και τις λοιπές πόλεις της ιταλικής χερσονήσου. Αναπτύσσονται ζητήματα όπως οι μύθοι ίδρυσης πόλεων, ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες συγκρότησης μιας πολιτείας, οι κοινωνικοί και οι πολιτικοί θεσμοί της πόλεως, φαινόμενα πολιτισμικών συναντήσεων, πτυχές αγροτικής κρίσης, δουλοκτητικής κοινωνίας κ.ά. Τα ζητήματα αυτά αναπτύσσονται παράλληλα με την παρουσίαση συγκεκριμένων πολιτικών και στρατιωτικών γεγονότων, τα οποία σχετίζονται με την επεκτατική πολιτική της Ρώμης στην ιταλική χερσόνησο αρχικά και στην δυτική και ανατολική Μεσόγειο στη συνέχεια. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στον Β'

Καρχηδονιακό Πόλεμο οι συνέπειες του οποίου ανέστρεψαν άρδην τις παραδοσιακές κοινωνικές δομές της ρωμαϊκής κοινωνίας. Η Ρώμη και η Ιταλία του 2^{ου} προχριστιανικού αιώνα προβάλλονται ως το ιστορικό παράδειγμα που προσφέρεται για την μελέτη μιας κοινωνίας του αρχαίου κόσμου η οποία κάτω από το βάρος ενδογενών και εξωγενών παραγόντων αναδιαμορφώνεται και μεταλλάσσεται σταδιακά από μία πόλη – κράτος σε μία εδαφική αυτοκρατορία.

Μέσα από τα παράδειγμα της ρεπουμπλικανικής Ρώμης, οι φοιτητές καλούνται να προβληματιστούν γύρω από ιστορικά ζητήματα ευρύτερης σημασίας και να μυηθούν στην μελέτη και την ιστορική ερμηνεία επιγραφικών, φιλολογικών, αρχαιολογικών τεκμηρίων της περιόδου.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-245 Ιστορία Αρχαίου Κόσμου IV: Πολιτικές και κοινωνικές ιδέες και συμπεριφορές από τον Αλέξανδρο στον Ιουστινιανό.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Δουκέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ο πολλά υποσχόμενος τίτλος του μαθήματος έρχεται να δηλώσει με συμβατικό τρόπο το χωρο-χρονικό πλαίσιο εντός του οποίου φιλοδοξεί να κινηθεί το μάθημα. Η πολιτιστική ενοποίηση του μεσογειακού χώρου κατά το διάστημα που βαίνει από τις κατακτήσεις του Αλεξάνδρου μέχρι την εκ νέου διάσπασή του συνεπεία των αραβικών κατακτήσεων συνιστά την βασική ιστορική παραδοχή για την διαμόρφωση του χωρο – χρονικού πλαισίου του μαθήματος. Μέσα σε αυτό το γεωγραφικό πλαίσιο στο οποίο κινούνται άνθρωποι, ιδέες και αγαθά, καταβάλλεται προσπάθεια προσέγγισης συγκεκριμένων πολιτικών και κοινωνικών ιδεών οι οποίες αναπτύσσονται και εξελίσσονται καθόλη αυτή την περίοδο. Ο βασιλεύς και η βασιλεία αποτελούν το κύριο ζήτημα γύρω από το οποίο αναπτύσσονται επιμέρους θέματα με την βοήθεια φιλολογικών και επιγραφικών κειμένων των ελληνιστικών και αυτοκρατορικών χρόνων, τα οποία επιχειρούν να εκθέσουν τη φύση της βασιλείας και να διαφωτίσουν πολιτικές συμπεριφορές αρχόντων και αρχομένων. Αντίστοιχα ερωτήματα τίθενται με επίκεντρο τις πολιτικές συμπεριφορές και τις αναζητήσεις των πόλεων και των *élite* τους την αντίστοιχη περίοδο.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Οι φοιτητές ενθαρρύνονται να αναλάβουν γραπτή εργασία, εφόσον παρακολουθούν το μάθημα. Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

I- 258 Συγγένεια, γάμος, οικογένεια στον οθωμανικό και ελληνικό χώρο (18ος-19ος αι.)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στο μάθημα εξετάζεται η δομή και οργάνωση του οικιακού χώρου στο μεταβαλλόμενο πλαίσιο του ελληνο-οθωμανικού χώρου του 18ου και του 19ου αιώνα. Παρουσιάζεται η σύνθεση της οικιακής ομάδας, η λειτουργία της ως μονάδας παραγωγής και κατανάλωσης, αλλά και ως φορολογικής μονάδας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις συγγενικές σχέσεις, τη σημασία της συγκρότησης των συγγενικών δικτύων, στην κλίμακα της κοινότητας και της περιοχής, και επομένως στη λειτουργία της γαμηλιακής αγοράς και των γαμήλιων στρατηγικών, των κανόνων και των πρακτικών της μεταβίβασης των αγαθών. Εξετάζεται επίσης η κανονιστική λειτουργία του δικαιοτικού πλαισίου, εκκλησιαστικού και κοσμικού, στα ζητήματα της συγγένειας και του γάμου και οι τρόποι με τους οποίους το θεσμικό πλαίσιο οριοθετεί τις πρακτικές, επιτρέπει αποκλίσεις ή και μετασχηματίζεται κάτω από την πίεση των μεταβαλλόμενων συνθηκών.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ο φοιτητής καλείται να κατανοήσει την κεντρική σημασία των συγγενικών σχέσεων στην κοινωνία που μελετά. Ακόμα, καλείται να κατανοήσει την προσέγγιση εθνογραφικής και ιστορικής έρευνας στο πεδίο της οικογένειας, του γάμου και της συγγένειας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση ή προφορική και γραπτή παρουσίαση εργασιών για όσους φοιτητές παρακολουθούν συστηματικά το μάθημα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

I-265 Η Ευρώπη και η ιστορία των «λαών χωρίς ιστορία»

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στο μάθημα εξετάζεται η ηγεμονική συγκρότηση της Ευρώπης κατά το 16^ο αιώνα, μέσα από την ιστορία της ισπανικής κυριαρχίας σε σημαντικό τμήμα της αμερικανικής ηπείρου. Τρεις είναι οι κεντρικές θεματικές ενότητες που παρουσιάζονται. Η πρώτη θεματική ενότητα, εξετάζει τη μεσογειακή-ευρωπαϊκή πορεία προς το «1492», την ευρωπαϊκή δηλαδή επέκταση κατά το 15^ο και το 16^ο αιώνα, χαρτογραφώντας την «έξοδο» του ευρωπαϊκού ναυτικού και εμπορικού κόσμου στον Ατλαντικό και τις συνθήκες εκείνες που κατέστησαν δυνατές τις εξερευνητικές αποστολές και την ευρωπαϊκή επέκταση, με ιδιαίτερη έμφαση στο μεσογειακό κόσμο και τις ιβηρικές μοναρχίες. Η δεύτερη θεματική ενότητα εξετάζει τις επιπτώσεις της κατάκτησης αμερικανικών εδαφών από το ισπανικό στέμμα κατά το 16^ο αιώνα στους τοπικούς πληθυσμούς, αλλά και στους αποίκους, τη νέα τάξη πραγμάτων που επιβάλλουν οι κατακτητές και τις μορφές ηγεμονίας – κοινωνικής, οικονομικής, πολιτισμικής. Τέλος, η τρίτη θεματική ενότητα του μαθήματος επιχειρεί να παρουσιάσει το νομικό-φιλοσοφικό-θεολογικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο, κατά το 16^ο αιώνα, συζητήθηκε, τοποθετήθηκε, απέκτησε νομιμότητα ή αποτέλεσε αντικείμενο κριτικής η κατάκτηση και κυριαρχία των Ισπανών στην Κεντρική και Νότια Αμερική. Εξετάζονται επομένως οι τρόποι με τους οποίους προσεγγίστηκε, την περίοδο της κατάκτησης, το ηθικό ζήτημα που έθετε η δράση των κατακτητών και το πολιτικό ζήτημα της νομιμότητας ή μη της ισπανικής κυριαρχίας σε αμερικανικά εδάφη. Τελικά, στο μάθημα εξετάζονται οι τρόποι ένταξης των «λαών χωρίς ιστορία» στα οικονομικά και πολιτικά προτάγματα του ευρωπαϊκού κόσμου και το πλαίσιο της νομιμοποίησης της ευρωπαϊκής κυριαρχίας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις απαρχές της ιστορικής διαδικασίας η οποία συνέδεσε τον μη-ευρωπαϊκό κόσμο με την Ευρώπη και όρισε τις μορφές ηγεμονίας και τη νομιμοποίηση της κυριαρχίας της στους «λοιπούς» του πλανήτη.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση (40%), προαιρετικές εργασίες και παρουσίασή τους σε κάθε μία από τις τρεις ενότητες (60% της βαθμολογίας)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-267 Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (τέλη 18ου-αρχές 20ού αι.)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σπύρος Καραβάς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Στο μάθημα εξετάζονται οι εξής θεματικές ενότητες: Βιομηχανική Επανάσταση – Γαλλική Επανάσταση – Η Ευρώπη μετά το 1815 και τα επαναστατικά κινήματα – Αστικοποίηση και εκβιομηχάνιση τον 19ο αιώνα – Δημιουργία εθνικών κρατών – Ο θρίαμβος και η κρίση του ευρωπαϊκού καπιταλισμού (1870-1914). Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στις δύο επαναστάσεις (βιομηχανική και γαλλική) που άλλαξαν τη μορφή και καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό την πορεία της Ευρώπης. Σε κάθε ενότητα προηγείται σύντομη εισαγωγή και χρονολογική παρουσίαση των γεγονότων-σημείων αναφοράς και επακολουθεί η ανάλυση των παραγόντων που επηρέασαν τις εξελίξεις καθώς και των μηχανισμών που χαρακτηρίζουν τις νέες ιστορικές πραγματικότητες.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα ανήκει στα υποχρεωτικά μαθήματα και προσφέρεται στον πρώτο κύκλο σπουδών με στόχο την γνωριμία των φοιτητών με τις κυριότερες θεματικές της σύγχρονης Ευρωπαϊκής Ιστορίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις υποστηριζόμενες από οπτικό υλικό και φωτοτυπίες.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

I-272 Φύλο και εργασία στη νεότερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ποθητή Χαντζαρούλα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα εισάγει την αναλυτική κατηγορία του φύλου στην ιστορία της εργασίας και της ταξικής συγκρότησης. Στόχος είναι να γίνει κατανοητή η νέα έννοια της εργασίας που αναδίδεται το δέκατο ένατο αιώνα και να εξεταστούν τα χαρακτηριστικά αυτής της έννοιας. Κεντρικό ζήτημα της ιστορίας της γυναικείας εργασίας είναι η ερμηνεία του κατά φύλο καταμερισμού εργασίας και της παρουσίας των γυναικών στις χαμηλόμισθες, περιστασιακές και χαμηλού κύρους εργασίες. Η ένταξη του φύλου στην ιστορία της εργασίας αποσκοπεί στο να εξεταστεί με ποιους τρόπους οι αντιλήψεις για τη θηλυκότητα και τον ανδρισμό διαμόρφωσαν σχέσεις υποταγής

και κυριαρχίας και με ποιους τρόπους αυτές όριζαν μηχανισμούς αποκλεισμού και ενσωμάτωσης στην εργασία και στο εργατικό κίνημα.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να γίνει κατανοητή η μετάβαση από την προβιομηχανική στη βιομηχανική κοινωνία και η συμβολή της γυναικείας εργασίας σε αυτή τη μετάβαση. Να παρακολουθήσουμε το μετασχηματισμό της γυναικείας εργασίας στο δεύτερο μισό του δεκάτου ενάτου αιώνα και την επίδραση της εργατικής νομοθεσίας σε αυτή. Να αναλύσουμε τον τρόπο με τον οποίο το φύλο επηρέασε τις έννοιες της ειδικευσης, τεχνολογίας και καταμερισμού εργασίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις. Στο μάθημα θα χρησιμοποιηθεί η ελληνική και αγγλόγλωσση βιβλιογραφία της ιστορίας της εργασίας, αυτοβιογραφικές και προφορικές πηγές που αναδεικνύουν την εμπειρία της τάξης και της εργασίας καθώς και αρχειακές πηγές.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΓΛ-300 Εισαγωγή στη Γλωσσολογία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Κανάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Σε αυτό το μάθημα οι φοιτητές εισάγονται στη γλωσσολογία, τον κλάδο που έχει ως αντικείμενό του τη μελέτη των φυσικών γλωσσών, από τυπικής και λειτουργικής πλευράς. Εξετάζονται η ιστορία και οι βασικές αρχές της σύγχρονης γλωσσολογίας και δίνεται έμφαση στην παρουσίαση των επιπέδων της γλωσσολογικής ανάλυσης (φωνητική & φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία). Δεδομένου ότι επιχειρεί να καλύψει βασικές θεωρητικές ανάγκες εκκολλημένων κοινωνικών επιστημόνων, το μάθημα εξετάζει όχι μόνο την τυπική (βλ. παραπάνω) αλλά και τη κοινωνικο-λειτουργική πλευρά της γλώσσας (πραγματολογία, κοινωνιογλωσσολογία) επιχειρώντας, έτσι, μια σύνδεση της γλώσσας ως πανανθρώπινου (γνωστικού) φαινομένου και της γλώσσας ως συγκεκριμένου επικοινωνιακού κώδικα (δηλαδή ως κοινωνικά τοποθετημένης πραγματικότητας και εμπειρίας).(Υ)

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειώσει τον φοιτητή των κοινωνικών επιστημών με τις γενικές αρχές της (δομικής και γενετικής-μετασχηματιστικής) γλωσσολογίας και συγκεκριμένα: α) με την τυπική μελέτη του κάθε επιπέδου γλωσσικής ανάλυσης και β) με τη λειτουργική πλευρά τη γλώσσας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, πρακτικές ασκήσεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Εργασίες/ασκήσεις, πρόοδος, Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΟΙ-400 Αρχές Πολιτικής Οικονομίας

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χρίστος Μπέλλας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα πραγματεύεται τη σχέση Αγοράς και Κράτους στην οικονομική ζωή υπό το πρίσμα της σύγχρονης οικονομικής θεωρίας. Αρχικά αναλύονται βασικές έννοιες όπως οι οικονομικές επιλογές και το κόστος τους, η συνολική παραγωγή και η μεγέθυνσή της, το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας, η ανταλλαγή και το χρήμα. Στο μικροοικονομικό σκέλος της ανάλυσης παρουσιάζεται το υπόδειγμα της ελεύθερης αγοράς και οι περιπτώσεις στις οποίες η αγορά αποτυγχάνει (εξωτερικότητες, δημόσια αγαθά, μονοπώλιο, οικονομική ανισότητα). Αυτό οδηγεί στη εξέταση της παρέμβασης του κράτους στην αγορά (έμμεση και άμεση φορολογία, δασμοί, επιδοτήσεις, ρύθμιση των αγορών), αλλά και στον αυτόνομο ρόλο του στην οικονομία (κρατική παραγωγή δημοσίων αγαθών, μεταβιβαστικές πληρωμές, δημόσιες επενδύσεις). Από μακροοικονομική σκοπιά παρουσιάζονται τα δύο αντιμαχόμενα υποδείγματα (Κεϊνσιανό και Μονεταριστικό) και οι διαφορές που αυτά συνεπάγονται για τις επιδράσεις της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής στα συνολικά μεγέθη της οικονομίας (ΑΕΠ, ανεργία, τιμές, ισοζύγιο πληρωμών).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εμπλουτισθούν οι γνώσεις των φοιτητών για τον τρόπο λειτουργίας των σύγχρονων οικονομικών συστημάτων και να αποκτηθεί εκ μέρους τους κριτική ικανότητα αξιολόγησης αυτής της λειτουργίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις που υποστηρίζονται από υλικό τοποθετημένο στο πρόγραμμα VISTA.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική εξέταση προόδου, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΟΙ-402 Ιστορία της οικονομικής σκέψης

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χρίστος Μπέλλας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Εξετάζεται η πορεία της οικονομικής σκέψης από το δεύτερο ήμισυ του 18ου αιώνα ως τις μέρες μας. Σημείο αφετηρίας, μετά από σύντομες αναφορές στους Φυσιοκράτες και στο Μερκαντιλισμό, αποτελεί η συμβολή του A. Smith στην οικονομική σκέψη. Αναλύεται επίσης το έργο των κλασικών οικονομολόγων του 19ου αιώνα (Ricardo, Malthus, Mill) αλλά και των ουτοπικών σοσιαλιστών. Ακολουθεί η παρουσίαση της θεωρίας του Marx για την φύση και δυναμική του καπιταλισμού. Εξετάζονται στη συνέχεια η ανάπτυξη της νεοκλασικής θεωρίας και η αντίδραση σε αυτήν από στοχαστές όπως ο Veblen και ο Hobson. Η συμβολή του Keynes στη διαμόρφωση των μεταπολεμικών ιδεών για τον ρόλο του κράτους στην οικονομία και η αντίδραση στον κενσινιανισμό με την επανεμφάνιση της ποσοτικής θεωρίας του χρήματος ολοκληρώνουν την θεματολογία.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εμπέδωση της ιστορικότητας των οικονομικών θεωριών, δηλαδή η κατανόηση από τους φοιτητές ότι οι οικονομικές θεωρίες εξαρτώνται από τον ιστορικό χρόνο μέσα στον οποίο παράγονται. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται συνεπώς στην σχέση των επιμέρους θεωριών με την ιστορική φάση κατά την οποία διατυπώθηκαν καθώς και στις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση ιδεολογικών ρευμάτων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική εξέταση προόδου, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΟΙ-404 Θέματα θεωρίας οικονομικής ανάπτυξης

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χρίστος Μπέλλας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα έχει σκοπό την εξέταση, από θεωρητική σκοπιά, των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες. Αναλύεται η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και οι επιπτώσεις της δυαδικής οικονομικής διάρθρωσης και του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού στην αναπτυξιακή διαδικασία. Εξετάζεται το θέμα της επιλογής του βαθμού έντασης κεφαλαίου στη διαδικασία κεφαλαιακής συσσώρευσης και τα πολιτικά διλήμματα που ανακύπτουν από κάθε επιλογή. Αναλύεται επίσης το ζήτημα των διεθνών οικονομικών σχέσεων των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών. Τέλος, με αναφορά στα προβλήματα των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών, επιχειρείται διευκρίνιση εννοιών όπως η φτώχεια, η ανισότητα στη διανομή του εισοδήματος και η οικονομική ευημερία.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η εξοικείωση των φοιτητών με τη βιβλιογραφία των θεματικών που παρουσιάζονται στο μάθημα και η ανάπτυξη της δυνατότητας κατανόησης και παρουσίασης σε γραπτό και προφορικό επίπεδο των σχετικών προβληματισμών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, υποστηρικτικό υλικό τοποθετημένο στο πρόγραμμα VISTA.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΞΓΛ-01,02, 03,04 Αγγλικά I, II, III, IV

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

Πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια

ΠΑ/Σ-001 Όψεις της έννοιας του προσώπου (Μελανησία, Αφρική)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Αμύλιος Τσεκένης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Έννοιες σύνθετες όπως «πρόσωπο», «εαυτός» και «άτομο» αποτελούν ιστορικά, πολιτισμικά και κοινωνικά οριζόμενες κατηγορίες. Στόχος της πρώτης ενότητας είναι να δείξουμε ότι οι κατηγορίες αυτές δεν είναι έμφυτες αλλά πολιτισμικά/κοινωνικά προσδιορισμένες και ότι υπόκεινται σε ιστορικούς μετασχηματισμούς. Σημασία έχει επίσης να δείξουμε πως συνδέονται μεταξύ τους (ιδιαίτερα όσον αφορά τη σχέση «κοινωνίας» και «ατόμου», μια αντίθεση που στοίχειωσε τις κοινωνικές επιστήμες). Τα ερωτήματα στα οποία καλούμαστε να απαντήσουμε είναι τα εξής: μπορούμε

να διακρίνουμε απόλυτα το «πρόσωπο» από το «άτομο»; Το «πρόσωπο»-ρόλος (personnage) από τον «εαυτό»;

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζουμε κάποια από τα σημαντικότερα κείμενα όπου προσεγγίζονται οι παραπάνω έννοιες μέσα από παραδείγματα από τη Μελανησία και την υποσαχάρια Αφρική. Αναδεικνύουμε τις διαφορές ανάμεσα σε ένα «Μελανησιακό» και ένα «Αφρικανικό» πρόσωπο και ιδιαίτερα το γεγονός ότι το πρώτο μελετήθηκε κυρίως μέσα από τις ανταλλαγές και το κοινωνικό φύλο ενώ το δεύτερο προσεγγίστηκε μέσα από τις αναπαραστάσεις και τη θρησκεία. Προσπαθούμε όμως ταυτόχρονα να τονίσουμε τα κοινά σημεία τους.

Οι ανθρωπολόγοι που ασχολήθηκαν και ασχολούνται με τις έννοιες του «προσώπου», του «εαυτού», του «ατόμου» (και της σχέσης τους με την ιδέα της «κοινωνίας») ίσως λόγω του ίδιου του αντικειμένου τους, λογαριάστηκαν πολύ νωρίς και έντονα με κάποια θεμελιώδη επιστημολογικά ερωτήματα που απασχολούν την κοινωνική ανθρωπολογία εν γένει όπως: συνιστά το «άτομο» μια ιδιαιτερότητα του δυτικού πολιτισμού; Πως μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την αντίθεση εμείς/άλλοι – αναπόφευκτη διάσταση του ανθρωπολογικού εγχειρήματος αλλά και κατασκευή του ανθρωπολογικού λόγου – για να μελετήσουμε διαπολιτισμικά την έννοια του προσώπου; Στην τρίτη και τελευταία ενότητα παρουσιάζουμε κάποιες λύσεις και απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εισαγάγουμε τους φοιτητές σε μια αναλυτική κατηγορία της κοινωνικής ανθρωπολογίας παρουσιάζοντας και αναλύοντας κείμενα.

Το σεμινάριο χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει έξι με οκτώ κείμενα. Όλα τα κείμενα μιας ενότητας θα παρουσιάζονται σε δυο συνεδρίες (δυο τρίωρα). Θα ακολουθεί συζήτηση για το κάθε κείμενο ξεχωριστά, και για το σύνολο των κειμένων της κάθε θεματικής ενότητας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ανθρωπολογία της συγγένειας, αγγλικά IV.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Κάθε φοιτητής θα παρουσιάσει δυο ή τρία κείμενα ενώ θα υποβάλει μια γραπτή περίληψη όλων των κειμένων του σεμιναρίου. Τέλος, θα επιλέξει ένα θέμα εργασίας με τον διδάσκοντα. Η βαθμολογία διαμορφώνεται βάσει των παρουσιάσεων, της συμμετοχής και της τελικής εργασίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-004 Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου III: Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας και κριτικής των πηγών

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Βασίλης Αναστασιάδης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Αντικείμενο της άσκησης αποτελεί η μελέτη εξειδικευμένων προβλημάτων της αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας, και συγκεκριμένα τη διασταύρωση πολλαπλών πηγών για γεγονότα της πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Εβδομαδιαίες σεμιναριακές συναντήσεις.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η εξοικείωση με την αξιοποίηση και την ερμηνεία γραπτών πηγών της αρχαιότητας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η αξιολόγηση στηρίζεται στην τακτική παρακολούθηση και συμμετοχή, αλλά και στη συγγραφή σύντομου δοκιμίου γύρω από προκαθορισμένο ερώτημα.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Δεν υπάρχουν.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-022 Μετανάστευση και μεταναστευτικοί πληθυσμοί

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Πηνελόπη Τοπάλη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στην πρακτική αυτή άσκηση οι φοιτητές/-τριες θα κληθούν να επεξεργαστούν περαιτέρω ζητήματα που αφορούν στη σύγχρονη μελέτη του ρατσισμού και της μετανάστευσης μέσα από τη συγγραφή μικρών εργασιών και παρουσιάσεων αλλά και ασκήσεις στο πεδίο.

ΣΤΟΧΟΙ: Να ασκηθούν οι φοιτητές/-τριες στη βιβλιογραφική έρευνα, τη συγγραφή, και τις μεθόδους επιτόπιας έρευνας σε μεταναστευτικούς πληθυσμούς.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Σεμινάρια στα πλαίσια των οποίων οι φοιτητές/-τριες θα μελετούν, παρουσιάζουν και συγγράφουν κείμενα που αφορούν μεταναστευτικές ομάδες.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Μετανάστευση και Μειονότητες: Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις ή/και Μετανάστευση και Ρατσισμός: Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή στο μάθημα, παρουσιάσεις και γραπτές εργασίες

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-026 Ιστορική Δημογραφία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σπύρος Καράβας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα επικεντρώνεται σε τρεις θεματικές ενότητες που εξετάζονται παράλληλα. Θέμα της πρώτης ενότητας είναι το αντικείμενο και οι τεχνικές της Ιστορικής Δημογραφίας (Κοινωνική ιστορία, δημογραφία και «γέννηση» της Ιστορικής Δημογραφίας - Πρακτική εφαρμογή των τεχνικών).

Η δεύτερη ενότητα εξετάζει την ιστορία του πληθυσμού (Εξέλιξη του παγκόσμιου πληθυσμού από την παλαιολιθική εποχή μέχρι σήμερα - Θεωρίες περί πληθυσμού και δημογραφικές πολιτικές). Τέλος, θέματα της τρίτης ενότητας είναι η δημογραφική ανάλυση - αστική δημογραφία - ανάλυση των δημογραφικών συμπεριφορών, 16ος-19ος αιώνας - συγκρότηση του αστικού πληθυσμού και μεταναστεύσεις, 18ος-20ος αι. Ελληνική Ιστοριογραφία.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα αποσκοπεί στην καλύτερη δυνατή κατανόηση των τεχνικών και μεθόδων της ιστορικής δημογραφίας και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των φοιτητών στον χώρο αυτό.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις και ασκήσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Παρουσία και συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα. Γραπτές εργασίες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-028 Κανόνες και πρακτικές στη μεταβίβαση αγαθών στον ελληνοθωμανικό χώρο, 18ος-19ος αιώνας

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η πρακτική αυτή άσκηση εξοικειώνει τους εμπλεκόμενους φοιτητές, -τριες με τα ζητήματα που θέτει η σχετική βιβλιογραφία και με τα διαθέσιμα corpus τεκμηρίων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Εβδομαδιαίες συναντήσεις της ομάδας, εισηγήσεις της υπεύθυνης της άσκησης, συμμετοχή και παρουσιάσεις των εμπλεκόμενων φοιτητών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Συγγένεια, γάμος, οικογένεια στον οθωμανικό και ελληνικό χώρο, Ανθρωπολογία της συγγένειας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Υποχρεωτική συμμετοχή και παρουσιάσεις εργασιών στις συναντήσεις, γραπτή τελική εργασία βασιζόμενη σε αρχειακό υλικό.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-030 Ιστοριογραφία του Βυζαντίου

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Σμαρνάκης

Περιγραφή: Στο μάθημα αναλύεται η ιστοριογραφία για τη Βυζαντινή αυτοκρατορία. Εξετάζεται η συγκρότηση του γνωστικού αντικειμένου των «Βυζαντινών σπουδών», κατά το 19ο αι., τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα. Σκιαγραφούνται τα σημαντικότερα ιστοριογραφικά ρεύματα από την εποχή αυτή έως και σήμερα. Γίνονται εκτενείς αναφορές στις μεγάλες ιστοριογραφικές συζητήσεις, που έλαβαν χώρα στα πλαίσια του επιστημονικού πεδίου των «Βυζαντινών σπουδών», όπως η «ελληνικότητα» του Βυζαντίου, οι σλαβικές εγκαταστάσεις, η «φεουδαρχία» και οι αναλογίες με το δυτικό μεσαίωνα, οι σταυροφορίες κ.ά.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ιστορία του Βυζαντίου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-032 Ανθρωπολογία του αστικού χώρου

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Γιαννακόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το σεμινάριο θα εξετάσει τις κυριότερες προσεγγίσεις του χώρου στην ανθρωπολογία αλλά και γενικότερα στη κοινωνική θεωρία και κυρίως την μετάβαση από την μελέτη των υλικών και χωρικών διαστάσεων ενός πολιτισμού σε εκείνη της κατανόησης του πολιτισμού με όρους χώρου. Έτσι, θα διερευνηθεί πώς ο χώρος της σύγχρονης πόλης αποτελεί πεδίο όπου υλοποιούνται, χωροποιούνται εθνοτικές, ταξικές, έμφυλες, σεξουαλικές διαφορές, ταυτότητες. Επίσης, θα δοθεί έμφαση στις προσεγγίσεις που αμφισβητούν τη φυσικοποιημένη ταύτιση του πολιτισμικού/κοινωνικού ανήκειν με έναν ορισμένο τόπο. Στα πλαίσια αυτής της προβληματικής, θα παρουσιαστούν ανθρωπολογικές έρευνες που εστιάζονται στη συγκρότηση του οικείου χώρου από ανθρώπους οι

οποίοι μετακινούνται, μετατοπίζονται και βρίσκονται σε μια συνεχή διαδικασία απεδαφοποίησης και εδαφοποίησης.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τους/τις φοιτητές/τριες με την χωρική προσέγγιση του πολιτισμού.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, προφορικές παρουσιάσεις κειμένων από φοιτητές, προβολή φωτογραφιών και ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Προαιρετικά ανθρωπολογική θεωρία.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή στο σεμινάριο δηλαδή προφορικές παρουσιάσεις κειμένων και παρατήρηση της καθημερινής ζωής με βάση την βιβλιογραφία, και τελική γραπτή εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-039 Εθνογραφία της Μεσογείου

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έφη Πλεξουσάκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το σεμινάριο εστιάζει σε φαινόμενα σύγκρουσης, η οποία συχνά εκφράζεται ως εθνική ή εθνοτική σύγκρουση. Η σύγκρουση παραπέμπει τόσο σε αυτά καθαυτά βίαια γεγονότα (πχ πόλεμος, εξέγερση και άλλα) όσο και σε φαινόμενα κοινωνικής και πολιτικής περιθωριοποίησης κοινωνικών ομάδων. Η έμφαση του μαθήματος θα είναι στις κοινωνικές και πολιτισμικές πτυχές συγκρούσεων που συναντάμε στην περίπτωση της Θράκης στην Ελλάδα και στην περιοχή της Μέσης Ανατολής (Ισραήλ και Παλαιστίνη και Κύπρος)ᶜ, περιπτώσεις τις οποίες θα προσπαθήσουμε να συγκρίνουμε γύρω από ζητήματα σχετικά με τον εθνικισμό καθώς και σχετικά με διαφιλονικούμενες μνήμες και ιστορίες. Το σεμινάριο θα βασιστεί στην παρουσίαση και στο σχολιασμό εθνογραφικών κειμένων, κινηματογραφικών ταινιών (ερευνητικών ντοκιμαντέρ), δοκιμίων ή λογοτεχνικών κειμένων που θίγουν καθημερινές πτυχές της σύγκρουσης, όπως βιώνονται από τις διαφορετικές πλευρές που εμπλέκονται σε αυτήν.

ΣΤΟΧΟΙ: να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τη σύγκριση, μέσω μιας κοινής θεματικής, κοινωνιών της περιοχής της Μεσογείου τοποθετώντας την ελληνική περίπτωση σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Να ασκηθούν στο πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο κινηματογράφος ως εθνογραφικό εργαλείο για την ανάγνωση της κοινωνικής πραγματικότητας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, προβολή ταινιών, ανάγνωση κειμένων, συζήτηση.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: παρουσία και συμμετοχή στο σεμινάριο, συγγραφή γραπτών ασκήσεων και γραπτή εργασία.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-041 Έγκλημα και τιμωρία στη Μεσαιωνική και Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιώργος Πλακωτός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: η μετάβαση από τη μεσαιωνική στην πρώιμη νεότερη περίοδο σηματοδοτεί την αυξανόμενη οριοθέτηση και συστηματοποίηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς και το πέρασμα από τη διαπροσωπική ή ενδοκοινοτική επίλυση των διαφορών στη θεσμοποίηση της βίας και τη διαμόρφωση της απονομής δικαιοσύνης ως γραφειοκρατικής λειτουργίας. Το μάθημα εξετάζει αυτές τις διαδικασίες και την πολιτισμική, κοινωνική και πολιτική νομιμοποίηση της τιμωρίας εστιάζοντας σε περιπτώσεις ποινικοποίησης της συμπεριφοράς, στη διαμόρφωση του ποινικού λόγου και πρακτικής και στις προσλήψεις του νόμου και της εγκληματικότητας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

- η ιστοριοποίηση της ποινικοποίησης και του εγκλήματος.
- η ικανότητα διεξαγωγής βιβλιογραφικής έρευνας, διαχείρισης ιστορικών πληροφοριών και συγγραφής εργασίας πάνω σε ένα ειδικευμένο ιστορικό ζήτημα.
- η κατανόηση των σχετικών ιστοριογραφικών συζητήσεων.
- η εμπάθυνση σε ένα ειδικευμένο ιστορικό ζήτημα και μέσω αυτής η εξοικείωση με ευρύτερες ιστορικές και ιστοριογραφικές πλευρές της προ-νεωτερικής Ευρώπης.
- η γνώριμία με ενδεικτικό αρχαιολογικό υλικό.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Σύντομες διαλέξεις, παρουσίαση εργασιών από τους / τις φοιτητές/τριες, συζήτηση, μελέτη πηγών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Παρουσία και συμμετοχή των φοιτητών/τριών στο σεμινάριο, παρουσίαση κειμένων και εργασίας, γραπτή εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ -042 Αυτοβιογραφίες

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χάρης Εξερχζόγλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ. Το σεμινάριο θα διερευνήσει την αυτοβιογραφία ως ειδική κατηγορία λόγου και ως ιστορική πηγή. Με βάση αυτοβιογραφικά κείμενα (ημερολόγια, αυτοβιογραφίες) το σεμινάριο θα εξετάσει μεθοδολογικά και ιστορικά ζητήματα που απορρέουν από τη χρήση των κειμένων αυτών αλλά και τις δυνατότητες που προσφέρουν στην ιστορική γνώση. Οι φοιτήτριες/τες καλούνται να εξοικειωθούν με τις γενικές θεωρητικές και μεθοδολογικές πλευρές του είδους της αυτοβιογραφίας και να εργαστούν πάνω σε αυτοβιογραφικά κείμενα που αφορούν την Ελλάδα της κατοχής, του εμφυλίου πολέμου και της μετεμφυλιακής περιόδου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ. Εβδομαδιαίες συναντήσεις στις οποίες παρουσιάζονται από τον διδάσκοντα ή από ομάδες εργασίας συγκεκριμένα θέματα. Το μάθημα υποστηρίζεται από ηλεκτρονική σελίδα.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ. Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ. Η αξιολόγηση των φοιτητριών/των προκύπτει με βάση την συμμετοχή κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου και τον βαθμό της τελικής εργασίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-043 «Φιλοξενία» και Πολιτισμική Διαφοροποίηση

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-045 Ανθρωπολογία, ένδυμα και μόδα

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έλια Πετρίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: οι σύγχρονες τάσεις στην ανθρωπολογική μελέτη του ενδύματος δίνουν έμφαση στη σχέση του με το σώμα μέσα από την καθημερινή πρακτική και τη βιοματική εμπειρία. Αναγνωρίζουν ότι το ένδυμα δεν αντανάκλα απλώς τις κοινωνικές αντιλήψεις και σχέσεις παρέχοντας πληροφορίες για τον άνθρωπο που το φορά, αλλά μέσα από την υλική του φύση συμμετέχει ενεργά στη διαμόρφωση πολιτισμικών αντιλήψεων, κοινωνικών σχέσεων και ορίων.

Στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης θα παρουσιαστούν, καταρχάς, οι κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις στο ένδυμα έτσι ώστε να προκύψουν τα ερωτήματα προς τα οποία θα προσανατολιστούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες κατά τη μελέτη του. Στη συνέχεια θα συσταθούν ομάδες με κοινά ερευνητικά θέματα, οι οποίες στο τέλος θα παρουσιάσουν το υλικό που θα έχουν συλλέξει βασιζόμενες στα θεωρητικά ερωτήματα και χρησιμοποιώντας ποιοτικές ερευνητικές μεθόδους.

ΣΤΟΧΟΙ: α) η υιοθέτηση από πλευράς συμμετεχόντων μιας ανθρωπολογικής ματιάς στο ένδυμα και τη μόδα που θα ενισχυθεί μέσα από την πρακτική τους ενασχόληση με αυτό.

β) η εξοικείωση με τα στάδια μιας ερευνητικής διαδικασίας, από την επεξεργασία των ερωτημάτων έως την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: διαλέξεις, συζητήσεις, καθοδήγηση στην επιτόπια έρευνα, παρουσιάσεις φοιτητών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Προαιρετικά Ανθρωπολογία του Υλικού Πολιτισμού

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή στη συζήτηση, παρουσιάσεις

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-046 Η δομή της σερβοκροατικής: Κοινωνιολογική προσέγγιση

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Κανάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Αυτό το μάθημα ακολουθεί την λογική της ανθρωπολογικής παράδοσης μαθημάτων «δομής γλωσσών», κατά την οποία εξετάζονται οι γραμματικές κατηγορίες μιας γλώσσας από δομική και λειτουργική σκοπιά. Αντικείμενό του είναι η περίπτωση της πάλαι ποτέ «σερβοκροατικής» (1850-1991) και η μετεξέλιξή της στις διάδοχες γλώσσες που φέρουν εθνικά ονόματα –βοσνιακή, κροατική, σερβική (και, πρόσφατα, μαυροβουνιακή). Ένα τέτοιο μάθημα σήμερα, σημαίνει ουσιαστικά την παράλληλη εξέταση της δομής τριών (ή και τεσσάρων) γλωσσών/γλωσσικών ποικιλιών με κοινή καταγωγή και ιστορία που μιλιούνται στον ίδιο ευρύτερο γεωγραφικό χώρο (Δυτικά Βαλκάνια) καθώς και δύο παράλληλων συστημάτων γραφής. Η σερβοκροατική, που άρχισε να γίνεται εκ νέου διεθνώς γνωστή με το ακρωνύμιο “BCS” (Bosnian-Croatian-Serbian), παρέχει ένα πρώτης τάξεως παράδειγμα της δυνατότητας εξυπηρέτησης των

εκάστοτε πολιτικών στόχων μέσω της γλώσσας. Στο μάθημα αυτό θα εξεταστούν, σύντομα, τα βασικά επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης (φωνητική, φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία και πραγματολογία) από κοινωνιογλωσσολογική σκοπιά με παράλληλο στόχο την εκμάθηση των βασικών δομών της γλώσσας και την εξάσκηση στην καθημερινή επικοινωνία, για αρχάριους.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ο στόχος είναι διττός. Πρώτον, να εκτεθούν οι φοιτητές σε μια γλώσσα της βαλκανικής ομάδας γλωσσών και τις βασικές γραμματικές δομές της από κοινωνιογλωσσολογική σκοπιά. Δεύτερον, να εξοικειωθούν οι φοιτητές με ζητήματα γλωσσικού προγραμματισμού και γλωσσικής πολιτικής που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνιογλωσσολογική έρευνα μέσα από ένα μια περίπτωση γλωσσικής αλλαγής εν εξελίξει στο βαλκανικό χώρο.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, πρακτική εξάσκηση

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα. Είναι όμως χρήσιμο να έχει κανείς βασικές γνώσεις γενικής γλωσσολογίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτές ασκήσεις, εργασία ή/και γραπτή/προφορική τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-047 Ζητήματα τουριστικής έρευνας

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-048 Ζητήματα Κοινωνιογλωσσολογίας: Γλώσσα και κοινωνία στα Βαλκάνια - Η γιουγκοσλαβική εμπειρία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Κανάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Αυτό το μάθημα έχει διττό στόχο. Κατά πρώτον, αποτελεί εισαγωγή στον κλάδο της κοινωνιογλωσσολογίας –της μελέτης της γλώσσας στα κοινωνικά της συμφραζόμενα σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας– και εξετάζει ζητήματα όπως είναι οι κοινωνικοί παράγοντες και διαστάσεις της γλωσσικής ποικιλότητας και οι γλωσσικές ποικιλίες (καταγωγή, φύλο, ηλικία, κοινωνική τάξη), οι χρήσεις της γλώσσας (περιβάλλον, ύψος και επίπεδα ύψους, θεωρία προσαρμογής), οι πολύγλωσσες γλωσσικές κοινότητες (διατήρηση και μεταβολή γλώσσας, καθομιλούμενες, πρότυπες και κρεολές γλώσσες, γλώσσες *pidgin* και *lingua franca*), η γεωγραφική και κοινωνική ποικιλότητα (διάλεκτοι και κοινωνιόλεκτοι), η γλωσσική αλλαγή, ο ρόλος της εθνότητας και των κοινωνικών δικτύων στη γλωσσική διατήρηση ή απώλεια, οι λειτουργίες του λόγου, η γλωσσική ευγένεια και η διαπολιτισμική επικοινωνία, ο γλωσσικός προγραμματισμός και η γλωσσική εκπαίδευση, η διγλωσσία και διμορφία, οι έρευνες του Labov, ο επεξεργασμένος και ο περιορισμένος κώδικας του Bernstein. Δεύτερον, εστιάζει στο γλωσσικό τοπίο των Βαλκανίων, ιδιαίτερα όπως διαμορφώθηκε μετά τη διάλυση της πρώην Σοσιαλιστικής Ομόσπονδης Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και τις κρατικές και γλωσσικές οντότητες που προέκυψαν από αυτή: το πέρασμα από μια πολυεστιάκη γλώσσα που ονομαζόταν «σερβοκροατική» (1850-1991), στις «διάδοχες γλώσσες» –βοσνιακή, κροατική, σερβική και, πιο πρόσφατα, μαυροβουνιακή– που αντικατέστησαν τη σερβοκροατική στη συνείδηση των ομιλούντων υποκειμένων και την κοινωνία.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Πρώτον, να γίνει σαφές ότι οι γλώσσες δεν είναι ομοιογενείς και ότι ο καθένας μας έχει ένα γλωσσικό ρεπερτόριο (χειρίζεται δηλ. περισσότερες από μία γλωσσικές ποικιλίες ανάλογα με την περίσταση). Δεύτερον, να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τα κύρια θέματα που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνιογλωσσολογική έρευνα μέσα από ένα ειδικό θέμα: μια περίπτωση γλωσσικής αλλαγής εν εξελίξει στο βαλκανικό χώρο.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, πρακτικές ασκήσεις

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα. Είναι όμως χρήσιμο να έχει κανείς βασικές γνώσεις γενικής γλωσσολογίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτές ασκήσεις, εργασία ή/και γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

ΠΑ/Σ-049 Οι λιμοί στον αναπτυσσόμενο κόσμο κατά τον 20ό αιώνα

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χρίστος Μπέλλας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Σεμιναριακού τύπου μάθημα. Η παραδοσιακή προσέγγιση αποδίδει τους λιμούς σε απότομη μείωση της συνολικής προσφοράς τροφίμων μέσα σε μια χώρα.

Όμως σύμφωνα με τον Amartya Sen η εκδήλωση λιμών κατά τον εικοστό αιώνα συμβάδισε με επάρκεια στην διαθέσιμη ποσότητα τροφίμων. Κατά τον Sen οι λιμοί ήταν αποτέλεσμα κατάρρευσης οικονομικών δικαιωμάτων ευάλωτων μερίδων του πληθυσμού και αδυναμίας του κράτους να επέμβει αποτελεσματικά για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα. Στο σεμινάριο θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν τουλάχιστον πέντε περιπτώσεις λιμών (ο μεγάλος λιμός της Βεγγάλης του 1943, ο μεγάλος λιμός στην Κίνα το 1959-61, οι λιμοί στην Αιθιοπία το 1973-75, οι λιμοί στην περιοχή του Σαχέλ της Αφρικής στις αρχές της δεκαετίας του 1970 και ο λιμός στο Μπαγκλαντές το 1974).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Σκοπός είναι η εκμάθηση των φοιτητών στις διαδικασίες που απαιτούνται για την εκπόνηση, παρουσίαση, υποβολή σε διαλογική συζήτηση και τελική υποβολή εργασιών που σχετίζονται με το ζήτημα των λιμών στον αναπτυσσόμενο κόσμο κατά τον 20^ο αιώνα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Στις δύο πρώτες συναντήσεις ο διδάσκων παρουσιάζει με μορφή διαλέξεων θεωρητικά σχήματα μελέτης των λιμών ενώ στις υπόλοιπες εβδομάδες ο κάθε φοιτητής και φοιτήτρια θα παρουσιάσουν σχέδια γραπτών εργασιών τους που θα αναλύουν την κάθε επιλεγμένη περίπτωση στηριζόμενοι σε σχετική βιβλιογραφία. Την παρουσίαση θα ακολουθεί συζήτηση. Με την λήξη του εξαμήνου οι φοιτήτριες και φοιτητές υποβάλλουν τις εργασίες τους σε ολοκληρωμένη μορφή.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στην αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη η συμμετοχή κατά τις παρουσιάσεις των εργασιών (συντελεστής βαρύτητας 25%), η παρουσίαση του σχεδίου εργασίας στην τάξη (συντελεστής βαρύτητας 25%) και η τελική εργασία (συντελεστής βαρύτητας 50%).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 6

4. Πρόγραμμα Σπουδών ακαδημαϊκού έτους 2011-2012

ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

KA-100	Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία I	Πλεξουσάκη
KA-140	Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	Τοπάλη
I-200	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εξερτζόγλου
I - 221	Κράτος και κοινωνία στη Νεότερη Ελλάδα (19ος-αρχές 20ού αι.)	Γιαννιτσιώτης
I-235	Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1300-1839)	Γκαρά
I-241	Ιστορία Αρχαίου Κόσμου I	Αναστασιάδης

Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

KA-110	Εθνογραφία μη Δυτικών κοινωνιών	Τσεκένης
KA-101	Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία II	Πετρίδου
I-242	Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου II	Δουκέλλης
I-265	Η Ευρώπη και η ιστορία «λαών χωρίς ιστορία»	Σταματογιαννοπούλου
OI-400	Αρχές Πολιτικής Οικονομίας	Μπέλλας
ΕΓΛ-01	Αγγλικά I	

Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

KA-141	Ανθρωπολογική θεωρία	Γιαννακόπουλος
KA-150	Οικονομική Ανθρωπολογία	Γαλανή-Μουτάφη
KA-192	Ανθρωπολογία της μουσικής	Πανόπουλος
I-214	Εισαγωγή στην κοινωνική και πολιτισμική ιστορία του Βυζαντίου	Σμαρνάκης
ΓΛ-300	Εισαγωγή στη Γλωσσολογία	Κανάκης
ΕΓΛ-02	Αγγλικά II	

Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

KA-112	Ελληνική Εθνογραφία	Παπαταξιάρχης
KA-120	Ανθρωπολογία της συγγένειας	Καντά
KA-130	Ανθρωπολογία της θρησκείας	Παραδέλλης

I-208	Προφορική ιστορία	Χαντζαρούλα
I-218	Κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της Μεσαιωνικής και Πρώιμης Νεότερης Ευρώπης	Πλακωτός
I-267	Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία	Καράβας

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα μαθήματα του πρώτου διετούς κύκλου είναι υποχρεωτικά.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ (Ε΄-Ζ΄)

ΚΑ-102	Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας Ι	Τσεκένης
ΚΑ-143	Ανθρωπολογία του υλικού πολιτισμού	Πετρίδου
ΚΑ-153	Ανθρωπολογία του τουρισμού	Γαλανή-Μουτάφη
I-245	Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου ΙV	Δουκέλλης
I-258	Συγγένεια , γάμος, οικογένεια στον οθωμανικό και ελληνικό χώρο (18 ^{ος} - 19 ^{ος} αι.)	Σταματογιαννοπούλου
ΟΙ-402	Ιστορία της οικονομικής σκέψης	Μπέλλας
ΟΙ-404	Θέματα θεωρίας οικονομικής ανάπτυξης	Μπέλλας
ΞΓΛ-04	Αγγλικά ΙV	
ΠΑ/Σ-001	ΠΑ/Σ Όψεις της έννοιας του προσώπου (Αφρική, Μελανησία)	Τσεκένης
ΠΑ/Σ-022	ΠΑ/Σ Μετανάστευση και μεταναστευτικοί πληθυσμοί	Τοπάλη
ΠΑ/Σ-026	ΠΑ/Σ Ιστορική Δημογραφία	Καράβας
ΠΑ/Σ-030	ΠΑ/Σ Ιστοριογραφία του Βυζαντίου	Σμαρνάκης
ΠΑ/Σ-042	ΠΑ/Σ Αυτοβιογραφίες	Εξερτζόγλου
ΠΑ/Σ-045	ΠΑ/Σ Ανθρωπολογία, ένδυμα και μόδα	Πετρίδου
ΠΑ/Σ-048	ΠΑ/Σ Ζητήματα Κοινωνιογλωσσολογίας: Γλώσσα και κοινωνία στα Βαλκάνια - Η γιουγκοσλαβική εμπειρία	Κανάκης

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ (ΣΤ΄-Η΄)

ΚΑ-103	Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας ΙΙ	Τσεκένης
ΚΑ-119	Μετανάστευση και Ρατσισμός: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις	Τοπάλη
ΚΑ-122	Ανθρωπολογία των φύλων	Γιαννακόπουλος
ΚΑ-129	Ανθρωπολογία της επιστήμης	Καντσα
ΚΑ-180	Ανθρωπολογία της εκπαίδευσης	Πλεξουσάκη
I-212	Ιστορία του τοπίου	Δουκέλλης
I-220	Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	Καράβας

I-230	Η Οθωμανική Αυτοκρατορία (19 ^{ος} -αρχές 20ού αι.)	Εξερτζόγλου
I-272	Φύλο και Εργασία στη Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία	Χαντζαρούλα
ΞΓΛ-03	Αγγλικά ΙΙΙ	
ΠΑ/Σ-004	ΠΑ/Σ Ιστορία Αρχαίου Κόσμου ΙΙΙ: Ζητήματα αρχαιοελληνικής ιστοριογραφίας και κριτικής των πηγών	Αναστασιάδης
ΠΑ/Σ-028	ΠΑ/Σ Κανόνες και πρακτικές στη μεταβίβαση αγαθών στον ελληνο-θωμανικό Χώρο, 18 ^{ος} -19 ^{ος} αι.	Σταματογιαννοπούλου
ΠΑ/Σ-032	ΠΑ/Σ Ανθρωπολογία του αστικού χώρου	Γιαννακόπουλος
ΠΑ/Σ-039	Εθνογραφία της Μεσογείου	Πλεξουσάκη
ΠΑ/Σ-041	ΠΑ/Σ Έγκλημα και τιμωρία στη Μεσαιωνική και Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη	Πλακωτός
ΠΑ/Σ-043	ΠΑ/Σ «Φιλοξενία» και πολιτισμική διαφοροποίηση	Παπαταξιάρχης
ΠΑ/Σ-046	ΠΑ/Σ Η δομή της σερβοκροατικής: Κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση	Κανάκης
ΠΑ/Σ-047	Ζητήματα τουριστικής έρευνας	Μουτάφη
ΠΑ/Σ-049	ΠΑ/Σ Οι λιμοί στον αναπτυσσόμενο κόσμο κατά τον 20ό αιώνα	Μπέλλας

5. Θερινή Πρακτική Άσκηση.

Επιστημονική Υπεύθυνη: Έφη Πλεξουσάκη

Συντονιστική Επιτροπή: Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Χαρίλαος Εξερτζόγλου, Μαρία Σταματογιαννοπούλου

Η Θερινή Πρακτική Άσκηση εντάχθηκε στο Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος με την υπ' αριθμόν 8/21.05.2003 απόφαση της Γ.Σ. και απευθύνεται σε προπτυχιακούς τεταρτοετείς και τριτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες. Αντιστοιχεί σε 10 διδακτικές μονάδες, δεν βαθμολογείται και λογίζεται ως ένα επιπλέον μάθημα σε σχέση με εκείνα τα οποία απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου.

Η Θερινή Πρακτική Άσκηση χρηματοδοτήθηκε από το «Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» του Πανεπιστημίου Αιγαίου στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» (ΕΠΕΑΕΚ) ΙΙ (μέτρο 2.4, ενέργεια 2.4.2.) του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης για το διάστημα από 2002 έως 2005 και στη Β' Φάση του ίδιου Προγράμματος από το 2006-2009. Η τελευταία χρηματοδότηση της Πρακτικής Άσκησης προέρχεται το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΣΠΑ 2007-2013).

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Η Θερινή Πρακτική Άσκηση (Θ.Π.Α) στοχεύει να εξοικειώσει τους φοιτητές/-τριες με επιστημονικές μεθόδους που αφορούν στη διαχείριση και οργάνωση αρχειακού υλικού, στην επιτόπια συλλογή πληροφοριών, στη χρήση τους για την οργάνωση εκθέσεων και άλλων δραστηριοτήτων (π.χ. εργαστήρια για παιδιά και ενήλικες) στην ταξινόμηση ερευνητικού υλικού σε βάσεις δεδομένων, στην αποδελτίωση υλικού, στη σύνταξη ευρετηρίων, κ.ά.

Μέσω της Θ.Π.Α. επιδιώκεται: α) να προσεγγίσουν οι φοιτητές/-τριες από μία διαφορετική, σε σχέση με τη συμμετοχή τους σε μαθήματα, σκοπιά γνωστικές περιοχές της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, β) να γνωρίσουν επαγγελματικούς χώρους (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, μουσεία, οργανισμούς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών) όπου χρησιμοποιούνται τα επιστημονικά εργαλεία και οι μέθοδοι τις οποίες έχουν διδαχθεί, και γ) να γίνει γνωστή στους συγκεκριμένους επιστημονικούς επαγγελματικούς χώρους η φυσιογνωμία των αποφοίτων του Τμήματος.

Στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης οι φοιτητές/τριες: α) εξοικειώνονται με μεθόδους που αφορούν στην διαχείριση και ταξινόμηση αρχειακού υλικού, στη συλλογή ερευνητικού υλικού μέσω αρχειακής ή επιτόπιας έρευνας, στη χρήση ερευνητικών δεδομένων για την οργάνωση εκθέσεων και άλλων δραστηριοτήτων (π.χ. εργαστήρια για παιδιά και ενήλικες), στην ταξινόμηση ερευνητικού υλικού σε βάσεις δεδομένων, στην αποδελτίωση υλικού, στη σύνταξη ευρετηρίων κ.ά.

Το ΠΠΑ απευθύνεται, κατά κύριο λόγο, σε τεταρτοετείς και τριτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες, οι οποίοι κάθε ακαδημαϊκό έτος έχουν την δυνατότητα να εργαστούν, αμειβόμενοι από το ΠΠΑ, κατά την διάρκεια των μηνών Ιουλίου και Αυγούστου (η διάρκεια της άσκησης δεν μπορεί να είναι λιγότερη από

1 μήνα) σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, όπως οι παραπάνω. Επιδίωξη του τμήματος είναι να έχει την δυνατότητα ένας μεγάλος αριθμός φοιτητών να συμμετάσχει μία τουλάχιστον φορά στην διάρκεια των σπουδών του στη θερινή, όπως αποκαλείται, άσκηση.

Επιπλέον δίδεται η δυνατότητα στους φοιτητές και στις φοιτήτριες να πραγματοποιούν άσκηση και κατά τη διάρκεια των δύο εξαμήνων σπουδών, στους φορείς που εδρεύουν στη Μυτιλήνη. Η άσκηση περιλαμβάνει δύο περιόδους, για δύο ξεχωριστές ομάδες φοιτητών: (Νοέμβριο-Φεβρουάριο) και (Μάρτιο-Μάιο).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Τέλος, το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης οργανώνει κάθε χρόνο εκπαιδευτικές εκδρομές (διάρκειας 4-6 ημερών) που απευθύνονται σε διαφορετικές ομάδες φοιτητών. Η πρώτη απευθύνεται στους τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές οι οποίοι θα έχουν την δυνατότητα να επισκεφτούν και να γνωρίσουν από κοντά ιστορικά αρχαία, μουσεία, ερευνητικά κέντρα στα οποία θα μπορέσουν να ασκηθούν την τρέχουσα χρονιά.

Το δεύτερο είδος εκδρομών απευθύνεται στους πρωτοετείς και δευτεροετείς φοιτητές και φοιτήτριες και στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών και των φοιτητριών με την ερευνητική διαδικασία μέσα από εργασίες που θα εκπονήσουν επί τέσσερις ημέρες στο πλαίσιο ενός αρχείου, ενός μουσείου ή οποιασδήποτε άλλης οργανωμένης ερευνητικής δραστηριότητας. Οι εκδρομές αυτές εντάσσονται σε δύο θεματικές ενότητες, ανάλογα με το ανθρωπολογικό ή το ιστορικό περιεχόμενό τους, με τίτλο: «**Η ανθρωπολογία έξω από το Πανεπιστήμιο**» και «**Μια βδομάδα στο αρχείο**» και πραγματοποιούνται είτε το χειμερινό, είτε το εαρινό εξάμηνο.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Για την διεξαγωγή της Πρακτικής Άσκησης συνεργάζονται:

η Επιστημονική Υπεύθυνη του Προγράμματος, η Συντονιστική Επιτροπή από την ίδια και το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης με υπεύθυνη την κ. **Ανθή Βαΐου** Ταχυδρομική διεύθυνση: Κτίριο Διοίκησης, Λόφος Πανεπιστημίου, Τ.Κ. 81 100, Μυτιλήνη, Τηλέφωνο: 22510-36188 Ηλεκτρονική διεύθυνση: ava@lesvos.aegean.gr.

Η επιλογή των φοιτητών/-τριών που συμμετέχουν στην άσκηση γίνεται από τη συντονιστική επιτροπή με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που έχουν οριστεί από την ίδια και εγκριθεί από τη Γ.Σ. του Τμήματος. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές/-τριες που έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε τουλάχιστον 14 μαθήματα.

Στις αρχές του κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται ενημερωτική συνάντηση της υπεύθυνης του Προγράμματος και των διδασκόντων που συμμετέχουν στη Θ.Π.Α. με τους φοιτητές/-τριες με αντικείμενο την παρουσίαση της θερινής άσκησης και της επιστημονικής ταυτότητας και των δραστηριοτήτων των φορέων στους οποίους προσφέρονται το συγκεκριμένο έτος θέσεις άσκησης. Στη συνέχεια οι φοιτητές/-τριες καλούνται να υποβάλλουν αιτήσεις συμμετοχής επιλέγοντας κατά σειρά προτεραιότητας τρεις φορείς στους οποίους επιθυμούν να ασκηθούν. Οι περιορισμοί που τίθενται στον αριθμό των φοιτητών/-τριών που γίνονται δεκτοί/-ές αφορά μόνο τις προσφερόμενες κατ' έτος θέσεις άσκησης στους φορείς υποδοχής με τους οποίους συνεργάζεται το Πρόγραμμα.

Για κάθε ασκούμενο/η ορίζεται επιβλέπων/-ουσα γνωστικού αντικείμενου σχετικού με το θέμα της Θ.Π.Α. οι οποίοι/-ες συνεργάζονται με τους υπεύθυνους/-ες επιβλέποντες/-ουσες στους φορείς υποδοχής προκειμένου να οριστούν συγκεκριμένες εργασίες για τους ασκούμενους/-ες.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ

Ο φοιτητής/-τρια καταθέτει στον επιβλέποντα/-ουσα έκθεση η οποία περιλαμβάνει: 1) συστηματική καταγραφή του έργου που του/της ανατέθηκε, 2) αναφορά στις μεθόδους με τις οποίες εργάστηκε, και 3) περιγραφή και αποτίμηση της εμπειρίας που αποκόμισε. Η έκθεση αυτή θα συνοδεύεται από πρωτόκολλο αξιολόγησης της εργασίας του ασκούμενου/-ης από τον επιβλέποντα/-ουσα στο συνεργαζόμενο φορέα.

ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η τμηματική υπεύθυνη της Θ.Π.Α. σε συνεργασία με τη συντονιστική επιτροπή και τους διδάσκοντες/-ουσες που συμμετείχαν διοργανώνουν, τον μήνα Νοέμβριο, ημερίδα με αντικείμενο την αξιολόγηση της άσκησης των φοιτητών/-τριών και τις προοπτικές της Θ.Π.Α. Συγκεκριμένα, οι φοιτητές/-τριες παρουσιάζουν τις εργασίες τους και οι συνεργάτες/-ιδες στους φορείς παρουσιάζουν αφενός τη φυσιογνωμία του φορέα και τις δραστηριότητες του, αφετέρου τις συγκεκριμένες δραστηριότητες στις οποίες ενέπλεξαν τους ασκούμενους/-ες. Ευρύτερος στόχος της ημερίδας, εκτός από την δημοσιοποίηση των εργασιών του συγκεκριμένου έτους, είναι να επιτρέψει στους φοιτητές/-τριες να

διαμορφώσουν σαφή εικόνα τόσο των ερευνητικών πεδίων στα οποία μπορούν να εξειδικευθούν όσο και των προοπτικών (επαγγελματικών και ερευνητικών) που ανοίγονται μέσα από τις σπουδές τους.

Για περισσότερη Θ.Π.Α:

http://www.aegean.gr/socialanthropology/iridion/html/akadhmaika_pro_therinh.php.

Δ. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία

1. Οργάνωση του Προγράμματος

ΤΟ Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας οργανώνει και λειτουργεί διετές Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία», σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2083/92. Το Πρόγραμμα άρχισε να λειτουργεί το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002 και έχει ως αντικείμενο τη διεπιστημονική μελέτη των σύγχρονων και ιστορικών κοινωνιών και πολιτισμικών συστημάτων από την πλευρά της κοινωνικής και ιστορικής ανθρωπολογίας. Το Πρόγραμμα έχει ως στόχο τη μετεκπαίδευση νέων επιστημόνων και απονέμει μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης σε δύο κατευθύνσεις, την ανθρωπολογική και την ιστορική κατεύθυνση. Κατά τη διάρκεια του θέρους μετά το δεύτερο εξάμηνο σπουδών οι φοιτητές/-τριες υποχρεούνται να διεξαγάγουν θερινή άσκηση. Στην αρχή του τρίτου εξαμήνου οι φοιτητές/-τριες επιλέγουν μια από τις δύο κατευθύνσεις που προσφέρονται στο Πρόγραμμα.

Ο διετής κύκλος μαθημάτων συνιστά κυρίως ένα πεδίο εντατικής προετοιμασίας στους βασικούς τομείς της σύγχρονης κοινωνικής και ιστορικής ανθρωπολογίας, ενώ παράλληλα εξειδικεύεται στην εθνογραφία και κοινωνική ιστορία του ευρύτερου ελληνικού, βαλκανικού και μεσογειακού χώρου. Για την επιτυχή αποφοίτηση απαιτείται εκπόνηση μεταπτυχιακής εργασίας η οποία επιλέγεται και οργανώνεται κατά το τέταρτο εξάμηνο και ολοκληρώνεται σε διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός εξαμήνου, πέραν του τετάρτου.

Στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι ΑΕΙ του εσωτερικού και του εξωτερικού, όλων των ειδικοτήτων, τόσο στις Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές όσο και στις Θετικές Επιστήμες. Η παρακολούθηση των μεταπτυχιακών μαθημάτων δεν προϋποθέτει ειδικές γνώσεις στην κοινωνική ανθρωπολογία ή την ιστορία. Μετά τη δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης στον ημερήσιο τύπο, και όπως αυτή ορίζει, οι υποψήφιοι υποβάλλουν στο Τμήμα αίτηση συμμετοχής στις εξετάσεις εισαγωγής και βιογραφικό σημείωμα. Οι υποψήφιοι διαγωνίζονται σε μία τουλάχιστον από τις δύο ξένες γλώσσες στις οποίες είναι γραμμένο το μεγαλύτερο μέρος της χρησιμοποιούμενης βιβλιογραφίας στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα (αγγλικά και γαλλικά). Επίσης διαγωνίζονται γραπτώς σε θέματα που προέρχονται από μια καθορισμένη βιβλιογραφία την οποία προμηθεύονται εγκαίρως από τη Γραμματεία του Τμήματος. Τέλος, οι υποψήφιοι συμμετέχουν και σε προφορική συνέντευξη.

Οι φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθούν τις διαλέξεις και τα σεμινάρια των μεταπτυχιακών μαθημάτων όπως αυτά προσδιορίζονται στο πρόγραμμα. Τα μεταπτυχιακά μαθήματα συνήθως συνδυάζουν τη διάλεξη με τη σεμιναριακή μορφή ανάπτυξη κάποιων θεμάτων. Στη διάλεξη, ο διδάσκων/-ουσα αναπτύσσει το θέμα και ακολουθεί συζήτηση. Στο σεμινάριο, ένας ή περισσότεροι φοιτητές έχουν την ευθύνη να παρουσιάσουν ένα ζήτημα που εξειδικεύει ορισμένες πλευρές της διάλεξης και να θέσουν τις βάσεις για μια συστηματική, εις βάθος συζήτηση με τους συναδέλφους του. Ο ακριβής κύκλος των διαλέξεων και των σεμιναρίων μαζί με την προτεινόμενη βιβλιογραφία

αναγράφονται στον οδηγό του μαθήματος. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/-τριες αξιολογούνται στη βάση της προφορικής συμμετοχής, των σεμιναρίων που παρουσιάζουν και των γραπτών εργασιών που εκπονούν κατά μάθημα.

Οι απόφοιτοι του προγράμματος έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν ερευνητική πρόταση για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στο Τμήμα, η οποία, αν εγκριθεί, επιτρέπει στον υποψήφιο/-α διδάκτορα να εργαστεί για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας υπάρχει τακτική συνεργασία ανάμεσα στον ερευνητή/-τρια φοιτητή/-τρια και στον επόπτη/-τρια καθηγητή/-τρια. Η τελική αξιολόγηση και κρίση της διδακτορικής διατριβής γίνεται από επταμελή εξεταστική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν ο επιβλέπων/-ουσα καθηγητής/-τρια, τα άλλα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής και δύο άλλα μέλη ΔΕΠ του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ και της ίδιας ή συγγενούς επιστημονικής ειδικότητας.

Η ανθρωπολογική και ιστορική προσέγγιση του πολιτικού, η ιστορία των πόλεων, οι χωρικές προσεγγίσεις του φύλου, της ταυτότητας και γενικότερα του πολιτισμού, το φύλο, η σεξουαλικότητα και η ιδιότητα του πολίτη, η υγεία, το σώμα και η βιοπολιτική, η κοινωνική και πολιτισμική συγκρότηση της ψυχικής ασθένειας, η συγγένεια, οι τεχνολογικοί μετασχηματισμοί και οι νέες μορφές συσχετικότητας, η εθνογραφία του σχολείου, του αθλητισμού, του ασκητισμού, η θρησκεία και η μετανάστευση, η παιδική και νεανική ηλικία, το φύλο και η εθνική ταυτότητα στη λογοτεχνία, η γελοιογραφία και η πολιτική κριτική, οι πρακτικές της ανάγνωσης σε σχέση με την ταυτότητα και την πολιτική αποτελούν παραδείγματα των τομέων της διδακτορικής έρευνας που διεξάγεται στο Τμήμα μας. Την εύρυθμη λειτουργία του Προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών εγγυάται η μακρά εμπειρία του Τμήματος στη προσφορά μεταπτυχιακών κύκλων μαθημάτων.

2. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία»

ΑΡΘΡΟ 1. ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το Πρόγραμμα διοικείται από την Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Τμήματος Η Γ.Σ.Ε.Σ. αποτελεί το αρμόδιο όργανο για θέματα εποπτείας, σχεδιασμού και αξιολόγησης μεταπτυχιακών σπουδών εν γένει και κατά συνέπεια εκφράζει την πολιτική του Τμήματος σχετικά με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Την Γ.Σ.Ε.Σ. απαρτίζουν ο Πρόεδρος του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ και δύο εκπρόσωποι των μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών.

Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζεται Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και συντονισμό της Λειτουργίας του Προγράμματος. Η Σ.Ε. απαρτίζεται από τρία μέλη ΔΕΠ του Τμήματος που έχουν αναλάβει έργο στα πλαίσια του ΠΜΣ. Η Σ.Ε. είναι επίσης αρμόδια για τον καθορισμό των ειδικότερων υποχρεώσεων των μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών που παρακολουθούν το Πρόγραμμα.

Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. επίσης ορίζεται μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή ως Διευθυντής Μεταπτυχιακών Σπουδών με έργο την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής του Π.Μ.Σ. Στον Διευθυντή Σπουδών μπορεί να επιτραπεί μερική απαλλαγή από τα διδακτικά του καθήκοντα. Ο Διευθυντής Σπουδών προεδρεύει της Συντονιστικής Επιτροπής, συντονίζει το προσωπικό του Προγράμματος, εποπτεύει των εργασιών του και εφαρμόζει τις αποφάσεις και υποδείξεις των ανωτέρω συλλογικών οργάνων του Προγράμματος. Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. επίσης ορίζεται ως Αναπληρωτής Διευθυντής Μεταπτυχιακών Σπουδών μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή. Ο Αναπληρωτής Διευθυντής αντικαθιστά στα καθήκοντά του τον Διευθυντή όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται.

Τα Όργανα του Πανεπιστημίου Αιγαίου που επίσης συμμετέχουν στην οργάνωση και την εν γένει λειτουργία του ΠΜΣ είναι τα εξής:

– Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ είναι αρμόδια για κάθε θέμα διοικητικού ή οργανωτικού χαρακτήρα που σχετίζεται με τις μεταπτυχιακές σπουδές.

– Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, αρμόδια για τον συντονισμό και την εποπτεία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων όλων των Τμημάτων.

ΑΡΘΡΟ 2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία υλοποιείται από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Το Πρόγραμμα λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 10 έως 12 του ν. 2083/92.

ΑΡΘΡΟ 3. Αντικείμενο-Σκοπός

Σκοπός του προτεινόμενου προγράμματος είναι η εξειδίκευση σε ορισμένους τομείς της κοινωνικής και ιστορικής ανθρωπολογίας, η εμβάθυνση στις μεσογειακές, βαλκανικές και ευρωπαϊκές ανθρωπολογικές και ιστορικές σπουδές, η προαγωγή της ανθρωπολογικής έρευνας στη νεοελληνική κοινωνία και ιστορία (από το 19ο αιώνα μέχρι σήμερα) με συγκριτικό προσανατολισμό στον ευρύτερο ιστορικό και πολιτισμικό χώρο στον οποίο εντάσσονται οι κοινωνίες της ελλαδικής χερσονήσου, και τέλος, η κατάρτιση στελεχών εξειδικευμένων στην ανθρωπολογική και ιστορική έρευνα.

Ειδικότερα το Πρόγραμμα σκοπεύει:

–Να προσφέρει στους φοιτητές/-τριές του τις απαραίτητες γνώσεις, εμπειρίες και δεξιότητες που θα τους καταστήσουν ικανούς να επιδιώξουν επαγγελματική σταδιοδρομία σε τομείς επιστημονικής εργασίας που σχετίζονται με την κοινωνική ανθρωπολογία και την ιστορία.

–Να προάγει τις Επιστήμες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας τόσο στον τομέα της θεωρίας όσο και της εμπειρικής έρευνας και των συνεπαγόμενων εφαρμογών της.

ΑΡΘΡΟ 4. Απονεμόμενοι Μεταπτυχιακοί τίτλοι

α.Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ)

Το ΠΜΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master's) με δυνατότητα εξειδίκευσης σε μια από τις παρακάτω κατευθύνσεις:

α. Κοινωνική Ανθρωπολογία

β. Ιστορία

β.Διδακτορικό Δίπλωμα

Το ΠΜΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ απονέμει Διδακτορικό Δίπλωμα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία.

ΑΡΘΡΟ 5. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας ξεκίνησε την λειτουργία Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης διετούς διάρκειας από το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002.

5.1 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Ο ανώτατος αριθμός εισακτέων για κάθε ακαδημαϊκό έτος, καθορίζεται με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. Ο αριθμός των υποψηφίων που τελικά θα επιλεγούν συναρτάται με την επίδοση των υποψηφίων κατά τη διαδικασία επιλογής και μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό εισακτέων που προσδιορίζεται στη σχετική πρόσκληση ενδιαφέροντος.

5.2.Διαδικασία υποβολής αιτήσεων υποψηφίων

Μεταπτυχιακών

Η πρόσκληση ενδιαφέροντος για την υποβολή υποψηφιοτήτων στο ΠΜΣ, δημοσιεύεται τουλάχιστον δύο μήνες πριν το τέλος Ιουνίου και περιέχει όλες τις πληροφορίες για τον τρόπο υποβολής των αιτήσεων, τα απαραίτητα προσόντα, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τα κριτήρια επιλογής. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων ορίζεται από την Γ.Σ.Ε.Σ. Οι αιτήσεις είναι έγκυρες αν υποβληθούν απευθείας στη Γραμματεία του Τμήματος ή ταχυδρομηθούν εντός της παραπάνω προθεσμίας.

5.3.Διαδικασία Επιλογής υποψηφίων για ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής είναι:

–Αίτηση

–Πτυχίο Ανώτατης Σχολής (στην περίπτωση που ο τίτλος έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό ισοτιμίας του ΔΟΑΤΑΠ)

–Αναλυτική βαθμολογία (ισχύει και για όσους αποκτήσουν πτυχίο μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής)

–Υπόμνημα που να αναφέρονται τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου καθώς και τους λόγους για τους οποίους επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε μεταπτυχιακό επίπεδο (1000-2000 λέξεις).

- Βιογραφικό σημείωμα
- Δύο (2) συστατικές επιστολές.
- Διπλώματα ξένων γλωσσών (αν υπάρχουν)
- Εργασία που έχει κατατεθεί κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών.

Στο ΠΜΣ για απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης γίνονται δεκτοί υποψήφιοι οι οποίοι θα πρέπει:

-να είναι πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αντίστοιχων τμημάτων της αλλοδαπής καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων Τ.Ε.Ι., σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 12γ του Ν.2916/2001 (ΦΕΚ 114 τ. Α).

-να επιτύχουν σε γραπτές εξετάσεις που πιστοποιούν τη γνωστική επάρκεια στην αγγλική ή στη γαλλική γλώσσα.

-να επιτύχουν σε προφορική συνέντευξη.

Η αξιολόγηση των υποψηφίων, οι οποίοι μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις:

1.Η πρώτη φάση αφορά τον έλεγχο των τυπικών προσόντων των υποψηφίων. Απαραίτητη προϋπόθεση μετάβασης στην επόμενη φάση είναι η κατάθεση όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών.

2.Στην δεύτερη φάση αξιολόγησης συμμετέχουν όσοι κρίθηκαν επιτυχόντες της α' φάσης και περιλαμβάνει τη διαδικασία των γραπτών εξετάσεων στην ξένη γλώσσα.

3.Η τρίτη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη στην οποία προσέρχονται όλοι οι υποψήφιοι που επέτυχαν στη δεύτερη φάση και πραγματοποιείται στην έδρα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας μετά τις γραπτές εξετάσεις.

Για τον καθορισμό της σειράς επιτυχίας λαμβάνονται υπόψη με συντελεστές βαρύτητας που καθορίζει και μπορεί να αναπροσαρμόζει η Γ.Σ.Ε.Σ.:

- Η επίδοση στην προφορική συνέντευξη
- Η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις γλώσσας
- Ο βαθμός του πτυχίου
- Ο βαθμός σε μαθήματα που ανήκουν σε συναφή γνωστικά αντικείμενα
- Η γενικότερη εικόνα του υποψηφίου που προκύπτει από το υπόμνημα, το βιογραφικό σημείωμα και τις συστατικές επιστολές.

5.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζει Επιτροπή Εισαγωγής αποτελούμενη από 3 (τρία) τακτικά και 2 (δύο) αναπληρωματικά μέλη ΔΕΠ η οποία, μετά την ολοκλήρωση των εξετάσεων, συνυπολογίζοντας τις επιδόσεις των υποψηφίων στα προαναφερθέντα κριτήρια επιλογής, καταρτίζει κατάλογο επιλογής των επιτυχόντων και επιλαχόντων και παρουσιάζει τις προτάσεις της στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται και κοινοποιούνται ταχυδρομικώς στους ενδιαφερόμενους. Οι τελευταίοι καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτά εντός 7 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξη τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα.

Η μη απάντηση μέσα στην παραπάνω προθεσμία από υποψήφιο που έχει επιλεγεί, ισοδυναμεί με παραίτηση από την υποψηφιότητά του. Εφόσον υπάρξουν παραιτήσεις η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον σχετικό κατάλογο επιλαχόντων.

5.5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα. Επιπλέον συνυπολογίζεται η επιτυχής διεκπεραίωση της διαδικασίας έρευνας, συγγραφής και υποστήριξης της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης, καθώς και η συμμετοχή του σπουδαστή στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του προγράμματος.

5.6.1. ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση των υποχρεώσεων των φοιτητών/-τριών κατά τη διάρκεια τριών διδακτικών εξαμήνων και ακολούθως η εκπόνηση Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης (διπλωματικής εργασίας) η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί σε διάστημα όχι μικρότερο του ενός εξαμήνου και όχι μεγαλύτερο των δύο εξαμήνων.

5.6.2. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Για κάθε μεταπτυχιακό/-ή φοιτητή/-τρια η Γ.Σ.Ε.Σ. μετά από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής ορίζει σύμβουλο-καθηγητή από το σύνολο των διδασκόντων στο πρόγραμμα. Ο σύμβουλος καθηγητής παρακολουθεί την πορεία του φοιτητή/-τριας, τον συμβουλεύει σε ακαδημαϊκά, οργανωτικά ή διοικητικά θέματα και εισηγείται σε ζητήματα που αφορούν τον συγκεκριμένο/-η φοιτητή/-τρια. Ο ορισμός του συμβούλου – καθηγητή γίνεται αμέσως με την εγγραφή του στο ΠΜΣ και αποβλέπει στην άμεση προσφορά υπηρεσιών για τον προσδιορισμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και την επιλογή του προγράμματος μαθημάτων.

5.6.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτούνται 36 διδακτικές μονάδες από μαθήματα που προσφέρονται στο Π.Μ.Σ και την εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας Ειδίκευσης.

Οι διδακτικές μονάδες του κάθε μαθήματος είναι τρεις (3) και αντιστοιχούν σε τρεις ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης αντιστοιχεί σε εννέα διδακτικές μονάδες.

Τα μαθήματα των δύο πρώτων εξαμήνων είναι υποχρεωτικά και η επιτυχής ολοκλήρωσή τους είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την παρακολούθηση του τρίτου εξαμήνου. Κατά το τρίτο εξάμηνο οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα α) στην Ανθρωπολογική ή β) την Ιστορική κατεύθυνση. Οι υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο της κατεύθυνσης που επέλεξαν είναι να παρακολουθήσουν το υποχρεωτικό μάθημα της κατεύθυνσης και ένα τουλάχιστον από τα μαθήματα που προσφέρονται σε αυτήν. Το τρίτο μάθημα μπορούν να επιλέξουν είτε από τα μαθήματα της κατεύθυνσης που δεν επέλεξαν είτε από τα υπόλοιπα προσφερόμενα μαθήματα της κατεύθυνσής τους.

Μετά το τέλος του τρίτου εξαμήνου και την κάλυψη των υποχρεώσεών τους οι φοιτητές εκπονούν τη Μεταπτυχιακή Εργασία τους η ολοκλήρωση της οποίας είναι υποχρεωτική για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος

Το ακριβές πρόγραμμα μαθημάτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος καθορίζεται από την Γ.Σ.Ε.Σ.

5.6.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Οι φοιτητές/-τριες του προγράμματος υποβάλλονται στο τέλος κάθε εξαμήνου σε αξιολόγηση σε όλα τα μαθήματα που διδάχθηκαν στο εξάμηνο αυτό. Οι φοιτητές/-τριες αφενός υπογράφουν στο δελτίο παρουσίας και αξιολόγησης, πιστοποιώντας έτσι τη φυσική τους παρουσία στα μαθήματα και αφετέρου αξιολογούνται από το διδάσκοντα/-ουσα για την προφορική τους συμμετοχή στα μαθήματα. Μέρος ή το σύνολο της αξιολόγησης των φοιτητών/-τριών είναι δυνατόν να καλύπτεται με εργασίες στο αντίστοιχο μάθημα. Οι βαθμολογίες των φοιτητών/-τριών υποβάλλονται από τους διδάσκοντες/-ουσες στη Γραμματεία του Προγράμματος όχι αργότερα από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου των αντίστοιχων χειμερινών και εαρινών εξαμήνων. Η Γραμματεία μεριμνά για την ανάρτηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης στους πίνακες ανακοινώσεων του Προγράμματος.

Αν ένας φοιτητής /-τρια αποτύχει σε κάποιο μάθημα του χειμερινού ή του εαρινού εξαμήνου έχει δικαίωμα να επανεξεταστεί στη δεύτερη εξεταστική. Η δεύτερη εξεταστική τοποθετείται χρονικά τρεις εβδομάδες μετά το τέλος της εξεταστικής περιόδου του εαρινού εξαμήνου.

Κανείς φοιτητής/-τρια δεν δικαιούται να έχει εκκρεμότητα σε περισσότερα από ένα μαθήματα ανά εξάμηνο.

Η δεύτερη εξεταστική για τους φοιτητές/-τριες που έχουν εκκρεμότητα στο 3ο εξάμηνο είναι τρεις εβδομάδες μετά το τέλος της εξεταστικής περιόδου του χειμερινού εξαμήνου.

Ο βαθμός του πτυχίου αποτελεί το σταθμισμένο μέσο όρο των βαθμών των μαθημάτων καθώς και της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης. Η στάθμιση γίνεται ανάλογα με τις διδακτικές μονάδες που αντιστοιχούν στο κάθε ένα από αυτά.

5.6.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Η μεταπτυχιακή εργασία ειδίκευσης είναι συνθετική εργασία που εκτείνεται, όχι περιοριστικά, ανάμεσα σε 12.000 και 15.000 λέξεις, χωρίς τις υποσημειώσεις, τη βιβλιογραφία και τυχόν Παραρτήματα. Βασίζεται σε βιβλιογραφική έρευνα. Μπορεί επίσης να βασίζεται και σε αρχειακή ή

επιτόπια ανθρωπολογική έρευνα. Το θέμα της εργασίας πρέπει να εμπίπτει στα γνωστικά πεδία που καλύπτει το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των εξετάσεων του τρίτου εξαμήνου οι φοιτητές/-τριες τυπικά εισέρχονται στη φάση της εκπόνησης της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης. Για το σκοπό αυτό περιγράφουν το θέμα τους στη στην Γ.Σ.Ε.Σ. καταθέτοντας, στις αρχές του εαρινού εξαμήνου του δεύτερου έτους σπουδών, πρόταση που δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 1000 λέξεις. Η ΓΣΕΣ, αφού προηγηθεί συνεννόηση κάθε φοιτητή/-τρια με τον διδάσκοντα/-ουσα που κρίνεται καταλληλότερος/-η για να επιβλέψει την πραγμάτευση ενός συγκεκριμένου θέματος, επικυρώνει την ανάθεση των διπλωματικών εργασιών και τον ορισμό των αντίστοιχων επιβλεπόντων/-ουσών στις πρώτες συνεδριάσεις του τέταρτου εξαμήνου του προγράμματος.

Η διπλωματική εργασία κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος όχι πριν από τη 15η Ιουνίου του δεύτερου έτους του προγράμματος και μέχρι τη 15η Ιανουαρίου του επόμενου έτους. Εάν η εργασία βαθμολογηθεί κατά μέσο όρο κάτω από πέντε (5) μονάδες, ο φοιτητής/-τρια δικαιούται να καταθέσει εκ νέου βελτιωμένη την εργασία του, όχι πριν από δώδεκα μήνες και μέχρι δεκατέσσερις μήνες μετά τη λήξη της τελευταίας προθεσμίας (όπως αναφέρεται παραπάνω). Η βαθμολογία κάθε μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης κοινοποιείται από τη Γραμματεία του Τμήματος όχι αργότερα από έναν μήνα μετά την κατάθεση της αντίστοιχης εργασίας. Κάθε παράταση της μέγιστης προθεσμίας, όπως αυτή παραπάνω ορίζεται, αποκλείεται για οποιαδήποτε αιτία εκτός από τυχόν σημαντικό κάλυμα λειτουργίας του Πανεπιστημίου.

Η Γραμματεία του Τμήματος μεριμνά για τη διανομή των μεταπτυχιακών εργασιών ειδίκευσης στους εξεταστές. Η αξιολόγηση της εργασίας γίνεται από τριμελή εξεταστική επιτροπή που ορίζεται από την Γ. Σ. Ε. Σ. Αντίγραφο των εργασιών που εξετάζονται με επιτυχία κατατίθενται στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Επίσης, οι φοιτητές/-τριες είναι υποχρεωμένοι να προσκομίσουν στη γραμματεία περίληψη της εργασίας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Η περίληψη αποτελεί μια σύντομη περιγραφή του αντικειμένου, της μεθοδολογίας και των συμπερασμάτων της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης και δεν πρέπει να υπερβαίνει τη μια σελίδα.

5.6.6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Οι φοιτητές/-τριες που είναι εγγεγραμμένοι στο Π.Μ.Σ. είναι υποχρεωμένοι:

–να παρακολουθούν κανονικά και ανελλιπώς τα μαθήματα του ισχύοντος προγράμματος σπουδών και να παρακολουθούν τις επιστημονικές εκδηλώσεις του Τμήματος.

–να υποβάλλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις απαιτούμενες εργασίες.

–να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις.

–να σέβονται και να τηρούν τις αποφάσεις των οργάνων καθώς και την ακαδημαϊκή δεοντολογία.

Η μη τήρηση όλων των παραπάνω, χωρίς σοβαρή και τεκμηριωμένη δικαιολογία, αποτελεί βάση απορριπτικού βαθμού ή αποκλεισμού από το Πρόγραμμα.

5.6.7. ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ – ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα προσφέρει την δυνατότητα υποτροφίας σε μεταπτυχιακούς/-ές φοιτητές/-τριες βάσει των χρηματοδοτικών δεδομένων του Προγράμματος για κάθε ακαδημαϊκό έτος.

Οι υποτροφίες δίνονται με βάση την ακαδημαϊκή επίδοση.

Υποτροφία δεν χορηγείται στις περιπτώσεις:

α) Μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών οι οποίοι λαμβάνουν ήδη υποτροφία από άλλη πηγή

β) Μεταπτυχιακών φοιτητών/-τριών που είναι δημόσιοι υπάλληλοι και

είτε πληρώνονται από κάποια δημόσια πηγή

είτε βρίσκονται σε εκπαιδευτική άδεια μετά αποδοχών

είτε είναι αποσπασμένοι στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η Συντονιστική Επιτροπή του προγράμματος επανεξετάζει ανά τρίμηνο την πλήρωση των προϋποθέσεων για καταβολή υποτροφιών στους μεταπτυχιακούς/-ές φοιτητές/-τριες. Σε περίπτωση που διαπιστώνεται μη τήρηση των προϋποθέσεων καταβολής, η υποτροφία διακόπτεται.

5.6.8. ΑΠΟΝΟΜΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Μετά την επιτυχή εξέταση στα εξαμηνιαία μαθήματα και την έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας, απονέμεται στον Μεταπτυχιακό/-ή Φοιτητή/-τρια το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Στο δίπλωμα αναφέρονται: το ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ο αριθμός του

Διπλώματος και η ημερομηνία απονομής, το όνομα, επώνυμο, όνομα πατέρα, και τόπος καταγωγής του μεταπτυχιακού/-ής φοιτητή/-τριας. Ο τίτλος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης υπογράφεται από κοινού από τον Πρύτανη και τον Προϊστάμενο Γραμματείας ΑΕΙ του Ιδρύματος.

Ο τύπος του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά του όπως: οι διαστάσεις, το χρώμα, το τμήμα, το όνομα, το επώνυμο, το όνομα πατέρα και τον τόπο καταγωγής του διπλωματούχου είναι ο ίδιος με τον τύπο του πτυχίου, όπως αυτός αναλυτικά ορίζεται στην παρ. 6 της απόφασης Β1/721/1989 (Β' 754). Επιπλέον στο μεταπτυχιακό δίπλωμα αναφέρεται η ειδίκευση.

ΑΡΘΡΟ 6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

6.1 ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Στο ΠΜΣ για απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος γίνονται δεκτοί κάθε χρόνο υποψήφιοι οι οποίοι θα πρέπει:

- να είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, την Ιστορία ή σε συναφές γνωστικό αντικείμενο ελληνικού ή ισότιμου ξένου ΑΕΙ.
- να επιτύχουν σε προφορική συνέντευξη.
- να πιστοποιούν την επαρκή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας με την υποβολή σχετικών τίτλων σπουδών. Για τους αλλοδαπούς υποψήφιους επιβάλλεται να γνωρίζουν επαρκώς την Ελληνική γλώσσα.

6.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ

Υποψηφιότητα υποβάλλεται με σχετική αίτηση προς την Γραμματεία του Τμήματος, ύστερα από προκήρυξη του Τμήματος ή με πρωτοβουλία του/της ιδίου/ας ενδιαφερομένου/ης. Στην αίτηση πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς η υποβολή της υποψηφιότητας. Την αίτηση συνοδεύουν:

- αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα
- τίτλοι σπουδών (επίσημα επικυρωμένα αντίγραφα)
- σχέδιο πρότασης διδακτορικής διατριβής (αντικείμενο έρευνας, περιγραφή μεθοδολογίας, επιμέρους στόχοι, αρχική βιβλιογραφία, προσδοκώμενα αποτελέσματα)
- δύο συστατικές επιστολές.

6.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Σε περιπτώσεις που η αίτηση γίνεται μετά από πρωτοβουλία των υποψηφίων, αφού πρώτα γίνει έλεγχος των τυπικών προσόντων των υποψηφίων, συγκροτείται τριμελής Επιτροπή Εισαγωγής από μέλη ΔΕΠ με γνωστικό αντικείμενο συναφές προς το αντικείμενο της προτεινόμενης έρευνας. Μετά από προφορική συνέντευξη και με βάση τις επιστημονικές διαθεσιμότητες του Τμήματος η Επιτροπή εισηγείται προς τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης την αποδοχή ή όχι της υποψηφιότητας.

Σε περιπτώσεις που η αίτηση γίνεται στο πλαίσιο πρόσκλησης ενδιαφέροντος για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών σε συγκεκριμένους επιστημονικούς τομείς η αξιολόγηση των υποψηφίων, οι οποίοι μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, πραγματοποιείται σε δύο φάσεις:

1.Η πρώτη φάση αφορά τον έλεγχο των τυπικών προσόντων των υποψηφίων. Απαραίτητη προϋπόθεση μετάβασης στην επόμενη φάση είναι αφενός η κατάθεση όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών, καθώς και η πιστοποίηση της επάρκειας στην ξένη γλώσσα.

2.Η δεύτερη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη που πραγματοποιείται στην έδρα του Τμήματος.

Για τον καθορισμό της σειράς επιτυχίας λαμβάνονται υπόψη με συντελεστές βαρύτητας που καθορίζει και μπορεί να αναπροσαρμόζει η Γ.Σ.Ε.Σ.:

- 1.Η επίδοση στις Μεταπτυχιακές Σπουδές
- 2.Η επίδοση στην προφορική συνέντευξη
- 3.Προηγούμενη Ερευνητική Δραστηριότητα (αν υπάρχει)

Η Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζει Επιτροπή Εισαγωγής αποτελούμενη από 3 (τρία) τακτικά και 2 (δύο) αναπληρωματικά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος η οποία:

1.Προβαίνει σε προκαταρκτικό έλεγχο πληρότητας των τυπικών προσόντων. Εφόσον ο υποψήφιος πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις συμμετέχει σε προφορική συνέντευξη από την Επιτροπή σε ημερομηνία για την οποία ενημερώνεται εγγράφως και έγκαιρα από την Γραμματεία του Προγράμματος.

2. Με βάση τις επιδόσεις των υποψηφίων σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής, καταρτίζει κατάλογο επιτυχόντων και επιλαχόντων και παρουσιάζει τις προτάσεις της στη Γ.Σ.Ε.Σ. του ΠΜΣ.

3. Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται στους υποψηφίους μετά την επικύρωση των αποτελεσμάτων από τη Γ.Σ.Ε.Σ., αναρτώνται στους πίνακες του Τμήματος και κοινοποιούνται ταχυδρομικώς στους ενδιαφερόμενους. Οι τελευταίοι καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτά εντός 15 ημερών από την ανάρτηση των αποτελεσμάτων αν αποδέχονται ή όχι την ένταξη τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Διδακτορικού Διπλώματος, αποδεχόμενοι τους όρους λειτουργίας του.

4. Η μη απάντηση μέσα στην παραπάνω προθεσμία από υποψήφιο που έχει επιλεγεί, ισοδυναμεί με άρνηση αποδοχής. Εφόσον υπάρξουν αρνήσεις η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον σχετικό πίνακα.

Για τους υποψηφίους που γίνονται δεκτοί, η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης ορίζει τριμελή συμβουλευτική επιτροπή η οποία είναι αρμόδια για την καθοδήγηση και επίβλεψη του υποψήφιου σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εδαφ. β της παρ. 1 του άρθρου 13 και στο εδαφ. Α της παρ. 5 του άρθρου 12 του Ν. 2083/92. Πρόταση για τον ορισμό μελών της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής μπορεί να τεθεί από μέλος ΔΕΠ του οικείου Τμήματος.

6.4. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟ-ΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

Οι υποψήφιοι διδάκτορες έχουν τακτική παρουσία στους χώρους και τις εκδηλώσεις του Πανεπιστημίου. Επίσης έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος σε θέματα συναφή των ερευνητικών τους ενδιαφερόντων, μετά από εισήγηση του επιβλέποντα καθηγητή.

Η Γ.Σ.Ε.Σ. κατά την κρίση της, έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από οποιονδήποτε υποψήφιο διδάκτορα, κατά το πρώτο έτος των σπουδών ή σε οποιοδήποτε ενδιάμεσο στάδιο, την παρακολούθηση ανάλογα προς τις ανάγκες που απαιτεί η ομαλή εξέλιξη της έρευνας και διατριβής του, μαθημάτων από το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα ή τη μελέτη θεματικών ενοτήτων. Η επιτυχής παρακολούθηση αποτελεί προϋπόθεση για την συνέχιση του διδακτορικού.

Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας υπάρχει τακτική συνεργασία ανάμεσα στον υποψήφιο διδάκτορα και στον επιβλέποντα καθηγητή. Ο ερευνητής υποχρεώνεται να υποβάλλει γραπτές εκθέσεις πάνω στην πρόοδο της εργασίας του στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους. Οι υποψήφιοι επίσης παρουσιάζουν σε ετήσια βάση την πρόοδο των σπουδών τους στα πλαίσια των σεμιναρίων.

6.5. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Μετά την εισαγωγή τους στο Τμήμα, και σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των 2 εξαμήνων από τον ορισμό του θέματος της διατριβής, οι υποψήφιοι διδάκτορες καταθέτουν στην τριμελή συμβουλευτική επιτροπή ολοκληρωμένη ερευνητική πρόταση.

Η ερευνητική πρόταση πρέπει να περιέχει την ακριβή περιγραφή των αντικειμένων της έρευνας, καθώς και κάποιες υποθέσεις εργασίας που να δηλώνουν με συστηματικό και τεκμηριωμένο τρόπο τη σκοπιά και τη θεωρητική προβληματική στην οποία εντάσσεται η έρευνα. Πρέπει επίσης να περιγράφει διεξοδικά το πραγματολογικό πεδίο στη βαθύτερη γνώση του οποίου θα συμβάλει η έρευνα και τις ερευνητικές υποθέσεις. Τέλος, η πρόταση πρέπει να συμπεριλαμβάνει τη μεθοδολογία και το χρονοδιάγραμμα της έρευνας.

6.6. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διάρκεια της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έξι (6) διδακτικά εξάμηνα, ούτε μεγαλύτερη από δώδεκα (12). Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να δίδεται παράταση του μέγιστου χρόνου για δύο (2) ακόμη εξάμηνα, ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη πρόταση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνοψης του Τμήματος.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από πρόταση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνοψης είναι δυνατόν να μην προσμετράται συγκεκριμένη χρονική περίοδος στην διάρκεια εκπόνησης της διατριβής.

6.7. ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ – ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ

Η Συμβουλευτική Επιτροπή υποβάλλει προς τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης του Τμήματος έκθεση και ζητά τη σύγκλιση της επταμελούς επιτροπής, η οποία και συγκροτείται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του νόμου. Στην επταμελή εξεταστική επιτροπή συμμετέχουν ο επιβλέπων καθηγητής, τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και τέσσερα άλλα μέλη ΔΕΠ του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι., της ίδιας ή συγγενούς επιστημονικής ειδικότητας. Τα τρία τουλάχιστον από τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του καθηγητή.

Μετά την υποβολή της έκθεσης της Συμβουλευτικής Επιτροπής ο υποψήφιος διδάκτωρ υποβάλλει προς εξέταση τη διδακτορική διατριβή με πρωτοκολλημένη αίτηση προς τη Γραμματεία του Τμήματος. Η συγγραφή της διατριβής πραγματοποιείται στην ελληνική γλώσσα. Για τους μη έχοντες την ελληνική ως μητρική γλώσσα είναι δυνατή, μετά από έγκριση της Γ.Σ., η συγγραφή της διατριβής στην αγγλική ή γαλλική γλώσσα με εκτενή περίληψη στην ελληνική (1500-3000 λέξεις).

Η διδακτορική διατριβή υποβάλλεται σε 8 αντίτυπα σχήματος Α4, σταθερά συρραμμένα, με ενάμιση διαστήματα και γράμματα μεγέθους 12 στιγμών. Στο εξώφυλλο αναφέρονται οι ενδείξεις: α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ – ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ – ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, β) το όνομα και επώνυμο του υποψήφιου διδάκτορα, γ) ο τίτλος της Διατριβής, δ) η ένδειξη Διδακτορική Διατριβή, ε) η έδρα του Τμήματος και ζ) το έτος. Στο εσώφυλλο αναγράφονται τα ονόματα του Επιβλέποντα Καθηγητή και των μελών της Τριμελούς Επιτροπής καθώς και η φράση: «η έγκριση διδακτορικής διατριβής από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα». Στην αρχή της Διατριβής δίδεται περίληψη (όχι μεγαλύτερη από 1000 λέξεις) και ακολουθούν ο πίνακας περιεχομένων, το κυρίως κείμενο, η βιβλιογραφία και τα τυχόν Παραρτήματα. Το κείμενο της διατριβής δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 70.000 λέξεις, εξαιρουμένων των Παραρτημάτων.

Τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής μελετούν τη Διατριβή που τους διαβίβασε η Γραμματεία του Τμήματος και αποφαινόμενοι αν η Διατριβή γίνεται δεκτή ως έχει, αν πρέπει να παραπεμφθεί στον υποψήφιο διδάκτορα για συμπληρώσεις ή/και διορθώσεις ή αν απορρίπτεται. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας διόρθωσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 2 μήνες. Η απόφαση της Εξεταστικής Επιτροπής διατυπώνεται σε πρακτικό, που συντάσσεται με τη μέριμνα του Επιβλέποντα Καθηγητή και υπογράφεται από όλα τα μέλη της. Το πρακτικό διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του Τμήματος και κοινοποιείται στον υποψήφιο διδάκτορα. Η Εξεταστική Επιτροπή με ευθύνη του Επιβλέποντα Καθηγητή, προτείνει στον Πρόεδρο του Τμήματος ημέρα και ώρα της δημόσιας δοκιμασίας του υποψήφιου διδάκτορα αμέσως μετά την κατάθεση της εισήγησής τους, εφόσον η διατριβή έγινε δεκτή ως κατατέθηκε, ή αμέσως μετά την κατάθεση του οριστικού κειμένου, μετά την τυχόν αναπομπή της στον υποψήφιο διδάκτορα για συμπληρώσεις ή /και διορθώσεις. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας διόρθωσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 2 μήνες. Δεύτερη αναπομπή δεν επιτρέπεται. Σε περίπτωση απόρριψης της Διατριβής η Εξεταστική Επιτροπή μπορεί να εισηγηθεί τη χορήγηση πιστοποιητικού μεταπτυχιακής έρευνας, εάν κρίνει ότι η έρευνα είναι ικανοποιητική έστω και αν δεν μπορεί να γίνει δεκτή ως διδακτορική διατριβή.

Η προφορική δοκιμασία του υποψήφιου διδάκτορα γίνεται δημόσια σε τόπο και χρόνο που ορίζεται δέκα τουλάχιστον μέρες πριν με πρόσκληση του Προέδρου του Τμήματος. Η πρόσκληση κοινοποιείται στον υποψήφιο διδάκτορα, στα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, στα μέλη ΔΕΠ και στους υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος και τοιχοκολλείται στις πινακίδες ανακοινώσεων του Τμήματος σε τρία τουλάχιστον περίβλεπτα σημεία των κτιρίων του Πανεπιστημίου.

Στη διαδικασία της προφορικής δοκιμασίας προεδρεύει ο Πρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής. Ο λόγος δίνεται πρώτα στον υποψήφιο διδάκτορα, ο οποίος παρουσιάζει με τη βοήθεια σύντομων σημειώσεων και σε χρόνο που δεν υπερβαίνει τα 30 λεπτά, το αντικείμενο της διατριβής του, τον τρόπο έρευνας και εργασίας του, τα πορίσματά του, και παρουσιάζει τα σημεία που κατά τη γνώμη του συνιστούν το πρωτότυπο της διατριβής, καθώς και τη συμβολή της στην ανάπτυξη της επιστήμης. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος δίνει το λόγο σε καθένα από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής. Τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής θέτουν ερωτήματα στον υποψήφιο διδάκτορα σχετικά με το θέμα της διατριβής του, το αντικείμενο και τα συμπεράσματα της έρευνάς του. Η συνολική προφορική δοκιμασία δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από τρεις ώρες.

Μετά το τέλος της δοκιμασίας η Εξεταστική Επιτροπή αποσύρεται σε σύσκεψη και αξιολογεί τη διατριβή, την επιστημονική επάρκεια και τη συνολική προφορική δοκιμασία του υποψήφιου διδάκτορα, και τον βαθμολογεί στην κλίμακα: «άριστα», «πολύ καλά», «καλά», «ανεπαρκής». Θεωρείται εγκεκριμένη ως διατριβή και επιτυχών ο υποψήφιος διδάκτωρ που συγκέντρωσε τη σύμφωνη γνώμη τουλάχιστον πέντε μελών της Επιτροπής, και βαθμό κατά πλειοψηφία τουλάχιστον «καλά». Η απόφαση της Εξεταστικής Επιτροπής αναγγέλλεται στον υποψήφιο διδάκτορα ενώπιον του ακροατηρίου της προφορικής δοκιμασίας. Το πρακτικό της Εξεταστικής Επιτροπής υπογεγραμμένο από όλα τα μέλη της

διαβιβάζεται στη Γ.Σ.Ε.Σ. από τον πρόεδρό της. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας δεν πρέπει να υπερβαίνει το 1 εξάμηνο.

Σε περίπτωση που η επταμελής εξεταστική επιτροπή ζητήσει αλλαγές ή/και διορθώσεις στο κείμενο της διατριβής, τότε ακολουθείται η εξής διαδικασία: α) οι διορθώσεις καταγράφονται σε ειδικό έντυπο δελτίο αντίγραφο του οποίου δίδεται στον υποψήφιο β) οι αλλαγές ή/και διορθώσεις πρέπει να πραγματοποιηθούν σε διάστημα δύο μηνών και ελέγχονται από μέλος της τριμελούς επιτροπής το οποίο και υπογράφει το δελτίο γ) το δελτίο κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος και αποτελεί προϋπόθεση για την ορκωμοσία του/της υποψηφίου.

ΑΡΘΡΟ 7. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΜΣ

Η Γ.Σ.Ε.Σ. έχει τη δυνατότητα να τροποποιεί διατάξεις του παρόντος κανονισμού λειτουργίας. Οι τροποποιήσεις εγκρίνονται από τη Σύγκλητο Ειδικής Σύνοψης του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

3. Προσφερόμενα μαθήματα

Α΄ Εξάμηνο

1. Κοινωνική και πολιτική ιστορία του Αρχαίου Κόσμου (Υποχρεωτικό)
2. Θεωρία και ιστορία της σύγχρονης ανθρωπολογικής σκέψης (Υποχρεωτικό)
3. Οικογένεια στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία (Υποχρεωτικό)

Β΄ Εξάμηνο

4. Ζητήματα πολιτικής και οικονομικής Ανθρωπολογίας (Υποχρεωτικό)
5. Ανθρωπολογία της θρησκείας, τελετουργίας και συμβολικών συστημάτων (Υποχρεωτικό)
6. Ιστορικές προσεγγίσεις του εθνικού φαινομένου (Υποχρεωτικό)

Γ΄ Εξάμηνο: Ανθρωπολογική κατεύθυνση

7. Εθνογραφία της Ελλάδας και της Νότιας Ευρώπης (Υποχρεωτικό Κατεύθυνσης)
8. Ανθρωπολογία της συγγένειας και του φύλου (Επιλογής)
9. Ειδικά θέματα Ανθρωπολογίας: Ανθρωπολογία της εκπαίδευσης (Επιλογής)

Γ΄ Εξάμηνο: Ιστορική κατεύθυνση

10. Ζητήματα Ιστορικής Ανθρωπολογίας: Η βία στους πρώιμους νεότερους χρόνους (Υποχρεωτικό Κατεύθυνσης)
11. Ειδικά θέματα ιστοριογραφίας. Το τεκμήριο: Αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή ιστοριογραφία (Επιλογής)
12. Πολιτική και κοινωνική ιστορία της Νεότερης Ελλάδας (Επιλογής)

Δ΄ Εξάμηνο

Μεταπτυχιακή Εργασία Ειδίκευσης

4. Περιλήψεις μαθημάτων

ΚΙΑ-1 Κοινωνική και πολιτική ιστορία του Αρχαίου Κόσμου. Πολιτική και κοινωνία στην ελληνική πόλη-κράτος: ζητήματα ενότητας και διχασμού

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Βασίλης Αναστασιάδης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η αρχαιοελληνική πόλη-κράτος παρουσιάζεται από πολλούς μελετητές ως εξέχον παράδειγμα κοινωνικής και πολιτικής ενότητας, την ίδια ακριβώς στιγμή που μια αντίπαλη μερίδα τους επικαλείται την ίδια την κλασική ιστοριογραφία για να αναδείξει την πόλη σε εστία φατριασμού και πυρήνα κάθε λογής εσωτερικής σύγκρουσης. Στο συγκεκριμένο μάθημα αναδεικνύονται οι συνεκτικές αλλά και οι φυγόκεντρες δυνάμεις οι οποίες εκλύονται μέσα στην πόλη, η στάση των διανοουμένων απέναντι σε αυτές, αλλά και συγκεκριμένα γεγονότα που κατεξοχήν συνδέονται με τη διαχείριση της ανισότητας και της βίας. Η θρησκεία, η νοοτροπία, καθώς και ο

ιδιοσυγκρασιακός χαρακτήρας των ελληνικών ανταγωνιστικών αξιών και του ατομισμού, συνιστούν κύριους άξονες των θεμάτων που αναπτύσσονται.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-2 Θεωρία και ιστορία της σύγχρονης ανθρωπολογικής σκέψης

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα παρουσιάζει τη μέθοδο και το αντικείμενο της κοινωνικής ανθρωπολογίας υπό το πρίσμα των διαφορετικών θεωρητικών παραδόσεων του 20ου αιώνα και σε σχέση με τις πολιτικές διαστάσεις του ανθρωπολογικού εγχειρήματος. Οι διαφορετικές θεωρίες εξετάζονται στο πλαίσιο των ιστορικών συνθηκών διαμόρφωσής τους τόσο αυτοτελώς όσο και μέσα από εθνογραφικές «εφαρμογές» τους. Στο πρώτο μέρος σχολιάζονται οι ιστορικές τάσεις της σύγχρονης ανθρωπολογίας και οι "εθνικές" σχολές (Αγγλική, Αμερικανική, Γαλλική), η πρόταση του εξελικτισμού για μια φυσική επιστήμη του κοινωνικού και ο βιολογικός ουνιβερσαλισμός, η τομή με τον εξελικτισμό και τη Βικτωριανή ανθρωπολογία και η γένεση του σύγχρονου ανθρωπολογικού παραδείγματος που βασίζεται στη συμμετοχική παρατήρηση και την εθνογραφία καθώς και η θεωρία της κοινωνικής δομής. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται η επίδραση της δομικής γλωσσολογίας στην ανθρωπολογία και ο ανθρωπολογικός δομισμός του Levi-Strauss η επίδραση του δομισμού στο μαρξισμό και οι κριτικές στον δομισμό όπως η θεωρία της πρακτικής του Bourdieu και η θεωρία της δομοποίησης. Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται η ερμηνευτική ανθρωπολογία και οι σύγχρονες συζητήσεις για την ανθρωπολογική έννοια του πολιτισμού, η θεωρία της κατασκευής στην ανθρωπολογία και οι καταβολές της στις σύγχρονες πολιτικές της ταυτότητας, η κριτική του εθνογραφικού ρεαλισμού υπό το πρίσμα της κειμενικότητας και της χωρικής αποδόμησης και οι εναλλακτικές μορφές εθνογραφίας που βασίζονται στη διατοπικότητα, τη διαλογικότητα και τον αναστοχασμό, οι μετα-κουλτουραλιστικές και μετα-αποικιακές προσεγγίσεις του πολιτισμού και οι επιπτώσεις τους στη μελέτη της πολιτισμικής διαφοράς (σε σχέση με το φύλο, τη φυλή, το έθνος και την τάξη) και τέλος οι σύγχρονες ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της «παγκοσμιοποίησης».

ΣΤΟΧΟΙ: Παροχή βασικών γνώσεων στα πεδία της ανθρωπολογικής θεωρίας και της εθνογραφικής παραγωγής της ανθρωπολογικής γνώσης καθώς και εξειδίκευση σε ορισμένες πτυχές τους που θα επiléξει ο φοιτητής.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Με βάση γραπτές εργασίες και προφορική επίδοση στο σεμιναριακό μάθημα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-3 Ανθρωπολογία της θρησκείας, τελετουργίας και συμβολικών συστημάτων

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Θεόδωρος Παραδέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αναφέρεται στους τρόπους που προσεγγίζονται, αναλύονται και ερμηνεύονται οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και τα θρησκευτικά και κοσμικά τελετουργικά και συμβολικά συστήματα. Συζητούνται σε βάθος οι ανθρωπολογικές θεωρίες και προσεγγίσεις της θρησκείας. Αναλύονται τα συστήματα ταξινόμησης και δόμησης της ανθρώπινης εμπειρίας, η λογική της μαγικής σκέψης και πρακτικής, η τελετουργική πρακτική και οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις στο συμβολισμό. Εξετάζονται επίσης θέματα γνωστικής ανθρωπολογίας, καθώς και ανθρωπολογίας του προσώπου, των συναισθημάτων και του σώματος.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-4 Ζητήματα πολιτικής και οικονομικής Ανθρωπολογίας

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα περιλαμβάνει τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται οι βασικές προσεγγίσεις της έννοιας του «οικονομικού», εξετάζονται η εμπορευματική ανταλλαγή, το δώρο και ο αντιπραγματισμός, ενώ επιπλέον σχολιάζονται παραδειγματικά ανθρωπολογικών θεωρήσεων για τα υλικά αντικείμενα. Τα τελευταία αναλύονται ως εμπορευματικά αγαθά από μια πολιτικο-οικονομική οπτική ή ως φορείς συμβολικών νοημάτων. Εξετάζονται ακόμα διάφορες αντιλήψεις για την ηθική και το συμβολισμό του χρήματος καθώς και αναλυτικές προσεγγίσεις της κατανάλωσης. Η δεύτερη ενότητα καλύπτει βασικά ζητήματα της ανθρωπολογίας του τουρισμού και παρουσιάζει, από μια κριτική σκοπιά, παλαιότερους και νεότερους προβληματισμούς

πάνω σε ζητήματα συναφή με τον κοινωνικο-οικονομικό μετασχηματισμό – όπως, για παράδειγμα, την πηγή προέλευσης της κοινωνικής αλλαγής και τη σχέση μεταξύ δομής και δράσης. Στην τρίτη ενότητα του μαθήματος αναλύεται η σχέση της πολιτικής ανθρωπολογίας με την πολιτική επιστήμη και παρουσιάζονται παραδείγματα από μη δυτικές κοινωνίες που καθιέρωσαν την προβληματική της πολιτικής ανθρωπολογίας. Τέλος, εξετάζονται οι κυριότερες προσεγγίσεις του εθνικού και του εθνοτικού (ethnic) φαινομένου και σχολιάζεται η σχέση μεταξύ των σχετικών όρων και αναλυτικών κατηγοριών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον εθνικισμό ως πολιτισμική διαδικασία συγκρότησης της ταυτότητας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

KIA-5 Οικογένεια στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση βασικών όψεων της ιστοριογραφίας της οικογένειας και παρακολουθεί τη συζήτηση του πεδίου με τις αντίστοιχες έρευνες στον χώρο της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος παρουσιάζονται οι σύγχρονες ιστοριογραφικές τάσεις στο πεδίο της ιστορίας της οικογένειας στον ευρωπαϊκό χώρο. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται βασικά στις μελέτες σχετικά με τις μορφές εγκατάστασης και οικιακής οργάνωσης, τις πρακτικές μεταβίβασης και τις οικογενειακές στρατηγικές, τις ενδοοικογενειακές σχέσεις, τον ευρωπαϊκό οικογενειακό και συζυγικό πολιτισμό (15ος-19ος αιώνες).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Να εξοικειώσει τους φοιτητές με την έρευνα στο πεδίο της ιστορίας της συγγένειας και της οικογένειας

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις και συμμετοχή στο σεμινάριο, γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

KIA-6 Ιστορικές προσεγγίσεις του εθνικού φαινομένου

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χάρης Εξερχζόγλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα εξετάζει το εθνικό φαινόμενο ως ένα σύγχρονο φαινόμενο, προϊόν και συντελεστή της νεωτερικότητας. Στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη της ιστορικότητας και της πολυπλοκότητας του εθνικού φαινομένου στη βάση της πλούσιας θεωρητικής συζήτησης αλλά και των εξειδικευμένων μελετών των τελευταίων δύο δεκαετιών. Κεντρικά παραδείγματα που εξετάζονται αφορούν την ανάλυση του εθνικού φαινομένου στην Ευρώπη (Γαλλία-Γερμανία- Βαλκανικά κράτη) αλλά και σε μη-ευρωπαϊκούς χώρους, (Ινδία, Μέση Ανατολή, Αφρική) κυρίως τις αποικιακές και μετα-αποικιακές φάσεις τους. Η οργάνωση του μαθήματος στηρίζεται στις παρακάτω ενότητες. Α) Η γνώση για το έθνος: Εθνικά αφηγήματα και εθνικές κουλτούρες, Β) Οι πολιτικές της εθνικής συγκρότησης, Γ) Εθνικισμός –Αποικιοκρατία- Μεταποικιοκρατία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

KIA-A- 1 Εθνογραφία της Ελλάδας και της Νότιας Ευρώπης

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Πανόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα παρουσιάζει εθνογραφικές μελέτες που αφορούν τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία και τις άλλες κοινωνίες της νότιας Ευρώπης, με άξονα τη διαπολιτισμική σύγκριση. Οι δύο πρώτες ενότητες αναφέρονται στην ιστορία της εθνογραφικής έρευνας στον συγκεκριμένο χώρο, ως προς τις μεθοδολογικές τάσεις και τις εξειδικεύσεις σε αντικείμενα και πεδία ενδιαφέροντος. Στη συνέχεια παρουσιάζονται πιο αναλυτικά τα αντικείμενα στα οποία εστιάστηκε η ανθρωπολογική έρευνα στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή της νότιας Ευρώπης, όπως οι μορφές και οι πολιτισμικές σημασίες της συγγένειας και της οικιακής ομάδας, οι ιδεολογίες των φύλων, τα σύμβολα και οι πολιτισμικές εκδοχές τη θηλυκότητας και του ανδρισμού, οι μορφές δράσης γυναικών και ανδρών, οι πολιτισμικές δυναμικές της πολιτικής ζωής και η συγκρότηση της νεοελληνικής πολιτισμικής και εθνικής ταυτότητας.

ΣΤΟΧΟΙ: Σ' αυτό το σεμιναριακό μάθημα θα εξετάσουμε πώς έχει εφαρμοστεί στο παρελθόν και πώς εφαρμόζεται σήμερα η προβληματική της κοινωνικής ανθρωπολογίας στη μελέτη της ελληνικής κοινωνίας και των άλλων κοινωνιών της νότιας Ευρώπης. Θα εστιάσουμε ιδιαίτερα στην πρόσφατη μεθοδολογική και θεματολογική ανανέωση της ελληνικής και ευρωπαϊκής εθνογραφίας, που ήρθε ως αποτέλεσμα της εφαρμογής, στη μελέτη της κοινωνίας και του πολιτισμού, των νεότερων θεωρητικών

αναζητήσεων και προβληματικών που αναπτύχθηκαν στις ανθρωπολογικές σπουδές κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Θα συγκρίνουμε, τέλος, τις εθνογραφικές προσεγγίσεις Ελλάδας, Μεσογείου και νότιας Ευρώπης ως προς την έκταση, τη θεματολογία, τη μεθοδολογία, καθώς και ως προς τις πολιτικές διαστάσεις της ανάδειξης ενός γεωγραφικού χώρου σε ερευνητικό αντικείμενο.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, προφορικές παρουσιάσεις από τους φοιτητές/ φοιτήτριες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, μικρές γραπτές εργασίες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, μεγάλη γραπτή εργασία στο τέλος του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-A-2 Ανθρωπολογία της συγγένειας και του φύλου

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βενετία Καντσά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η συζήτηση για τη σχέση φύσης και πολιτισμού είναι το κατεξοχήν ερώτημα που έχει απασχολήσει, και συνεχίζει να απασχολεί την ανθρωπολογία. Αρχικά μέσα από μια συζήτηση για τη φυλή, αργότερα για τη συγγένεια, και στη συνέχεια για το φύλο και τη σεξουαλικότητα, το ενδιαφέρον για τη σχέση «φύση και πολιτισμός», «βιολογία και συγγένεια/φύλο/σεξουαλικότητα», συνεχίζει να κεντρίζει το ενδιαφέρον, αφού φαίνεται να αφορά, σε τελευταία ανάλυση, ζητήματα ταξινόμησης, ένταξης, και αποκλεισμού.

Στα πλαίσια του μαθήματος επιχειρείται η παρουσίαση και ανάλυση των κυριότερων ανθρωπολογικών προσεγγίσεων που αφορούν στη μελέτη της συγγένειας, του φύλου, και της σεξουαλικότητας. Εξετάζονται οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της συγγένειας από τα τέλη του 19^{ου} αι. μέχρι σήμερα, αναλύεται το ζήτημα της έμφυλης διαφοροποίησης, παρουσιάζονται οι θεωρίες της κατασκευής και της επιτελεστικότητας, και προσεγγίζεται κριτικά η άποψη ότι οι πλέον διαδεδομένες κοινωνικές μας σχέσεις, συγγενικές, έμφυλες ή σεξουαλικές βασίζονται στη «βιολογία» ή τη «φύση».

Πιο συγκεκριμένα, θα μας απασχολήσουν η σημασία της μελέτης της συγγένειας στην ανθρωπολογία και η σύνδεσή της ως ερευνητικού πεδίου με τα θεωρητικά ρεύματα του εξελικτικισμού, του δομολειτουργισμού και του δομισμού κατά την διάρκεια 19^{ου} και 20^{ου} αι., η ανθρωπολογική ενασχόληση με τις γυναίκες ως υποκείμενα της έρευνας και η μετατόπιση του ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος στους πολλαπλούς τρόπους σχηματισμού των έμφυλων υποκειμένων και της διαπραγμάτευσης των έμφυλων σχέσεων, η επίδραση της θεωρίας της παραστασιακής επιτέλεσης και της queer θεωρίας στην ανάλυση του φύλου και της σεξουαλικότητας, η εκ νέου ανθρωπολογική στροφή, στο τέλος του 20^{ου} και τις αρχές του 21^{ου} αι., στη μελέτη της συγγένειας, και η εμφάνιση των ενονομαζόμενων «νέες μελέτες της συγγένειας»—οι οποίες μελετούν τη χρήση νέων μεθόδων αναπαραγωγής, την εμφάνιση νέων τρόπων συμβίωσης και καινούργιων μορφών γαμήλιων σχέσεων, τη σύνδεση συγγένειας και σεξουαλικότητας και την δημιουργία οικογενειών από άτομα με ομόφυλες ερωτικές πρακτικές.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η ανάλυση των κοινωνικών και πολιτισμικών συμφοραζόμενων μέσα στα οποία αναδύονται κάθε φορά τα συστήματα της συγγένειας, οι εννοιολογήσεις του φύλου, και οι αντιλήψεις περί σεξουαλικότητας μέσα από συγκεκριμένα εθνογραφικά παραδείγματα σε διαφορετικούς πολιτισμούς. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, προβληματοποιείται η ίδια η εννοιολογηση του φύλου και της συγγένειας μέσα από την ενασχόληση με θεωρητικές προσεγγίσεις που αναλύουν το φύλο και τη συγγένεια ως επιτελεστικές πρακτικές.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση και σχολιασμός κειμένων, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Η επιτυχής ολοκλήρωση του πρώτου έτους σπουδών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-A-3 Ειδικά θέματα Ανθρωπολογίας. Ανθρωπολογία της εκπαίδευσης

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έφη Πλεξουσάκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα παρουσιάζει θεωρητικές μελέτες για τη σχέση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την κοινωνία και τον πολιτισμό και εθνογραφικές έρευνες με αντικείμενο το σχολείο σε συγκεκριμένα ιστορικά και πολιτισμικά συμφοραζόμενα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη συγκριτική προσέγγιση κοινωνιών της Νότιας Ευρώπης υπό το πρίσμα των πολιτισμικών νοημάτων της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των αξιών που συνδέονται με το σχολείο και τη μόρφωση.

Στις ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της εκπαίδευσης διακρίνονται δύο βασικές ερευνητικές κατευθύνσεις. Ο πρώτος στρέφεται γύρω από τη θέση και το ρόλο που έχει το σχολείο σε διαφορετικές κοινωνίες και σε διαφορετικά μέρη του κόσμου, από την οπτική γωνία της «πολιτισμικής

μεταβίβασης», όπως την επεξεργάστηκε, κατά κύριο λόγο, η αμερικανική ανθρωπολογία. Από αυτή την οπτική το «δυτικό» σχολείο ως επίσημη μορφή εκπαίδευσης στο σύγχρονο κόσμο είναι μία από τις μορφές πολιτισμικής μεταβίβασης και η διαπολιτισμική σύγκριση διαφορετικών πρακτικών ανατροφής και κοινωνικοποίησης των παιδιών συνιστά τον πυρήνα αυτής της προσέγγισης. Στη διεύρυνση αυτής της προβληματικής, το σχολείο νοείται ως χώρος που διέπεται από ιδιαίτερους πολιτισμικούς κώδικες που φέρουν τη σφραγίδα της «Δύσης» και μάλιστα των μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων, και τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούν τις λεκτικές και μη λεκτικές ανταλλαγές στο σχολείο ως μορφές διαπολιτισμικής επικοινωνίας οι οποίες εγγράφονται σε συγκεκριμένες σχέσεις ιεραρχίας.

Σύμφωνα με τη δεύτερη, η ανθρωπολογική προσέγγιση της εκπαίδευσης δεν αποτελεί ένα γνωστικό κλάδο που συγκροτείται με βάση ένα αντικείμενο (την εκπαίδευση στους «άλλους» πολιτισμούς) αλλά μια αναλυτική σκοπιά η οποία εστιάζει στο σχολείο ως ένα επιμέρους κοινωνικό πλαίσιο, πεδίο δράσης των ατόμων που νοηματοδοτείται από το περιεχόμενο που αποδίδουν στις έννοιες «μαθητής», «δάσκαλος» κλπ. Οι μετασχηματισμοί στους οποίους υπόκεινται οι τοπικές κοινωνικές δομές, αξίες και πρακτικές όπως αποτυπώνονται στο εκπαιδευτικό πεδίο κατέχει σημαντική θέση στην προσέγγιση αυτή.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: - Η κατάκτηση των βασικών θεωρητικών εργαλείων μέσω των οποίων ερευνήθηκε το σχολείο από την ανθρωπολογία.

- Η εξοικείωση με την εθνογραφία του σχολείου υπό το πρίσμα της ανθρωπολογίας.

- Η επεξεργασία των μεθοδολογικών και δεοντολογικών ζητημάτων που τίθενται στην έρευνα για το σχολείο

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτές ασκήσεις στη διάρκεια του εξαμήνου και τελική γραπτή εργασία

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-I-1 Ζητήματα Ιστορικής Ανθρωπολογίας: Η βία στους πρώιμους νεότερους χρόνους

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ελένη Γκαρά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-I-2 Ειδικά θέματα ιστοριογραφίας. Το τεκμήριο: Αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή ιστοριογραφία

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Δουκέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Αρχικός στόχος του μαθήματος είναι η περαιτέρω εμπάθυνση των φοιτητών στις μεθόδους και στις τεχνικές ανάλυσης και ερμηνείας των ιστορικών τεκμηρίων.

Ειδικότερα, οι φοιτητές ασκούνται στην συγκριτική ανάγνωση και μελέτη των κειμένων εκείνων που εκφέρουν τις ιστοριογραφικές και οιονεί ιστοριογραφικές θέσεις αρχαίων ελλήνων και λατινών συγγραφέων, ξεκινώντας από την σχετική λογοτεχνική παραγωγή των κλασικών χρόνων της ελληνικής ιστορίας και φθάνοντας σε συγγραφείς της ύστερης αρχαιότητας. Ας διευκρινιστεί ότι οι συνθήκες επιβάλλουν την μελέτη των κειμένων αυτών μέσα από νεοελληνικές μεταφράσεις. Το αντικείμενο του κυρίου μέρους των σεμιναρίων είναι η ανάπτυξη σημαντικών θεμάτων της αρχαίας ελληνικής και ρωμαϊκής ιστοριογραφίας, όπως η θέση της ιστορίας στον αρχαίο κόσμο, μύθος και ιστοριογραφία, οι απαρχές της ελληνικής και λατινικής ιστοριογραφίας, βιογραφίες και αυτοβιογραφίες, οι επιτομές, αυτοκράτορες και ιστορικοί κλπ.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Με γραπτές ανά δεκαπενθήμερο περίπου εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-I-3 Πολιτική και κοινωνική ιστορία της Νεότερης Ελλάδας

(από το Ανατολικό στο Μακεδονικό Ζήτημα)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σπύρος Καράβας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση-κατανόηση των μηχανισμών παραγωγής και διαμόρφωσης της κυρίαρχης ελληνικής ιδεολογίας μέσα από τις συνέπειές της στις πολιτικές πρακτικές. Η διαδικασία συγκρότησης του ελληνικού επιχειρήματος περί «εθνικών δικαίων», το ασύμπτωτο των εδαφικών «βλέψεων» με τις πολιτικές και εθνολογικές παραμέτρους, η πολιτική διαθεσιμότητα των «αλυτρώτων», η καταστολή της επανάστασης στη Μακεδονία, όπως και οι ιστοριογραφικές στρεβλώσεις του μακεδονικού ζητήματος είναι ορισμένα από τα θέματα που θα συζητηθούν.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η ιστορικοποίηση των εννοιών και η ανάδειξη των αντινομιών μεταξύ των πηγών και της χρησιμοθηρικής ιστορίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Δέκα μικρές εργασίες, που αφορούν σχολιασμό κειμένων (πηγών) και εκπονούνται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

Ε. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις

1.Οργάνωση του Προγράμματος

ΤΟ Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας οργανώνει και λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με τίτλο «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» από το ακαδημαϊκό έτος 2002-03 σύμφωνα με την Υ.Α 35101/Β7 (ΦΕΚ 903/4.7.2003 τ.Β’).

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει τα κυριότερα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που θέτουν οι σπουδές για τις γυναίκες και το φύλο στην ανθρωπολογία και την ιστορία, και ασχολείται με τη διερεύνηση του φύλου ως αναλυτικού εργαλείου για την πληρέστερη κατανόηση ζητημάτων που σχετίζονται με την πολιτική, την οικονομία, την υγεία, την εκπαίδευση, τη γλώσσα, την τέχνη. Στόχος του είναι η υψηλού επιπέδου εκπαίδευση επιστημόνων και ερευνητών, εξειδικευμένων στις γυναικείες σπουδές και τις σπουδές για το φύλο, οι οποίες/-οι θα είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των σημερινών πολυπολιτισμικών κοινωνιών, συμβάλλοντας στην προώθηση της αρχής της ισότητας στη βάση της ετερότητας σε όλους τους τομείς. Πρόκειται για ένα διεπιστημονικό πρόγραμμα το οποίο συνθέτει την Κοινωνική Ανθρωπολογία με την Ιστορία, και εξετάζει τη διαπλοκή τους με συναφείς επιστήμες, όπως η Οικονομία, η Πολιτική Φιλοσοφία, η Κοινωνιογλωσσολογία, και η Τέχνη.

Ένα επιπλέον καινοτόμο στοιχείο του προγράμματος συνιστούν οι θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που συνδυάζουν τις γνώσεις από μη δυτικές κοινωνίες και πολιτισμούς σε θέματα φύλου, με τον ανάλογο διάλογο που διεξάγεται στη χώρα μας γύρω από τα ίδια θέματα. Συνεπώς, τα στοιχεία που συνθέτουν τη φυσιογνωμία του ΠΜΣ είναι η διεπιστημονική προσέγγιση την οποία εφαρμόζει ο εξορισμού διαπολιτισμικός του προσανατολισμός, καθώς και η έμφαση στις ποιοτικές κυρίως μεθόδους έρευνας και ιδιαίτερα στην εθνογραφική προσέγγιση.

Ειδικότερα το ΠΜΣ στοχεύει στο:

- Να εισάγει τις/ους φοιτήτριες/ές στους κυριότερους σύγχρονους προβληματισμούς για το φύλο στους διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους και πεδία.
- Να συμβάλει στην κατανόηση του έμφυλου χαρακτήρα των κοινωνικών σχέσεων και αντιλήψεων σε τομείς όπως η πολιτική, η εκπαίδευση, η οικονομία, η υγεία, η γλώσσα και η τέχνη
- Να παρέχει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση σε κοινωνικά ευαίσθητους τομείς όπου διαμορφώνονται οι πολιτικές της ισότητας και του φύλου.
- Να συνδέσει τις παρεχόμενες γνώσεις με τις διεθνείς εξελίξεις στις σχετικές επιστήμες, ερευνητικές κατευθύνσεις και ειδικότητες.

Στο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι όλων των Τμημάτων των Πανεπιστημίων της ημεδαπής καθώς και οι κάτοχοι αναγνωρισμένων τίτλων σπουδών από ομοταγή Πανεπιστήμια της αλλοδαπής. Μετά τη δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης στον ημερήσιο τύπο, και όπως αυτή ορίζει, οι υποψήφιοι υποβάλλουν στο Τμήμα αίτηση συμμετοχής στις εξετάσεις εισαγωγής και βιογραφικό σημείωμα. Οι υποψήφιοι διαγωνίζονται στην αγγλική γλώσσα και συμμετέχουν σε προφορική συνέντευξη. Ο αριθμός εισακτέων κατ' έτος ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας και δεν υπερβαίνει τους 20.

Για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση των υποχρεώσεων των φοιτητών/-τριών κατά τη διάρκεια 2 διδακτικών εξαμήνων και ακολούθως η εκπόνηση Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί σε διάστημα ενός εξαμήνου. Για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Τίτλου Ειδίκευσης απαιτούνται 90 πιστωτικές μονάδες. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε 7,5 πιστωτικές μονάδες και σε τρεις ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες. Από τα προσφερόμενα μαθήματα των δύο εξαμήνων τα τέσσερα (4) μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου είναι υποχρεωτικά κορμού και τα τέσσερα (4) μαθήματα του εαρινού εξαμήνου είναι υποχρεωτικά κατ' επιλογήν. Οι βασικές μέθοδοι διδασκαλίας του ΠΜΣ είναι α) οι διαλέξεις, εισηγήσεις και ομάδες εργασίας (workshops) από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, προσκεκλημένους καθηγητές και ειδικούς επιστήμονες, β) προφορικές παρουσιάσεις εργασιών που διεξάγονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου από τους μεταπτυχιακούς/-ές φοιτητές/-τριες με στόχο την ανάπτυξη της αυτενέργειας, γ) εκπόνηση ερευνητικών εργασιών. Οι φοιτητές/-τριες αξιολογούνται στη βάση της προφορικής συμμετοχής και των γραπτών εργασιών που εκπονούν σε κάθε μάθημα. Η επιτυχής παρακολούθηση τους είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση, στο τρίτο εξάμηνο, της Μεταπτυχιακής Ερευνητικής ή Συνθετικής Διατριβής. Η ολοκλήρωση της τελευταίας είναι υποχρεωτική για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ). Το θέμα της ορίζεται ύστερα από συνεννόηση με τους διδάσκοντες/-ουσες στο τέλος του δευτέρου εξαμήνου. Η διπλωματική εργασία κυμαίνεται από 12.000 ως 15.000 λέξεις και ολοκληρώνεται σε διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός εξαμήνου.

2. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα»

ΑΡΘΡΟ 1. ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το Πρόγραμμα διοικείται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ) του Τμήματος. Η Γ.Σ.Ε.Σ. αποτελεί το αρμόδιο όργανο για θέματα εποπτείας, σχεδιασμού και αξιολόγησης μεταπτυχιακών σπουδών εν γένει και κατά συνέπεια εκφράζει την πολιτική του Τμήματος σχετικά με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Την Γ.Σ.Ε.Σ. απαρτίζουν ο Πρόεδρος του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ και δύο εκπρόσωποι των μεταπτυχιακών φοιτητριών/-ών.

Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζεται Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και συντονισμό της Λειτουργίας του Προγράμματος. Η Σ.Ε. απαρτίζεται από πέντε μέλη ΔΕΠ του Τμήματος που έχουν αναλάβει έργο στα πλαίσια του ΠΜΣ. Η Σ.Ε. είναι επίσης αρμόδια για τον καθορισμό των ειδικότερων υποχρεώσεων των μεταπτυχιακών φοιτητριών/-ών που παρακολουθούν το Πρόγραμμα.

Με απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ. επίσης, μέλος ΔΕΠ ορίζεται Επιστημονικός Υπεύθυνος του Προγράμματος με έργο την διεκπεραίωση των διοικητικών υποθέσεων και την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΠΜΣ. Επιπλέον, από την Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζεται Διευθυντής του Προγράμματος μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή, ο οποίος έχει την εποπτεία του ακαδημαϊκού σκέλους του Προγράμματος.

Την οργάνωση και την εν γένει λειτουργία του ΠΜΣ εποπτεύει η Σύγκλητος Ειδικής Σύνθεσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, αρμόδια για κάθε θέμα διοικητικού ή οργανωτικού χαρακτήρα που σχετίζεται με τις μεταπτυχιακές σπουδές.

ΑΡΘΡΟ 2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» εγκρίθηκε το 2002 στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II, του Μέτρου 4.2 «Προγράμματα υποστήριξης των γυναικών στις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές. Προγράμματα σπουδών και ερευνητικά προγράμματα για τις γυναίκες» και της Κατηγορίας Πράξεων 4.2.1.α. «Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών σε θέματα φύλου και ισότητας». Το ΠΜΣ άρχισε να λειτουργεί το 2003, είναι μονοετές και μονομηματικό.

ΑΡΘΡΟ 3. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του Προγράμματος είναι η εκπαίδευση επιστημόνων και ερευνητών που εξειδικεύονται στις Γυναικείες Σπουδές και στις μελέτες για το φύλο. Το Πρόγραμμα είναι διεπιστημονικό και συνθέτει την Κοινωνική Ανθρωπολογία με την Ιστορία και τη διαπλοκή τους με συναφείς επιστήμες – Οικονομία, Πολιτική, Εκπαίδευση, Κοινωνιογλωσσολογία, Υγεία και Τέχνη. Ένα επιπλέον καινοτόμο στοιχείο του Προγράμματος συνιστούν οι θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που συνδυάζουν τις γνώσεις από μη δυτικές κοινωνίες και πολιτισμούς σε θέματα φύλου, με τον ανάλογο διάλογο που διεξάγεται στη χώρα μας γύρω από τα ίδια θέματα. Επίσης, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις ποιοτικές μεθόδους έρευνας καθώς και στην εθνογραφική προσέγγιση.

Ειδικότερα το Πρόγραμμα σκοπεύει:

–Να εισάγει τις/τους φοιτήτριες/-ές στους κυριότερους σύγχρονους προβληματισμούς για το φύλο στους χώρους διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και πεδίων.

–Να συμβάλει στην κατανόηση του έμφυλου χαρακτήρα των κοινωνικών σχέσεων και ιδεολογιών σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η κοινωνική πολιτική, η υγεία και η τέχνη.

–Να παρέχει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στους κοινωνικά ευαίσθητους τομείς όπου διαμορφώνονται οι πολιτικές της ισότητας και του φύλου.

–Να συνδέσει τις παρεχόμενες γνώσεις με τις διεθνείς εξελίξεις στις σχετικές επιστήμες, ερευνητικές κατευθύνσεις και ειδικότητες.

Η διαπλοκή διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και πεδίων με άξονα το φύλο προσδίδει στο ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» ένα μοναδικό πλεονέκτημα και το καθιστά ελκυστικό για φορείς, οργανισμούς αλλά και μεμονωμένα άτομα (π.χ. Γραμματεία Ισότητας, ΚΕΘΙ) που προωθούν την ισότητα των φύλων σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και κυρίως στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής.

ΑΡΘΡΟ 4. ΑΠΟΝΕΜΟΜΕΝΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ

Το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master's).

ΑΡΘΡΟ 5. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας ξεκίνησε την λειτουργία Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» μονοετούς διάρκειας από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004.

5.1. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Ο αριθμός εισακτέων κατ' έτος για το ΠΜΣ ορίζεται από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος και δεν υπερβαίνει τους 20.

5.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Η πρόσκληση ενδιαφέροντος για την υποβολή υποψηφιοτήτων στο ΠΜΣ δημοσιεύεται στον ημερήσιο τύπο τον Μάιο και περιέχει όλες τις πληροφορίες για τον τρόπο υποβολής των αιτήσεων, τα απαραίτητα προσόντα, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τα κριτήρια επιλογής. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων ορίζεται από την Γ.Σ.Ε.Σ. Οι αιτήσεις είναι έγκυρες αν υποβληθούν στη Γραμματεία του Προγράμματος ή ταχυδρομηθούν εντός της παραπάνω προθεσμίας. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων ολοκληρώνεται στις αρχές Ιουλίου.

5.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΓΙΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής είναι:

–Αίτηση

–Πτυχίο Ανώτατης Σχολής (στην περίπτωση που ο τίτλος έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό ισοτιμίας του ΔΟΑΤΑΠ).

–Αναλυτική βαθμολογία

–Υπόμνημα που να αναφέρονται τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου καθώς και οι λόγοι για τους οποίους επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε μεταπτυχιακό επίπεδο (1000-2000 λέξεις).

–Βιογραφικό σημείωμα

–Δύο (2) συστατικές επιστολές

–Διπλώματα ξένων γλωσσών (αν υπάρχουν)

Στο ΠΜΣ για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης γίνονται δεκτοί υποψήφιοι οι οποίοι θα πρέπει:

–να είναι πτυχιούχοι όλων των Τμημάτων των Πανεπιστημίων της ημεδαπής καθώς και οι κάτοχοι αναγνωρισμένων τίτλων σπουδών από ομοταγή Πανεπιστήμια της αλλοδαπής.

–να επιτύχουν σε γραπτές εξετάσεις που πιστοποιούν τη γνωστική επάρκεια στην αγγλική γλώσσα.

–να επιτύχουν σε προφορική συνέντευξη.

Η αξιολόγηση των υποψηφίων, οι οποίοι μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις:

1. Η πρώτη φάση αφορά τον έλεγχο των τυπικών προσόντων των υποψηφίων. Απαραίτητη προϋπόθεση μετάβασης στην επόμενη φάση είναι η κατάθεση όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών.

2. Στη δεύτερη φάση αξιολόγησης συμμετέχουν όσοι κρίθηκαν επιτυχόντες της πρώτης φάσης και περιλαμβάνει τη διαδικασία των γραπτών εξετάσεων στην ξένη γλώσσα.

3. Η τρίτη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη στην οποία προσέρχονται όλοι οι υποψήφιοι που επέτυχαν στη δεύτερη φάση και πραγματοποιείται στην έδρα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας μετά την γραπτή εξέταση στην ξένη γλώσσα.

Για τον καθορισμό της σειράς επιτυχίας λαμβάνονται υπόψη με συντελεστές βαρύτητας που καθορίζει και μπορεί να αναπροσαρμόζει η Γ.Σ.Ε.Σ.:

–Η επίδοση στην προφορική συνέντευξη

–Η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις γλώσσας

–Ο βαθμός του πτυχίου

–Ο βαθμός σε μαθήματα που ανήκουν σε συναφή γνωστικά αντικείμενα

–Η γενικότερη εικόνα του υποψηφίου που προκύπτει από το υπόμνημα, το βιογραφικό σημείωμα και τις συστατικές επιστολές.

5.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η Γ.Σ.Ε.Σ. ορίζει Επιτροπή Εισαγωγής αποτελούμενη από πέντε (τακτικά) μέλη ΔΕΠ και ένα (1) αναπληρωματικό η οποία, μετά την ολοκλήρωση των εξετάσεων, συνυπολογίζοντας τις επιδόσεις των υποψηφίων στα προαναφερθέντα κριτήρια επιλογής, καταρτίζει κατάλογο επιλογής των επιτυχόντων και επιλαχόντων και παρουσιάζει τις προτάσεις της στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται και κοινοποιούνται ταχυδρομικώς στους ενδιαφερόμενους. Οι τελευταίοι καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτά εντός 7 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα.

Η μη απάντηση μέσα στην παραπάνω προθεσμία από υποψήφιο που έχει επιλεγεί, ισοδυναμεί με παραίτηση από την υποψηφιότητά του. Εφόσον υπάρξουν παραιτήσεις, η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον σχετικό κατάλογο επιλαχόντων.

5.5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα. Επιπλέον συνυπολογίζεται η επιτυχής διεκπεραίωση της διαδικασίας έρευνας, συγγραφής και υποστήριξης της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης, καθώς και η συμμετοχή της/του φοιτήτριας/-ή στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του προγράμματος.

5.6.1. ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Η χρονική διάρκεια ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε τρία διδακτικά εξάμηνα πλήρους φοίτησης με το τελευταίο εξάμηνο να διατίθεται για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης (διπλωματικής εργασίας).

5.6.2. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Από τη στιγμή έναρξης τους στο ΠΜΣ, οι φοιτήτριες/-ές κατανέμονται σε ομάδες, για την εποπτεία των οποίων υπάρχει υπεύθυνος σύμβουλος σπουδών. Ο σύμβουλος-καθηγητής ανήκει στο διδακτικό προσωπικό του Προγράμματος, παρακολουθεί την πορεία της φοιτήτριας/-ή, την/τον συμβουλεύει σε ακαδημαϊκά, οργανωτικά ή διοικητικά θέματα και εισηγείται σε ζητήματα που αφορούν την/τον συγκεκριμένη/-ο φοιτήτρια/-ή. Οι σύμβουλοι σπουδών ορίζονται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους από τη Γ.Σ.Ε.Σ., μετά από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής.

5.6.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτούνται ενενήντα (90) πιστωτικές μονάδες. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε επτάμισυ (7,5) πιστωτικές μονάδες και σε 3 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης αντιστοιχεί σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες.

Από τα προσφερόμενα μαθήματα των δύο εξαμήνων τα τέσσερα (4) είναι υποχρεωτικά κορμού και τα τέσσερα (4) μαθήματα εαρινού εξαμήνου είναι υποχρεωτικά κατ' επιλογήν.

Η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση, στο τρίτο εξάμηνο, της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης. Η ολοκλήρωση της τελευταίας είναι υποχρεωτική για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ).

5.6.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΜΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητριών/-ών γίνεται με βάση την προφορική τους συμμετοχή, τα σεμινάρια που παρουσιάζουν, τις γραπτές εργασίες που εκπονούν κατά μάθημα και τη διπλωματική τους εργασία.

Οι φοιτήτριες/-ές αφ' ενός υπογράφουν στο δελτίο παρουσίας και αξιολόγησης πιστοποιώντας έτσι τη φυσική τους παρουσία στα μαθήματα και αφ' ετέρου αξιολογούνται από τον εκάστοτε διδάσκοντα/-ουσα για την προφορική τους συμμετοχή στις διαλέξεις. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Η μη παρακολούθηση μαθημάτων συνιστά λόγο διαγραφής από το πρόγραμμα. Στις περιπτώσεις αυτές το θέμα παραπέμπεται στη Γ.Σ.Ε.Σ.

Η/ο φοιτήτρια/-ής δεν δικαιούται να έχει εκκρεμότητες σε περισσότερα από ένα μαθήματα ανά εξάμηνο. Αν αποτύχει σε κάποιο μάθημα του 1ου ή του 2ου εξαμήνου, έχει δικαίωμα να επανεξεταστεί στη δευτέρα εξεταστική η οποία τοποθετείται χρονικά τρεις εβδομάδες μετά το τέλος της εξεταστικής του κάθε εξαμήνου.

5.6.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Με το τέλος της εξεταστικής του Ιουνίου οι μεταπτυχιακές/-οί φοιτήτριες/-ές επιλέγουν το θέμα της διπλωματικής εργασίας τους σε συνεννόηση με έναν επιβλέποντα καθηγητή (μέλος ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλου πανεπιστημίου από τους εξωτερικούς συνεργάτες του ΠΜΣ). Η Γ.Σ.Ε.Σ. επικυρώνει την ανάθεση των διπλωματικών εργασιών και τον ορισμό των επιβλεπόντων καθηγητών και συγκροτεί τριμελή επιτροπή, ένα μέλος της οποίας είναι ΔΕΠ του Τμήματος. Η τριμελής επιτροπή βαθμολογεί τη διπλωματική εργασία.

Η διπλωματική εργασία είναι συνθετική εργασία, το ενδεικτικό μέγεθος της οποίας κυμαίνεται μεταξύ 12 και 15 χιλιάδων λέξεων (χωρίς τις υποσημειώσεις, την βιβλιογραφία και τα παραρτήματα). Βασίζεται σε βιβλιογραφική, αρχειακή ή επιτόπια ανθρωπολογική έρευνα και το θέμα της πρέπει να εμπίπτει στα γνωστικά πεδία που καλύπτει το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών. Προσφέρει τη δυνατότητα να κριθεί αλλά και να κατευθυνθεί η ερευνητική/αναλυτική ικανότητα της/του φοιτήτριας/-ή, αντιπροσωπεύει υψηλό επίπεδο ερευνητικής δραστηριότητας και συμβάλλει στην επιστημονική γνώση.

Οι διπλωματικές εργασίες παραδίδονται στη Γραμματεία, όχι νωρίτερα από τις 15 Νοεμβρίου και όχι αργότερα από τις 15 Μαΐου (σε περίπτωση παράτασης ενός εξαμήνου), η οποία μεριμνά για τη διανομή τους στους εξεταστές. Στην περίπτωση που η/ο φοιτήτρια/-ής αδυνατεί να καταθέσει εμπρόθεσμα την διπλωματική της/του εργασία μπορεί σε συνεννόηση με τον επιβλέποντα και αφού ενημερωθεί σχετικά τη Γραμματεία να πάρει παράταση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα εξάμηνο (βλ. παραπάνω). Αν δεν καταθέσει την διπλωματική του εργασία στη Γραμματεία πριν τη λήξη της παράτασης, η/ο μεταπτυχιακή/-ός φοιτήτρια/-ής διαγράφεται. Αντίγραφα των διπλωματικών εργασιών που εξετάζονται με επιτυχία κατατίθενται στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Επίσης, οι φοιτήτριες/-ές είναι υποχρεωμένοι να προσκομίσουν στη Γραμματεία μια περίληψη της διπλωματικής τους εργασίας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Η

περίληψη αποτελεί μια σαφή και σύντομη περιγραφή των ερευνητικών ζητημάτων (συμπεριλαμβανομένης και της μεθοδολογικής προσέγγισης) καθώς και των συμπερασμάτων της διπλωματικής εργασίας σε μια το πολύ σελίδα.

5.6.6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Οι φοιτήτριες/-ές που είναι εγγεγραμμένοι στο ΠΜΣ είναι υποχρεωμένοι:

- να παρακολουθούν κανονικά και ανελλιπώς τα μαθήματα του ισχύοντος προγράμματος σπουδών
- να υποβάλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις απαιτούμενες εργασίες
- να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις
- να συμμετέχουν στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες του προγράμματος
- να σέβονται και να τηρούν τις αποφάσεις των οργάνων καθώς και την
- ακαδημαϊκή δεοντολογία.

5.6.7. ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Για το έτος 2010-11 ορίζεται ότι το ύψος των διδάκτρων αναλογεί σε χίλια (1000) ευρώ.

5.6.8. ΑΠΟΝΟΜΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Μετά την επιτυχή εξέταση στα εξαμηνιαία μαθήματα και την έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας, απονέμεται στη/στο μεταπτυχιακή/-ό φοιτήτρια/-ή το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Στο δίπλωμα αναφέρονται: το ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ο αριθμός του Διπλώματος και η ημερομηνία απονομής, το όνομα, επώνυμο, όνομα πατέρα, και τόπος καταγωγής της/του μεταπτυχιακής/-ού φοιτήτριας/-ή. Ο τίτλος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης υπογράφεται από κοινού από τον Πρύτανη και τον Προϊστάμενο Γραμματείας Α.Ε.Ι. του Ιδρύματος.

3. Προσφερόμενα Μαθήματα

A' Εξάμηνο

1. Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις των φύλων
2. Ιστορικές προσεγγίσεις των φύλων
3. Φύλο, φεμινιστική θεωρία και πολιτική
4. Θεωρίες του φύλου και ψυχανάλυση

B' Εξάμηνο

5. Φύλο και υγεία
6. Φύλο και υλικός πολιτισμός
7. Φύλο και μετανάστευση
8. Γλώσσα, φύλο και σεξουαλικότητα

4. Περιλήψεις Μαθημάτων

1. ΓΦ-1 Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις των φύλων

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα χωρίζεται σε 3 επιμέρους ενότητες. Η πρώτη ενότητα παρουσιάζει την σκοπιά της κοινωνικής ανθρωπολογίας και τη σχέση της με τη σύγχρονη φεμινιστική σκέψη καθώς και το ιστορικό και θεωρητικό πλαίσιο μέσα από το οποίο αναδείχθηκε η σύγχρονη ανθρωπολογική προβληματική για το φύλο. Ειδικότερα μέσα από κάποια παραδείγματα η ενότητα αυτή ανιχνεύει τους τρόπους με τους οποίους η ανθρωπολογία έχει κατά καιρούς αντλήσει από τη φεμινιστική κριτική καθώς και εκείνους με τους οποίους έχει συμβάλλει στην ενίσχυση, στον μετασχηματισμό ή στην αποδυνάμωση διεκδικήσεων του γυναικείου κινήματος. Στη δεύτερη ενότητα εξετάζεται η σύγχρονη ανθρωπολογική προβληματική για το κοινωνικό φύλο ως εννοιολογικό εργαλείο της ανθρωπολογικής ανάλυσης και σε σχέση με τα θεωρητικά παραδείγματα που παρακολουθούν την αντι-ουσιακρατική στροφή των κοινωνικών επιστημών. Επίσης σχολιάζονται οι διαφορετικές φάσεις της συζήτησης για το φύλο: η σχέση βιολογικού και κοινωνικού φύλου, το φύλο

ως συμβολική κατασκευή και επιτελεστική πρακτική και τέλος το φύλο ως πρίσμα για την μελέτη των πολλαπλών διαστάσεων της ταυτότητας. Τέλος η τρίτη ενότητα αναφέρεται σε παραδείγματα που εικονογραφούν την χρήση της ανθρωπολογικής προβληματικής για το φύλο στη μελέτη της θηλυκότητας και του ανδρισμού, της σεξουαλικότητας, της γυναικείας θέσης, της κοινωνικότητας, της θρησκείας και της πολιτικής, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης.

ΣΤΟΧΟΙ: Παροχή βασικών γνώσεων στην ανθρωπολογία του φύλου και εξειδίκευση στο εθνογραφικό πεδίο της Νότιας Ευρώπης και της Ελλάδας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Με βάση γραπτές εργασίες και προφορική επίδοση στο σεμιναριακό μάθημα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-2 Ιστορικές προσεγγίσεις των φύλων: Ανδρικές ταυτότητες στην Ευρώπη (19ος – 20ός αι.)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Γιαννιτσιώτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Οι διαλέξεις έχουν στόχο να αναδείξουν τον ιστορικό χαρακτήρα των διαφορετικών εκδοχών της ανδρικής ταυτότητας μέσα από παραδείγματα της ευρωπαϊκής ιστορίας. Πρόκειται με άλλα λόγια να μας απασχολήσουν οι αναπαραστάσεις των πολλαπλών μορφών ανδρισμού και οι πρακτικές επιτέλεσής τους σε σχέση με τα μεταβαλλόμενα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα τους. Το χρονικό εύρος της συζήτησης εκτείνεται από τα τέλη του 18ου αιώνα μέχρι και την περίοδο του Μεσοπολέμου. Θεωρητική μας αφετηρία αποτελεί η ιστοριογραφική συζήτηση στο πλαίσιο της «ιστορίας των γυναικών», «της ιστορίας του φύλου» της «νέας εργατικής ιστορίας» και της «ιστορίας των αστικών τάξεων» και μεθοδολογική μας επιλογή η υπογράμμιση της αλληλόδρασης μεταξύ των αναλυτικών κατηγοριών φύλο, τάξη, σεξουαλικότητα και ηλικία. Ως πεδία διερεύνησης έχουμε επιλέξει την εργασία, την οικογένεια, την οικία, το έθνος και τον εθνικισμό, τον αστικό χώρο, τους ιατρικούς λόγους γύρω από το σώμα, την έννοια της τιμής και τη βία. ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η εξοικείωση των φοιτητριών/φοιτητών με τον ιστορικό χαρακτήρα συγκρότησης των έμφυλων ταυτοτήτων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η τελική βαθμολογία διαμορφώνεται ως εξής:

α. Συμμετοχή στο μάθημα (παρουσιάσεις και γενικότερη δραστηριοποίηση) (30%)

β. Μικρή εργασία (20%)

γ. Μεγάλη εργασία (50%)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-3 Φύλο, φεμινιστική θεωρία και πολιτική

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βενετία Καντσά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα θέτει στο επίκεντρο τις έννοιες «γυναίκες», «φύλο», «πολιτική», «φεμινισμός/οί» και προσπαθεί να ανιχνεύσει τις μεταξύ τους σχέσεις. Πραγματεύεται ζητήματα που διατρέχουν τη νεωτερικότητα και επιχειρεί μια «αρχαιολογία» των εννοιών, εξετάζοντας την ιστορικότητα των παραπάνω κατηγοριών, την ιστορική τους διαμόρφωση, και τις μεταβαλλόμενες σημασίες τους. Παράλληλα, ενδιαφέρεται για τη σχέση θεωρίας και πολιτικής και αποσκοπεί στην ανάδειξη της πολιτικής διάστασης των σύγχρονων φεμινιστικών θεωριών σε επιστημολογικό και μεθοδολογικό επίπεδο.

Η έμφαση του δεύτερου κύματος του φεμινισμού στην πολιτική διάσταση των μέχρι τότε θεωρούμενων ως «προσωπικές» συνθήκες, η οποία συνοψίστηκε στη φράση «το προσωπικό είναι πολιτικό», άνοιξε το δρόμο για την ενασχόληση με θέματα όπως το σώμα, η αναπαραγωγή και η σεξουαλικότητα. Μετέπειτα θεωρήσεις τόνισαν ότι οι διεκδικήσεις της ιδιότητας του πολίτη, τουλάχιστον στη Δύση, δεν είναι ποτέ ουδέτερες, αλλά, συνδέονται με το φύλο, τη φυλή και τη σεξουαλικότητα. Στα πλαίσια του μαθήματος οι επιμέρους άξονες συζήτησης αναφέρονται, κυρίως, σε «πολιτικές της αναπαραγωγής» (μητρότητα, νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής, «το δημογραφικό») και «πολιτικές της σεξουαλικότητας» (γάμος και η ιδιότητα του πολίτη, σεξουαλικότητα και «δημόσιος» χώρος).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η αναγνώριση της έμφυλης διάστασης της πολιτικής και της πολιτικής διάστασης της έμφυλης διάκρισης. Η εξοικείωση με τα σύγχρονα ρεύματα της φεμινιστικής σκέψης τις τελευταίες δεκαετίες. Η μελέτη συγκεκριμένων περιπτώσεων με αναφορά στην αναπαραγωγή και τη σεξουαλικότητα και η υπογράμμιση του πολιτικού τους χαρακτήρα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση και σχολιασμός κειμένων, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-4 Θεωρίες του φύλου και ψυχανάλυση

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Γιαννακόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το σεμινάριο επικεντρώνεται στην διερεύνηση της σχέσης μεταξύ κοινωνικού/πολιτισμικού και ψυχικού στις μελέτες για το φύλο και τη σεξουαλικότητα. Επισημαίνεται η σπουδαιότητα της διερεύνησης αυτής στο βαθμό που ο τρόπος που βιώνουμε τις πολιτισμικές αντιλήψεις για το φύλο και τη σεξουαλικότητα δεν είναι τόσο νοητικός και συνειδητός όσο ψυχικός και ασυνειδητός. Το συγκεκριμένο σεμινάριο αποτελείται από δύο ενότητες. Η πρώτη εστιάζει στην εξέταση του διαλόγου μεταξύ ανθρωπολογίας και ψυχανάλυσης και κυρίως μεταξύ ψυχαναλυτικής έμπνευσης ανθρωπολογικών μελετών και ανθρωπολογικής/εθνογραφικής κατεύθυνσης ψυχαναλυτικών έργων. Ο διάλογος αυτός που έχει αρχίσει ήδη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, επικεντρώνεται στο φύλο, την σεξουαλικότητα και την συγγένεια αφού οι θεματικές αυτές βρίσκονται στο επίκεντρο των ψυχαναλυτικών μελετών. Στις ψυχαναλυτικές έμπνευσης ανθρωπολογικές μελέτες θα συμπεριληφθούν και εκείνες που δεν θεωρούνται ότι προέρχονται από μία αυστηρά προσδιορισμένη «ψυχαναλυτική ανθρωπολογία» αλλά και από την ανθρωπολογία των συναισθημάτων (*affects*) και της ενσωμάτωσης. Η δεύτερη ενότητα αφορά τον διάλογο με την ψυχανάλυση που έχουν επιχειρήσει ήδη από την δεκαετία του '70 οι σπουδές του φύλου και της σεξουαλικότητας. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής θα εξεταστεί και η χρήση της ψυχανάλυσης αλλά και της ανθρωπολογίας σε τρέχοντα πολιτικά ζητήματα που σχετίζονται με την συγγένεια και την σεξουαλικότητα.

Υποστηρίζεται ότι η σημασία του εγχειρήματος του συνεχιζόμενου έντονου διαλόγου μεταξύ αφενός της ψυχανάλυσης και αφετέρου της ανθρωπολογίας και των φεμινιστικών/*queer* σπουδών, δεν έγκειται τόσο στην αναζήτηση μιας συμπληρωματικής -κοινωνιο-λογικής και ψυχαναλυτικής- προσέγγισης όσο στο ότι ο διάλογος, η συνάντηση αυτή προϋποθέτουν την επανεξέταση των επιστημολογικών θεμελιών των συνομιλητριών επιστημών.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τις φοιτήτριες/-ές με τον διάλογο της ψυχανάλυσης με τις θεωρίες του φύλου και την ανθρωπολογία.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή στο σεμινάριο, γραπτές εργασίες, τελική γραπτή εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-5 Φύλο και υγεία

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ντιάννα Τράκα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Η «υγεία» ως έννοια, ιδίωμα, και κοινωνική αξία διαμορφώνεται από τις επιρροές και τις προκλήσεις της ιστορίας και του πολιτισμού. Η υποκειμενικότητα, η ρευστότητα και η πολιτισμική σχετικότητα που την διακρίνουν καθιστούν δύσκολο τον «αντικειμενικό» της προσδιορισμό – παρά τις επανειλημμένες ερευνητικές προσπάθειες των διεθνών ιατρικών οργανώσεων να καταλήξουν σε έναν παγκόσμια αποδεκτό ορισμό της υγείας. Ως φαντασιακός στόχος, η αναζήτηση της υγείας αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την διατήρηση ή μη της καθεστηκυίας τάξης, το οποίο φτάνει τελικά να συγκροτεί ένα ζήτημα πολιτικό και συνάμα ηθικό. Οι κατηγορίες «αρσενικό-θηλυκό» ή «άνδρας-γυναίκα» εκπροσωπούν βασικές έννοιες, τόσο στις συζητήσεις περί υγείας που φιλοξενούν τα ΜΜΕ – οι οποίες στην πραγματικότητα αφορούν τα προβλήματα υγείας και τις νόσους – όσο και την περιγραφή του πληθυσμιακού προφίλ της κατανομής μιας νόσου, καθώς συγκροτούν μεταβλητές σε κοινωνικο-επιδημιολογικές έρευνες με θέμα τις διακυμάνσεις των νοσημάτων, ως ένδειξη των κοινωνικών ανισοτήτων σε έναν υπό έρευνα πληθυσμό. Οι συγκεκριμένες κατηγορίες- μεταβλητές είναι επιφανειακές και προσεγγίζουν στο ελάχιστο το βάθος της έννοιας του κοινωνικού φύλου, όπως αυτό νοηματοδοτείται και γίνεται αντιληπτό από τις φεμινιστικές κοινωνικές και ιστορικές θεωρητικές παραδόσεις και αναλυτικές προσεγγίσεις.

ΣΤΟΧΟΙ: Το συγκεκριμένο μάθημα τοποθετεί την αναλυτική κατηγορία του κοινωνικού φύλου στο ευρύτερο εννοιολογικό πλαίσιο που περιγράφηκε παραπάνω, και πιο συγκεκριμένα : α) στο πλαίσιο της ιατρικής διάγνωσης (νόσος), β) στο πλαίσιο της υποκειμενικής αίσθησης της δυσφορίας (ασθένεια), και τέλος γ) στο συμφραζόμενο της κοινωνικής κατασκευής και επιτέλεσης της «πάθησης» (αρρώστια). Η δυναμική σχέση / αλληλεπίδραση μεταξύ «υγείας» και κοινωνικού φύλου εξετάζεται μέσα από φεμινιστικές, μαρξιστικές, φουκωικές, κ.α. θεωρητικές και αναλυτικές προσεγγίσεις, τις οποίες

χρησιμοποιούν συγγραφείς-ερευνητές της κριτικής ιατρικής ανθρωπολογίας, όπως οι : Nancy Schepers-Hughes & Margaret Lock, Arthur Kleinman, Emily Martin, Rayna Rapp, Paul Farmer. Το ενδιαφέρον του μαθήματος εστιάζει στη σχέση μεταξύ κοινωνικού φύλου και ιδεολογίας, στην πρακτική εφαρμογή και στην τεχνολογία της «ιατρικής» («παραδοσιακής», «εναλλακτικής», «κλασικής δυτικής ιατρικής»), και τέλος στην αλληλεπίδραση του κοινωνικού φύλου με την διαμόρφωση της «επιστήμης» και τις «ηθικές» της (π.χ. βιο-ηθική, βιο-εξουσία, βιο-πολιτική).

Θα χρησιμοποιηθούν παραδείγματα από την εθνογραφία και την ιστοριογραφία (από την αρχαιολογία, την τέχνη & την λογοτεχνία), προκειμένου να συζητηθούν θέματα όπως :

- Επιστήμη και «σεξουαλικός διμορφισμός», επεμβάσεις στα γεννητικά όργανα
- Αντιλήψεις περί σύλληψης στην αρχαιότητα
- Σεξουαλικότητα, γέννα και αναπαραγωγή – διαπολιτισμικές προσεγγίσεις
- Έρευνες όσον αφορά τις «νόσους του «ασθενούς φύλου», π.χ. υστερία, νυμφομανία, «στεριότητα», «ψυχρότητα-σεξουαλική αποχή»
- Κοινωνικό φύλο και θεραπευτές, π.χ. σαμάνοι, *curanderos*, «μαμές», μαιευτήρες και μαιές
- Φύλο και «πολιτισμικά καθορισμένα σύνδρομα» (culture bound syndromes), π.χ. κακό μάτι, νεύρα, *susto*, *chacore*, *amok*
- Μεταμοντέρνα σύνδρομα και κοινωνικό φύλο, π.χ. νευρική ανορεξία, ινομυαλγία, επιλοχία κατάθλιψη
- Αντιλήψεις περί παρέκκλισης, ανωμαλίας και «ιατρικών λύσεων» μέσα στο χρόνο
- Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή στις μετα-βιομηχανικές κοινωνίες

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσιάσεις και σχολιασμός κειμένων, προβολή εθνογραφικών ταινιών, μικρές πρακτικές ασκήσεις προς συζήτηση.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτές εργασίες, τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-6 Φύλο και υλικός πολιτισμός

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έλια Πετρίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-7 Φύλο και μετανάστευση

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Πηνελόπη Τοπάλη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Το μάθημα επικεντρώνεται σε ζητήματα μετανάστευσης, «φυλής» και εθνότητας, έχοντας ως βασικό πρίσμα διερεύνησής τους το φύλο. Θέτει ως άξονα συζήτησης την με πολιτισμικούς, «φυλετικούς» και έμφυλους όρους συγκρότηση του «μετανάστη» και του «πρόσφυγα» σε διαφορετικούς πολιτισμούς και εξετάζει την αλληλοδιαπλοκή τους με φαινόμενα εθνικισμού, ξενοφοβίας και ρατσισμού. Επιπλέον, μέσα από μία ανθρωπολογική προβληματική προσεγγίζει μελέτες που σχετίζονται με μεταναστευτικές και προσφυγικές ομάδες στην ελληνική και σε άλλες κοινωνίες, και διερευνά τα πεδία της εργασίας, της θρησκείας και της συγγένειας ως προνομακά πλαίσια ανάδειξης της μεταναστευτικής εμπειρίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-8 Γλώσσα, φύλο και σεξουαλικότητα

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Κανάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα εστιάζει σε δύο ζητήματα: α) την εξοικείωση με την κοινωνιογλωσσολογική έρευνα που έχει ως αντικείμενο το φύλο και β) μια πρώτη προσέγγιση της ενδεικτικής σχέσης γλώσσας-φύλου-σεξουαλικότητας. Εστιάζοντας στο φύλο ως αναλυτική κατηγορία στη μελέτη της γλώσσας, θα εξετάσουμε τους τρόπους με τους οποίους τυχόν διαφοροποιείται η γλωσσική παραγωγή των υποκειμένων βάσει το φύλου τους, καθώς επίσης και ζητήματα γλωσσικής ανισότητας και σεξισμού σε όλα τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης. Παράλληλα, θα γίνει σαφής η αλληλεξάρτηση γλωσσικών μοτίβων και έμφυλων σχέσεων καθώς και των γλωσσικών στάσεων των έμφυλων υποκειμένων. Προφανώς, το φύλο και η σεξουαλικότητα διακρίνονται, σε θεωρητικό επίπεδο. Ωστόσο, εξετάζοντας τον παράγοντα της σεξουαλικότητας και της στενής διαπλοκής του με τη γλώσσα, θα

διαπιστώσουμε ότι μια συζήτηση για τη σεξουαλικότητα χωρίς αναφορά στο φύλο είναι ανεδαφική, ενώ, ταυτόχρονα κάθε συζήτηση για τη σεξουαλικότητα που λαμβάνει υπόψη το φύλο επιστρέφει στο συμπέρασμα ότι στο βαθμό που η ετεροκανονικότητα αποτελεί θεσμό, η όποια σχέση μεταξύ φύλου-γλώσσας-σεξουαλικότητας είναι, εν πολλοίς, προδιαγεγραμμένη βάσει ισχυρότατων στερεοτύπων. Παρόλα αυτά, στο βαθμό που η γλώσσα δεν δομείται μόνο από το κοινωνικό γίνεσθαι αλλά και το δομεί με τη σειρά της, υπάρχει πάντα κάποιο περιθώριο διαπραγμάτευσης. Αυτή η διαπραγμάτευση— και το κοινωνικό της κόστος—είναι εμφανής στο λόγο των ατόμων (και των ομάδων) που αρνούνται να συμμορφωθούν με τα προτάγματα της θεσμοθετημένης ετεροκανονικότητας, παίρνοντας αποστάσεις από τα έμφυλα στερεότυπα αλλά και το ρίσκο που ενέχει η μη-ευθυγραμμισμένη γλωσσική, έμφυλη ή/και σεξουαλική συμπεριφορά.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τους φοιτητές με την έρευνα γλώσσας και φύλου και γλώσσας και σεξουαλικότητας από τη σκοπιά της γλωσσολογίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή άσκηση, δύο γραπτές εργασίες, προφορικές παρουσιάσεις.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

Διεύθυνση του ΠΜΣ *Γυναίκες και Φύλα*

Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας,

Λόφος Πανεπιστημίου, 81 100 Μυτιλήνη, Λέσβος, τηλ. 22510-36342

gender@sa.aegean.gr

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Κέντρο επικοινωνιών Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 22510-36000, fax 22510-36099

Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας & Ιστορίας:

Γραμματεία Προπτυχιακού 22510-36303 και 36323, fax 22510-36309

Γραμματεία Μεταπτυχιακού 22510-36331, fax 22510-36349

Εργαστήριο Υπολογιστών 22510-36315 και 36325

Βιβλιοθήκη 22510-36030/1

Γραφείο Φοιτητικής Μέριμνας 22510-36109

Διεύθυνση Σπουδών 22510-36161

Γραφείο Συγγραμμάτων 22510-36114

Γραφείο Διασύνδεσης 22510-36117/8

Πρόγραμμα ERASMUS 22510-36165

Γραμματεία Τμήματος Περιβάλλοντος 22510-36200

Γραμματεία Τμήματος Γεωγραφίας 22510-36400

Γραμματεία Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας 22510-36350

Γραμματεία Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας 22510-36800

Γραμματεία Τμήματος Κοινωνιολογίας 22510-36500